తాళ్ళపాక పద సాహిత్యము - సంపుటము - 9

శృంగార సంకీర్తనలు

అన్నమాచార్య ప్రాజెక్టు

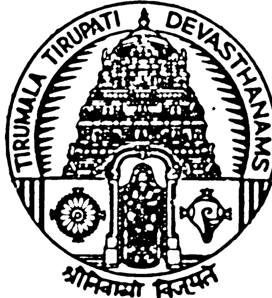
తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు

తాళ్లపాక పదసాహిత్యం - సంపుటం - 9

శృంగార సంకీర్తనలు

(తాళ్లపాక అన్నమాచార్య విరచితములు)

పరిష్కర్త
విద్వాన్ అర్చకం ఉదయగిరి శ్రీనివాసాచార్యులు

ప్రచురణ
తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు
1998

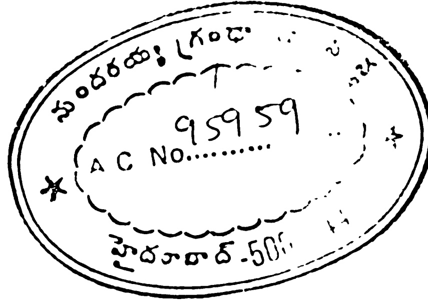
T.T.D. Religious Series - 541

ప్రథమ ముద్రణ : 1961

ద్వితీయ ముద్రణ : 1998

ప్రతులు : 2,000

వెల : రు. 15-00

ప్రచురణ :
శ్రీ M.K.R. వినాయక్, I.A.S.
కార్యనిర్వాహణాధికారి
తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు
తిరుపతి.

ముద్రణ :
త్రివేణి ఆఫ్‌సెట్ ప్రింటర్స్
14/264, ఈడేపల్లి
మచిలీపట్నం - 1
ఆంధ్రప్రదేశ్

విన్నపము

ఇందరికి అభయంబు లిచ్చు చేయి
కందువగు మంచిబంగారు చేయి ॥

కలియుగ ప్రత్యక్షదైవమైన శ్రీ వేంకటేశ్వరుని వైభవాన్ని, మాహాత్మ్యాన్ని, తత్త్వాన్ని 32,000 అధ్యాత్మ, శృంగార సంకీర్తనలుగా రచించినవాడు తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు. ఇందులో మనకు సుమారు 13,000 సంకీర్తనలు మాత్రమే లభించాయి. వీరి పుత్రుడు తాళ్లపాక పెదతిరుమలాచార్యులు, మనుమడు తాళ్లపాక చినతిరుమలాచార్యులు పదకవులే ! తాళ్లపాక కవులు క్రీ॥శ॥ 15-16 శతాబ్దాలకు చెందినవారు. వీరి స్వస్థలం ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని కడపజిల్లా రాజంపేట తాలూకా తాళ్లపాకగ్రామం.

క్రీ॥శ॥ 15వ శతాబ్దంలో వైష్ణవమత ప్రచారం కోసం తిరుమలను కేంద్రంగా చేసుకొని శ్రీ వేంకటేశ్వరాంకితంగా వేలకొలది సంకీర్తనలను, ఇతర సాహిత్య ప్రక్రియలను రచించినవారు తాళ్లపాకకవులు. శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామివారి సేవలో తరించిన ధన్యమూర్తులు.

తాళ్లపాక పదకవిత్రయంగా కీర్తిగడించిన తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల, తాళ్లపాక పెదతిరుమలయ్య, తాళ్లపాక చినతిరుమలయ్యల సంకీర్తనల రాగిరేకులు తిరుమలలో శ్రీవారి ఆలయంలో 'తాళ్లపాక అర'లో లభించాయి.

తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల భాండాగారం గూర్చిన మొదటి శాసనం క్రీ॥శ॥ 1530 సంవత్సరంలో కనిపిస్తుంది. తదుపరి క్రీ॥శ॥ 1545, 1547, 1554, 1558 సంవత్సరాల నాటి శాసనాల్లోను సంకీర్తనభాండాగారం గూర్చిన ప్రస్తావన కనిపిస్తుంది. ఇవి తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానాల శాసనాలు.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములవారు క్రీ॥శ॥ 1922 సంవత్సరం నుండి తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల ముద్రణకు పూనుకొన్నారు. క్రీ॥శ॥ 1922 సంవత్సరం నుండి క్రీ॥శ॥ 1992 సంవత్సరం వరకు తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల సంపుటాల ముద్రణలో వివిధ దశలు కనిపిస్తాయి.

1922 సంవత్సరంలో తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానాలవారు రాగిరేకుల్లోని తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలను వ్రాతప్రతుల్లో వ్రాయించటానికి పూనుకొన్నారు.

1935-38 సంవత్సరాల్లో తాళ్లపాక లఘుకృతులు, తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలు సంపుటాలుకొన్ని వెలువడ్డాయి.

1947-65 సంవత్సరాల్లో తాళ్లపాక కవుల అధ్యాత్మ, శృంగార సంకీర్తనలు కొన్ని సంపుటాలు ముద్రించబడ్డాయి.

1947-1965 సంవత్సరాల మధ్యకాలంలో నిరాఘాటంగా కొనసాగిన తాళ్లపాక పదకవుల సంకీర్తనల ముద్రణ తరువాత ఒక దశాబ్దంపాటు కొనసాగలేదు.

1975-1986 సంవత్సరాల మధ్యకాలంలో తాళ్లపాక పదకవుల సంకీర్తనలు కొన్ని సంపుటాలు వరకు, మరియు అధ్యాత్మ సంకీర్తనలు కొన్ని సంపుటాలు పునర్ముద్రింపబడ్డాయి.

తదుపరి 1992 సంవత్సరంలో ఒక సంపుటం ముద్రింపబడినది.

ఇంతేకాక తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల జీవిత చరిత్ర, తాళ్లపాక కవుల ఇతర సాహిత్య ప్రక్రియలను ఈ దశల్లోనే తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం ముద్రించింది.

ఈ వివిధ దశల్లో తాళ్లపాక పదకవుల సంకీర్తనలను రాగిరేకులనుండి పరిష్కరించిన మహాపండితులు కీ॥శే॥ సాధు సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రి, పండిత విజయరాఘవాచార్య, వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రి, రాళ్లపల్లి అనంతకృష్ణశర్మ, పి.టి. జగన్నాధరావు, గౌరిపెద్ది రామసుబ్బశర్మ, శ్రీయుతులు ఉదయగిరి శ్రీనివాసాచార్యులుగారలు.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు 1978 సంవత్సరంలో అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్ స్థాపించినప్పటినుండి తాళ్లపాక అన్నమాచార్య సంకీర్తనలకు దేశవ్యాప్తంగా విశేషవ్యాప్తి ఏర్పడింది. తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల, ఇతర తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలు సాహితీవేత్తలకు, సంగీత విద్వాంసులకు వరకవిత్వ వాణీవీణా నినాదాలైనాయి. ఈ సంకీర్తనలు భక్తులకు మోక్ష మార్గాన్ని తెలిపే విశిష్టరచనలు. పరిశోధకులకు, సాహిత్యచరిత్రకారులకు కొంగుబంగారమై విలసిల్లుతున్నాయి. తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలకు సంగీత, సాహిత్య, భక్తలోకంలో నేడువున్న ఆదరణ ఎనలేనిది.

ఈ ఆవశ్యకతను గుర్తించి వివిధ దశల్లో పరిష్కరింపబడి, ముద్రించబడిన తాళ్లపాకకవుల సంకీర్తనలను ఒక్కసారిగా సమగ్రరీతిలో ముద్రించడానికి తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానాల యాజమాన్యం సంకల్పించింది.

ప్రధమత: తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలను సమగ్రంగా 29 సంపుటాలుగా లోకానికి అందిస్తున్నాం.

తాళ్లపాక పదకవుల సంపుటాల పునర్ముద్రణ ప్రణాళిక రూపొందించుటలో సహకరించిన శ్రీ ఉదయగిరి శ్రీనివాసాచార్యులుగారికి (తాళ్లపాక వాఙ్మయపరిష్కర్త) విద్వాన్ శ్రీ సింగరాజు సచ్చిదానందం గారికి (విశ్రాంత తెలుగు అధ్యాపకులు, తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానాలు) ఆచార్య కె. సర్వోత్తమరావుగారికి (డీన్, హ్యూమానిటీస్ & ఎక్స్‌టెన్షన్ స్టడీస్, శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయం, తిరుపతి) డా॥ ఆచార్య ఎం. శ్రీమన్నారాయణమూర్తిగారికి (డైరెక్టర్, శ్రీ వేంకటేశ్వర ప్రాచ్య పరిశోధనాసంస్థ, శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయం, తిరుపతి) మరియు ఈ సంపుటాల ముద్రణలో సాహిత్యపరంగా నిర్మాణాత్మకమైన సూచనలందించిన డా॥ముదివేడు ప్రభాకరరావు M.A.,Ph.D గారికి, (పరిశోధకులు, శ్రీ వేంకటేశ్వర ప్రాచ్య పరిశోధనాలయం, తిరుపతి) హృదయపూర్వక కృతజ్ఞతాంజలులు అర్పిస్తున్నాము.

దీని తర్వాత తాళ్లపాక కవుల లఘుకృతులు, ఇతర కావ్యాలు వెలువరించడానికి ప్రణాళిక సిద్ధంచేస్తున్నాం.

ప్రస్తుతం వెలువడుచున్న తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల సంపుటాలు శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామివారి కృపా కటాక్షంచే భక్తజనామోదం పొందగలవని విశ్వసిస్తున్నాం.

M.K.R. వినాయక్
కార్యనిర్వహణాధికారి
తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు

నివేదిక

క్రీ।శ। 15వ శతాబ్దంలో భక్తి, ప్రపత్తి, దేహాత్మేశ విచారాదులను తెలిపే అధ్యాత్మసంకీర్తనలు; జీవాత్మ, పరమాత్మల ఐక్యాన్నిచాటే అమలిన దివ్య శృంగార సంకీర్తనలు రచించినవారు తాళ్లపాక కవులు. సకల దేవతా స్వరూపమైన శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి తత్త్వాన్ని ఎన్నోవేల సంకీర్తనలద్వారా లోకవిదితంచేసి ఆత్మకల్యాణంతోపాటు లోక కల్యాణం సాధించిన వారు తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు, వీరి పుత్రుడు తాళ్లపాక పెదతిరుమలాచార్యులు, మనుమడు తాళ్లపాక చినతిరుమలాచార్యులు. శ్రీ వేంకటేశ్వరుని పరతత్త్వంగా భావించి ఉభయ విభూతినాయకుడైన ఆ స్వామి కల్యాణగుణాలను ఎన్నోవేల సంకీర్తనల్లో కీర్తించారు. శరణాగతి తత్త్వాన్ని ప్రబోధించారు.

క్రీ। శ॥ 15వ శతాబ్దంలో శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామివారి నందకాంశ సంభూతుడుగా తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు జన్మించాడు. తన పదహారవయేట శ్రీ వేంకటేశ్వరుని సాక్షాత్కారం పొంది స్వామి ఆదేశంతో సంకీర్తనరచనకు శ్రీకారం చుట్టి నాటినుండి జీవితాంతంవరకు దినమునకు ఒక్క సంకీర్తనకు తక్కువ కాకుండా సంకీర్తన రచన సాగించాడు. పల్లవి, చరణాలతో కూడిన సంకీర్తన రచనకితడు మార్గదర్శకుడై 'పదకవితాపితామహుడ'ని కీర్తి గడించాడు. అన్నమయ్య పదాలలో సంగీతం, సాహిత్యం, భగవద్భక్తి త్రివేణీ సంగమంలా మేళవించాయి.

శ్రీ వేంకటేశ్వరుని పరతత్త్వమూర్తిగానే కాకుండా వివిధ ఆగమ సంప్రదాయాల్లో వినుతుడైన వైభవమూర్తిగా కూడా అన్నమయ్య కీర్తించాడు. ఆంధ్రవాగ్గేయకారుల్లో అనేక వైష్ణవ క్షేత్రాలను సందర్శించి ఆయాక్షేత్ర మూర్తులపై వివిధ సంకీర్తనలను రచించిన ఘనత తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులదే!

అన్నమయ్య భగవత్తత్త్వాన్ని అనేక జానపద గేయరీతుల్లో రచించి సామాన్యులకు అందించే ప్రయత్నంచేశాడు. అన్నమయ్య గ్రాంథిక, శిష్టవ్యావహారిక, వ్యావహారిక భాషాశైలులలో సంస్కృతాంధ్ర సంకీర్తనల్ని రచించాడు. జానపదుల జీవద్భాషను సర్వతంత్ర స్వతంత్రంగా వాడి సంకీర్తనల రచనాశైలిలో తర్వాతి వాగ్గేయకారులకి మార్గదర్శకుడైనాడు.

అన్నమయ్య పదాలు శ్రీ వేంకటేశ్వరముద్రాంకితాలు. వీరి బాటను అనుసరించిన వారు తాళ్లపాక పెదతిరుమలాచార్యులు, తాళ్లపాక చినతిరుమలాచార్యులు.

ఇహపర శ్రేయోదాయకమైన తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు, ఇతర తాళ్లపాకకవుల సంకీర్తనలను భక్తజనానికి అందించాలని తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు 1978 సంవత్సరంలో సంకల్పించి అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్ స్థాపించింది. అప్పటినుండి అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్ కళాకారులచే గానంచేయబడిన తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల, ఇతర తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలు ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌లోనే కాక, ఆంధ్రేతర రాష్ట్రాలలో కూడా బహుళ ప్రచారం, ప్రాచుర్యం పొందాయి.

అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్ తాళ్లపాక అన్నమాచార్య, ఇతర తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల ప్రచారం-పరిశోధన -రికార్డింగ్ శాఖల సమన్వయంతో వివిధ కార్యక్రమాలను నిర్వహిస్తున్నది. అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్ కళాకారులచే వేలకొలదిగా సంగీత సభలు, పరిశోధకులచే సాహితీసమావేశాలు నిర్వహించింది. మరియు తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలను ఆడియో క్యాసెట్లుగా విడుదలచేసి బహుజనామోదం పొందింది.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానంచే 1949 సంవత్సరం నుండి ప్రతి సంవత్సరం అన్నమాచార్య వర్ధంతి ఉత్సవాలు, 1978 సంవత్సరం నుండి అన్నమాచార్య జయంతి ఉత్సవాలు జయప్రదంగా నేటికీ నిర్వహింప బడుచున్నవి. మరియు అన్నమాచార్య సంకీర్తనోత్సవాలు కుగ్రామ స్థాయినుండి మహానగరాలస్థాయివరకు జరుగుచున్నాయి. అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్ వివిధ విశ్వవిద్యాలయాల

సమన్వయంతో తాళ్లపాక కవుల సాహితీ సదస్సులు నిర్వహిస్తున్నది. తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం 1978సం॥ నుండి తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల, ఇతర తాళ్లపాక కవుల సాహిత్యంపై వివిధ విశ్వవిద్యాలయాల్లో పరిశోధన చేసేవారికి ఉపకారవేతనం ఇచ్చి ప్రోత్సహిస్తున్నది. ఈ ప్రణాళిక క్రింద ఇప్పటివరకు దాదాపు 50 సిద్ధాంతవ్యాసాలు సమర్పింపబడ్డాయి.

తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల, ఇతర తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలపట్ల నానాటికీ పెరుగుచున్న ప్రజాదరణ, మరియు 1935వ సంవత్సరం నుండి వివిధ దశల్లో ముద్రింపబడిన తాళ్లపాక అన్నమయ్య, తాళ్లపాక పెదతిరుమలయ్య, తాళ్లపాక చినతిరుమలయ్య సంకీర్తనల సంపుటాలు ఏనాడో చెల్లిపోయిన కారణంగా నేడు తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల సంపుటాలు సమగ్రంగా పునర్ముద్రించవలసిన ఆవశ్యకత ఏర్పడింది.

పూర్వముద్రణ సంపుటాల్లోని పూర్వపరిష్కర్తల పీఠికలు యథాతథంగా ముద్రింపబడుచున్నాయి. పరిష్కర్తచే పీఠికలో సూచింపబడిన సంపుటాల సంఖ్యలు పూర్వముద్రణకు సంబంధించినవి. తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల సంపుటాలు మొదటిసారిగా సమగ్రంగా పునర్ముద్రితమవుతున్నందువల్ల ముద్రణ, పాఠకుల సౌకర్యార్థం క్రమపద్ధతిలో వుండాలనే వుద్దేశ్యంతో పూర్వముద్రణ సంపుటాల సంఖ్యలు మార్చబడినవి. సంపుటాల సంఖ్యల మార్పులు ప్రత్యేకంగా పట్టికలో చూపబడింది.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానానికి రాగిరేకుల్లో లభించిన తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలు మొత్తం నేడు ముద్రించబడుచున్నందువల్ల సమగ్రమనే పదం సూచికంగా వాడబడింది.

భక్తిభావ విలసితాలైన తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల సంపుటాలను సమగ్రంగా ముద్రించుటకు ఆమోదించిన తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం ధర్మకర్తృత్వమండలి అధ్యక్షులు శ్రీకలిదిండి రామచంద్రరాజుగారికి, మరియు ధర్మకర్తృత్వమండలి సభ్యులకు మా హార్దిక కృతజ్ఞతాంజలి.

ఈ సంపుటాల ముద్రణకు అధికారికమైన ఆమోదాన్ని తెలిపిన తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానముల కార్యనిర్వహణాధికారి శ్రీ ఎం.కె.ఆర్.వినాయక్ I.A.S. గారికి కృతజ్ఞతాంజలి.

తాళ్లపాక పదకవుల సంపుటాల పునర్ముద్రణ ప్రణాళికరూపొందించుటలో సహకరించిన శ్రీ ఉదయగిరి శ్రీనివాసాచార్యులు గారికి (తాళ్లపాక వాఙ్మయపరిష్కర్త), విద్వాన్ శ్రీ సింగరాజు సచ్చిదానందంగారికి (విశ్రాంత తెలుగు అధ్యాపకులు, తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానాలు) ఆచార్య కె. సర్వోత్తమరావుగారికి (డీన్, హ్యూమానిటీస్ & ఎక్స్‌టెన్షన్ స్టడీస్, శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయం, తిరుపతి) ఆచార్య ఎం. శ్రీమన్నారాయణమూర్తిగారికి (డైరక్టర్, శ్రీ వేంకటేశ్వర ప్రాచ్య పరిశోధనాసంస్థ, శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయం, తిరుపతి) మరియు ఈ సంపుటాల ముద్రణలో సాహిత్యపరంగా నిర్మాణాత్మకమైన సూచనలందించిన డా॥ముదివేడు ప్రభాకరరావు M.A., Ph.D గారికి, (పరిశోధకులు, శ్రీ వేంకటేశ్వర ప్రాచ్య పరిశోధనాలయం, తిరుపతి) మా హార్దిక కృతజ్ఞతాంజలులు.

ఈ సంపుటాల ముద్రణలో సాంకేతికపరమైన సహకారాన్ని అందించిన తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానముల ముద్రణాధికారి శ్రీ ఎం. లక్ష్మణరావుగారికి, వారి సిబ్బందికి, తి.తి.దే పౌరసంబంధ శాఖాధికారి శ్రీ పి. సుభాష్‌గౌడ్ గారికి కృతజ్ఞతాంజలులు.

డా॥ మేడసాని మోహన్ M.A., Ph.D
డైరక్టర్
అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్
తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు
తిరుపతి.

తేది : 10-2-98

తాళ్లపాక పదకవుల సంకీర్తనల సంపుటాలు
సంఖ్యా వివరణ పట్టిక - 1998

సంపుటాలు	మునుపటి సంఖ్య	ఇప్పటి సంఖ్య	సంకీర్తనాచార్యుని పేరు
అధ్యాత్మ సంకీర్తనలు	1	1	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
అధ్యాత్మ సంకీర్తనలు	2	2	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
అధ్యాత్మ సంకీర్తనలు	3	3	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
అధ్యాత్మ సంకీర్తనలు	10+11(1,2భాగాలు)	4	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	12	5	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	4	6	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	13	7	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	14	8	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	15	9	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
అధ్యాత్మ, శృంగార సంకీర్తనలు	16	10	తాళ్లపాక చినతిరుమలాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	17	11	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	18	12	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	19	13	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	20	14	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
అధ్యాత్మ సంకీర్తనలు	21	15	తాళ్లపాక పెదతిరుమలాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	22	16	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	23	17	తాళ్లపాక పెదతిరుమలాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	24	18	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	25	19	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	26	20	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	27	21	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	28	22	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	29	23	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు

శృంగార సంకీర్తనలు	30	24	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	31	25	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	32	26	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
*శృంగార సంకీర్తనలు	33	27	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
*శృంగార సంకీర్తనలు	34	28	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
*శృంగార సంకీర్తనలు	35	29	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు

* తాళ్లపాక పదసాహిత్యం మొదటిసారిగా సమగ్రంగా పునర్ముద్రణచేయబడుచున్నది. ఈ సందర్భంగా సంకీర్తనల సంపుటాల సంఖ్యలు క్రమపద్ధతిలో ఉండాలనే వుద్దేశ్యంతో మార్పులు చేయబడి, పై పట్టికలో చూపబడినవి. పై పట్టికలోని మునుపటి సంఖ్య వరుసలో సూచింపబడిన 33, 34, 35 సంపుటాలు ఇంతవరకు ముద్రింపబడలేదు. ఇప్పుడు ప్రథమంగా ప్రచురింపబడుతున్నాయి. అయినప్పటికి ప్రస్తుతం 1998 సం॥లో క్రొత్తగా 1వ సంపుటం నుండి ఇవ్వబడిన క్రమ సంఖ్యలు ఈ ప్రథమ ముద్రణ సంపుటాలకు చేర్చబడినవి. వివిధ దశలలో 5, 6, 7, 8, 9 సంపుటాలు ప్రస్తుతం 1, 2, 3 సంపుటాలుగా గ్రహింప వినతి. వివరములకు ఆయా సంపుటాల పీఠికలు చదువగలరు. ఈ మార్పును సహృదయ పాఠకులు గమనించగలరు.

పీఠిక

-->o<--

చరాచరప్రపంచమునకు ప్రపంచమందలి జీవులకు జీవాణువులకు వాని ఉనికికి మనికికి ప్రభాకరుని కరస్పర్శ అవసరము. ఆతని కరస్పర్శ లేనిదే ఏదియు ప్రకాశమును పొందజాలదు. యుగయుగాలుగా తరతరాలుగా శతాబ్దాలు శతాబ్దాలుగా కాలగర్భమున అణగి వెలుగు మొగమును చూడకయున్నను ఏనాడు ఆతని కరస్పర్శ కలుగునో ఆనాటి నుండియే ఆ వస్తువు ప్రసిద్ధిని పొందగలుగుచున్నది. అదే విధముగా కొన్నివందలయేండ్లు అసూర్యంపశ్యలుగా ఆలనపాలన లేక కాలగర్భమున అడగియుండిన తాళ్లపాకవారి గేయరచనముల యోగ్యతను తాము గుర్తించి అధికారులచేతను లోకముచేతను గుర్తించునట్లు చేసినది శ్రీప్రభాకరులే. వారి బాట ననుసరించియే యీ కీర్తనల పరిష్కారణము సాగుచున్నది.

నాడు శ్రీవెంకటేశ్వరస్వామివారికి అంకితములైన కీర్తనలను నేడు వారే ప్రకటించుకొనుచున్నారనుట యతిశయోక్తి కాదు. ఈ కీర్తనల ప్రకటన విషయమున తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానముల ధర్మకర్తల సంఘమువారును ముఖ్యముగా దేవస్థానముల కార్యనిర్వాహకులైన శ్రీ చెలికాని అన్నారావుగారును మిక్కిలి శ్రద్ధాభక్తులు చూపుచున్నారు.

ఎన్నోవందల యేండ్లకుముందు అవతరించి కీర్తనలరచించి పాడి పాడించి ఆనందించి ఆనందింపజేసి తరించి అంతరించిన అన్నమాచార్యులే నేడు శ్రీ అన్నారావుగారుగా జన్మించి తాము రచించిన కీర్తనలనే యిట్లు ప్రకటించుకొనుచున్నారేమో! వీరికి ఏడుకొండల వెంకటరమణస్వామివారు ఆయురారోగ్యముల నొసగి ఈ కీర్తనల ప్రకటనమున ఇతోధికమైన భక్తి [illegible] కలిగింపవలయు నని భగవంతుని శ్రీప్రార్థించుచున్నాను.

ఒకనాడు అన్నమయ్యకు ఆప్తుడై యతని యడుగులకు మడుగు లొత్తుచుండిన సాళ్వ నరసింహరాయలే నేఁడు శ్రీ టి. ఆర్. నరసింహము గారుగా జన్మించి తాము నిమిత్తముగా రచితములయిన కీర్తనలను ప్రకటించుకొనుటకై శ్రీ అన్నారావుగారికి ఈ కీర్తనల విషయమున చేదోడు వాదోడుగా నున్నారేమో! అను విధముగా ప్రవర్తించుచున్నారు. వీరికిని శ్రీస్వామివారు ఇతోధిక శ్రద్ధాసక్తులను ఆయురారోగ్యములను కలిగింప వలయు నని స్వామివారిని ప్రార్థించుచున్నాను.

నేటికి ప్రకటితములైన తాళ్లపాక సంకీర్తనల సంపుటములలో నిది పదునైదవది. ఇందు 250 వ రేకునుండి 300 వ రేకువరకు గల శృంగారసంకీర్తనలు ప్రకటింపబడినవి.. శృంగార సంకీర్తనల సంపుటములలో నయిదవ దిది.

తాళ్లపాకవారి కీర్తనలను ప్రచారమునకు తెచ్చుటయందు శ్రద్ధ వహించుచున్న సంగీత విద్వాంసులకును, ఆలిండియా రేడియోవారికిని తెలుగుదేశము ఎంతో ఋణపడి యున్నది. వారికి శ్రీస్వామివారు ఇతోధికమైన శ్రద్ధాసక్తులు కలిగించి ఆయురారోగ్యములను కలిగింపవలయు నని ప్రార్థించుచున్నాను.

సుమారు 1000 సంవత్సరములనుండి అరబ్ దేశమున వారి కావ్యములను తామ్రఫలకములపై వ్రాయుచుండిరని వారిచరిత్రవలన తెలియు చున్నది. ఆ ఆచారమునుబోలియే తాళ్లపాకవారి రచనలుగూడ ఇన్నివేల రేకులపై కెక్కిన వేమో! ఆ రేకులుకూడ 36 అంగుళముల పొడవు 15 అంగుళముల వెడల్పు కలిగియున్నవి. అంచులోను ముద్ర వేయబడి యున్నది. నేఁడు అహోబలమున దొరకిన రేకులతీరును సరిగ అదే విధముగ నున్నది. నేటికిని జెరూసలేమ్ నగరమున హామీదియా పుస్తకాలయమున ఆరేకులు కలవు. రాగిరేకులపైగాక చర్మములపైగూడ వ్రాయు నాచారము ప్రాచీనమైనదే అరబ్బులకు. ద్వితీయప్రతాపరుద్రుని నాఁటివాఁడు అన్నమాచార్యులకు సుమారు నూరేండ్లకు ముందుండినవాఁడు

నైన కృష్ణమాచార్యులు రచించిన సింహగిరి వచనములలో 32 వ వచనమున "సకలజీవహింసలు చేసి మాంసమువండించేటి లోహము వేదశాస్త్రపురాణంబులు వ్రాసేటి లోహములున్ను పరుసము సోకిన శుద్ధ సువర్ణము గాదా" అని కలదు. దీనినిబట్టి మనదేశములో కూడ ఆనాటు లోహములపై గ్రంథములు వ్రాయు అలవా టున్నట్లున్నది.

స్వరసహితమైన సాహిత్యము కడచిన శతాబ్దపు కడపటి భాగముననే ఆరంభించి వ్యాప్తిని పొందినదని సుప్రసిద్ధులైన సంగీతవిద్వాంసుల అభిప్రాయము. కాని యిందుకు భిన్నముగా నిప్పటికి లభించిన విషయ సామగ్రిని నివేదించుచున్నాను.

(1) సరిగమాది స్వరవిన్యాసముతోను సాహిత్యముతోను తిరుమలలో శ్రీస్వామివారి చంపకప్రదక్షిణోపక్రమమున సుమారు 4 అడుగుల వెడల్పు 7 అడుగుల ఎత్తుగల శిలాఫలకములపై శాసనరూపముగా చెక్కించియుండిరి. అవి యెన్ని చెక్కి నాటియుండిరో తెలియరాదు. కాని 1919 లో నేనువెళ్లి చూచునప్పటికి 4 వ వరుససంఖ్యగల శిలాఫలకమును, సంఖ్యలేనిది యొకటియు వెరసి రెండు ఫలకము లుండినవి. అస్మద్గురువర్యులైన శ్రీవేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారి కీవిషయమునుతెలిపి దేవస్థానము వారి అనుమతితో వెంటనే లారీలో ఆ శిలాఫలకములను తిరుపతిలోని దేవస్థానమువారి మ్యూజియమునకు చేర్పితిని. కారణాంతరములచే నేటి వరకు ఆ శిలాఫలకముల ప్రకటనము జరుగ లేదు. ఇప్పుడే వాని ప్రతిబింబములు తీయబడినవి. అందలి సాహిత్యము తాళ్లపాకవారిదిగనే కలదు. అన్నమాచార్యులచే దేవభాషలో రచింపబడి ఆయన పుత్రుడైన పెదతిరుమలాచార్యులచే వ్యాఖ్యానింపబడి ఆయన మనుమడైన చినతిరుమలాచార్యులచే పద్యకావ్యముగా రచింపబడిన "సంకీర్తనలక్షణము" అను గ్రంథమునకు లక్ష్యము లందు చెక్కినట్టున్నారు. ఇందులో అక్కడక్కడ ఉద్గ్రాహము, మేళాపము, ధ్రువము, అంతరము, ఆభోగము ఉగము, ఆవృత్తనియమము, ఝంప, అట, రూపక, తివద అని కలవు

శ్రీవెంకటేశ్వరముద్రతో సంస్కృతభాషలో కీర్తన కలదు. లిపితీరు వగైరాలన్నియు చినతిరుమలాచార్యుల నాటివే. పూర్తి ప్రతిబింబములతోను సాహిత్యముతోను తరువాతి సంపుటములో ప్రకటించుచున్నాను.

(2) తంజాపూరి సరస్వతిమహల్ లైబ్రరీలోగల ప్రాచీన తాళపత్రప్రతులలో పురందరదాసులవారివి కొన్ని, తోదరమల్లనియు అభినవభరతాచార్యుడనియు ప్రసిద్ధిని పొందినవాడు అచ్యుతదేవరాయల మంత్రి సంగీతసాహిత్య విద్వాంసుడునైన బయకారరామామాత్యుని కీర్తనలు కొన్ని, శ్రీరంగరాజుకుమారుడు శ్రీవెంకటాద్రిరాజు పేర రచించినవి కొన్ని, గోవిందదీక్షితుల కుమారుడు వెంకటమఖివి కొన్ని, మేలట్టూరు శ్రీరామనాథ సోదరులు రచించినవి కాబోలు కొన్ని సంగీతసాహిత్యములతో కలవు. ఇప్పటికి నాయెఱుక కందినంతవరకు మనవి చేసితిని. ఇంకను ఏవైన దొరకిన రాబోవు సంపుటములో మనవి చేయగలను.

శ్రీరంగమున తాళ్లపాకవారి సంకీర్తనల తామ్రఫలకములు తాళపత్రగ్రంథములు కల వని తెలిసికొని కోరగా మద్రాసు గవర్నమెంటువారు తమ అధీనమునగల రేకులనుండి కాపీ చేసుకొనుటకు దయతో అంగీకరించినారు. అందలి సంకీర్తనలనుకూడ తెచ్చి యిచ్చటి రేకులలోని కీర్తనలతో సరిచూచి, ప్రకటింపవలసిన కీర్తనలను ప్రకటింపగలను. ఇందుకు దేవస్థానమువారి తరపున మద్రాసు గవర్నమెంటువారికి కృతజ్ఞత లర్పించుచున్నాను. నేటికిని శ్రీరంగమున తాళ్లపాకవారిపేర ఉత్సవాదులు జరుగుచున్న వనియు కీర్తనలు పాడుచుందురనియు వినికి. దాని యాథార్థ్యమును రాబోవు సంపుటమున తెలుపగలను.

సింహాచలమున, చిదంబరమున, ఇంకను అహోబలమున, చుట్టుపట్ల, కదిరిలోను తాళ్లపాకసంకీర్తనల తామ్రఫలకము లున్న వని తెలియవచ్చుచున్నది. వానిని సేకరించుటకు ప్రయత్నము జరుగుచున్నది. సింహాచలమున నేటికిని తాళ్లపాకవారిపేర ఉత్సవాదులు జరుగుచున్న వనియు వారిపాటలు పాడుచున్నా రనియు వినికి.

పుదుక్కోటలో శ్రీకృష్ణభాగవతారు వారియొద్ద కొన్ని కీర్తనల సంపుటములు కల వనియు వారు పాడుదు రనియు విన్నాను. *

తంజావూరి సరస్వతీమహాల్ లైబ్రరిలోని వరుస నెం. 809, M. నెం. 448 గల "విష్ణునామసంకీర్తనఫలము" అను కృష్ణమాచార్యుల సంకీర్తనల తాళపత్రగ్రంథము తుదిని ఐదుపత్రములలో వెంకటేశ్వర సేవాఫలము మేలుకొలుపుపాటలును గలవు. ఆ ఐదుపత్రములలోనివి గూడ తాళ్లపాకవారికి కాదగును. అందే వరుస నెం. 459. B. నెం. 11657 గల "పదములు కీర్తనలు" అను సంకలనగ్రంథమున 14 తాళ పత్రములలో తాళ్లపాక సంకీర్తనలు రాగతాళములతో గలవు. అవియు క్రమముగా ప్రకటింపబడును. ఇందుగల కీర్తనలన్నియు ఒకచరణమును ముందు పాడి తర్వాత పల్లవిని పాడి ఆ తర్వాత మిగిలిన చరణములను పాడునట్లు వ్రాసి యున్నవి. ఇది రేకులలోని ఆనుపూర్వికి భిన్న మైనది.

నేటి కుపలబ్ధములైన తాళ్లపాక సంకీర్తనల ఆనుపూర్విగల రేకు లలో అక్కడక్కడ కొన్ని సంఖ్యలవి కానరావు. కానరానిరేకులు కొన్ని నలువదేండ్లకు పూర్వము మదరాసు యూనివెర్సిటివారు,, కొన్ని ఆంధ్ర సాహిత్యపరిషత్తువారికిగాను శ్రీజయంతి రామయ్యపంతులుగారు ప్రదర్శ నము (ఎగ్జిబిషన్) న కని కొనిపోయిరి. అవి యేమైనవో తెలియరావు. † ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయమున హిస్టరీడిపార్టుమెంటులో కొన్ని ప్రతిబింబ ములు మాత్ర మున్న వని తెలియవచ్చెను. అవి సేకరించు ప్రయత్నము జరుగుచున్నది.

తాళ్లపాకవారికి రాజులు ప్రజలు నిచ్చుచుండిన మర్యాదలు, వారి సంతతిని గూర్చిన వివరములు, నేటికిని ప్రచారములోనున్న తాళ్లపాకవారి

---

* ఈ విషయమును ప్రొఫెసరు సాంబమూర్తిగారు కూడ ధ్రువ పఱచిరి.

† శ్రీమల్లంపల్లి సోమశేఖరశర్మగారు కూడ నీవిషయమును ధ్రువపఱచిరి.

కీర్తనలు యింతకుపూర్వ మిచ్చినవి గాక మిగిలినవాని వివరములు. శ్రీశాస్త్రిగారిచ్చినవిగాక యింకను మిగిలినవి రాబోవు సంపుటములో ప్రకటింపగలను.

తలనెరసినవాడను వయసుముదిరినవాడను కాకపోయినను వయసున చిన్నవాడనైన నన్ను శ్రీశాస్త్రిగారి శిష్యుడననే ప్రేమతో నన్నీకీర్తనల పరిష్కరణకార్యమున నియోగించిన శ్రీ అన్నారావుగారికి జోహారు లర్పించుచున్నాను.

అన్నమాచార్యుల సంకీర్తనల పరిష్కరణ కార్యమును ప్రకటన కార్యమును చూచుటకు నాకు అనుమతి యిచ్చిన శ్రీవెంకటేశ్వర యూనివెర్సిటీ అధికారులకు జోహారు లర్పించుచున్నాను.

ముద్రణమున పరిష్కరణమున కొన్ని దోషములు దొరలియుండవచ్చును. సహృదయులు మన్నింతురు గాక.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం ముద్రణాలయమువారు సకాలమునకు ముద్రణము చేసి యిచ్చినందులకు కృతజ్ఞత తెలుపుచున్నాను.

తిరుపతి
11–10–'61

అర్చకం ఉదయగిరి శ్రీనివాసాచార్యులు.

శ్రీ

శుభమస్తు

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీ తాళ్లపాక

అన్నమాచార్యుల శృంగార సంకీర్తనలు

[స్వస్తిశ్రీ జయాభ్యుదయ శాలివాహనశకవరుషంబులు ౧౩౪౬ అగు నేఁటి క్రోధి సంవత్సరమందు తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు అవతరించిన, పదారు యేండ్లకు తిరువేంగళనాథుఁడు ప్రత్యక్షమైతేను, అది మొదలుగాను శాలివాహన శకవరుషంబులు ౧౪౨౪ అగు నేఁటి దుందుభి సంవత్సర ఫాల్గుణ బహుళ ౧౨ *నిరుధానకు, తిరువేంగళనాథునిమీఁదను అంకితముగాను తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు విన్నపముచేసిన శృంగార సంకీర్తనలు.]†

251-వ రేకు దేసాక్షి

దగ్గరితె మొగచాటు దవ్వుల నుండేవే యివి
నిగ్గుల యీరెండూను నీవొక్కతెవే కంటినే ॥ పల్లవి ॥

చెలియ పతిఁ గానక చింతతో నుండి అతఁడే
పిలువఁగా యిప్పుడైతే బిగిసేవే
కలయ నంటా దూరి గక్కనఁ జెయి వట్టితే
మొలకనవ్వులతోడ ములిగేవే ॥ దగ్గ ॥

అప్పుడైతే యెదమాట లాడించి నాయకుఁడు
తప్పక చూచితే నిట్టె తల వంచేవే
వుప్పతించి దూరఁగానె వొద్దఁ గూచుండి నాతఁడు
పిప్పిగట్టై సిగ్గులతోఁ బెనఁగేవే ॥ దగ్గ ॥

---

* ఈ శబ్దము అపరిచితము. అస్మద్గురుదేవులు శ్రీ వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు "విరోధానకు? తిరోధానానకు?" అని సందేహముతో పాఠము సూచించిరి. నిరుధానము అనగా చనిపోవు అను అర్థమున ప్రయోగించి నట్లున్నది.

† ఈ వచనము మొదటి రేకునమాత్రమే గలదు.

చిత్తములోఁ గోరినట్టి శ్రీవేంకటేశ్వరుఁడు
అత్తి నిన్నుఁ గూడితేనె అలసేవే
పొత్తుల మోవితేనెతీపుల సోకించె నితఁడు
బత్తి సేయఁగా నీవు భ్రమసేవే. ॥ దగ్గ ॥ 1

పాడి

ఏమే నేవచ్చి యిప్పు డెంత దవ వాయనే
దీమసపుదానవు నేఁ దెమలించఁ గలనా ॥ పల్లవి ॥

నిక్కి చూచి నన్నాతఁడు నీవద్దికిఁ బెట్టి పంపె
యెక్కడ నున్నది చిత్త మే మంటివే
కక్కసించి యడిగితే కంట నీరు వెట్టేవు
యెక్కడ గెలవవచ్చు నిటువంటివారిని ॥ ఏమే ॥

వాకిటఁ దా నిలుచుండి వది నాతో సన్న సేసి
యీకడ నా కిఁక బుద్ధి యేమంటివే
పైకొని కొంగు వట్టితే బలిమి నును రనేవు
నీకు నీకే తెలుసునే నెరవాదితనము ॥ ఏమే ॥

యిదిగో శ్రీవేంకటేశుఁ దెచ్చరింపించి నాచేత
యెదుటనె పెనగొనీ నే మనేవే
పొదిగి కలసెఁ దానె పూఁచి నీవు నవ్వేవు
ముదమునఁ బను లెల్ల ముందువెన కాయనే. ॥ ఏమే ॥ 2

భైరవి

ఏమిసేతు నాగుణ. మీపాటిది
కామించి నీవుగాఁగాఁ గైకొనేవు గాని ॥ పల్లవి ॥

ననుపు వటించఁగానె నంటు నీతో నైతిఁ గాని
పెనఁగితేఁ గడుఁ గడు పెలుచ నేను

మనసు నమ్మించఁగానె మారుమాట లాడఁ గాని
ఘనమై మీరి వచ్చితె గబ్బిదాన నేను ॥ ఏమి ॥

సలిగె చెల్లించఁగానె సరుసమాడేఁ గాని
మలసితే నంతకంటె మంకను నేను
చలివాసి నవ్వఁగానె సంతోసించుకొంటిఁ గాని
సొలసి కపటమైతె జూటుదాన నేను ॥ ఏమి ॥

దైవసము గాఁగానె కరఁగి మెచ్చితిఁ గాని
మూవంకలు మెట్టితేనె మొక్కలి నేను
శ్రీవెంకటేశ నీవు చేరి కూడఁగానె కాని
సోవలుగా మొరఁగితే జూజరి నేను. ॥ ఏమి ॥ 3

లలిత

ఆపె నందునో నిన్ను నందునో యీ చేఁతలకు
యేపున వూరెల్లా పొందు లింతగాఁ జేసితివి ॥ పల్లవి ॥

యిద్దర మేకతమాడె యీవేళ మనవద్ద
సుద్దిరాన నాపె వచ్చి కూచున్నది
దిద్దరాదా అప్పెమైనఁ దీసుకొంటేఁ గనక నీ
విద్దెన సతుల కస మింతగా నిచ్చితివి ॥ ఆపె ॥

లోనికేఁగి నీవు నేను లోలత నవ్వుచుండఁగా
తానువచ్చి నీకుఁ దాడము లొత్తిని
నేననా నియ్యఁగరాదా జీఁతము చిక్కితేఁగన
యీ నెపాన మందెమేళ మింతగాఁ జేసితివి ॥ ఆపె ॥

వోరిచి ముసుఁగు వెట్టు కొగి నిన్నుఁ గూడితేను
పేరున శ్రీవెంకటేశ పిలిచీ నాపె
యీరాదా ఆపె సొమ్ము లెత్తుక వచ్చితేఁగన
యీరీతి చనవు లిచ్చి యింతగాఁ బెంచితివి. ॥ ఆపె ॥ 4

శ్రీరాగం

ఎవ్వరి నే మన లేవు యింతేసికి నోపము
పువ్వునఁ బుట్టినయట్టి పూఁపవంటివాఁడవు ॥ పల్లవి ॥

మిక్కిలి నీతో నేను మేరలు మీరిన నైతే
యెక్కడ నెవ్వతె వచ్చి యేమనునో
దక్కితి సారెసారెకుఁ దడవకువయ్యా మమ్ము
చిక్కి నీ వంచరిపెట్టుఁజెట్టువంటివాఁడవు ॥ ఎవ్వ ॥

చెనకి నీ బుజముపై చెయి నేను వేసితేను
వనిత యెవ్వతె వచ్చి వంతు వట్టునో
పెనఁగి నీ వాడా నీడాఁ బిలువకువయ్యా నన్ను
తనిసి సూదిపిరిఁది తాకువంటివాఁడవు ॥ ఎవ్వ ॥

గుట్టున నిన్నుఁ గూడితి గోర నిన్ను సూఁదితేను
దిట్టయై యెవ్వతె వచ్చి తేరి చూచునో
పట్టి శ్రీ వెంకటేశ్వర భ్రమలఁ బెట్టకువయ్య
బట్టబయటిపెనరుఁబంటవంటివాఁడవు. ॥ ఎవ్వ ॥ 5

సౌరాష్ట్రం

అలిగేదె సహజము ఆఁడువారికి
మలసి నీవె తిద్దుక మన్నించవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

పలుకక నే నెంత పంతాన నీతో నుండిన
తలఁపు నీపైదెకాన తప్పు లేదు
చెలఁగి మందెమేళాన చెయివట్టి తీసినాను
యెలమి నీవూవిగాన కెగ్గు లేదు ॥ అలి ॥

మల్లాడి కోపముతోడ మంచము దిగకుండిన
తొల్లె నీకాలు దొక్కితి దోసము లేదు

పల్లదాన వెంగెమాడి పకపక నవ్వినాను
వెల్లవిరి నాపనికి వెగటు లేదు ॥ అలి ॥

కావరించి నిన్నుఁగూడి గర్వముతో నుండినాను
కైవసమయితిఁగాన కడమ లేదు
శ్రీ వెంకటేశ నన్నుఁ జిత్తగించి యేలితివి
వేవేలు భోగములకు వెసట లేదు. ॥ అలి ॥ 6

252-వ రేకు రామక్రియ

కానీవయ్య దానికేమి కాంత యవివేకి గాదు
సానఁబట్టి చూచీని సరిత లన్నియును ॥ పల్లవి ॥

మంతనాన నీతోను మాటలాడినంతలోనె
పంతము దప్పదుగా పడఁతికిని
సంతసాన నిన్నుఁజూచి సరసమాడినంతలో
వొంతుల కుచకఁడుగా వొరకాని మరుఁడు ॥ కానీ ॥

వడి నెరిఁగి కాచుక పద్దఁ గూచుండినంతలో
వొరతనము దప్పదు తొయ్యలికిని
విరసములేక నీకు విడె మిచ్చినంతలోనె
కరకరిఁ బెట్టవుగా కప్పురపుటుండలు ॥ కానీ ॥

నసుపునేసుక నీతో నవ్వి నంతలోనె
తన నేరుపు దప్పదు తరుణికిని
పెనసె శ్రీ వెంకటేశ యిటు నీవాదరించఁగా
పెనపులఁ బెట్టవుగా ప్రేమపుపలవులు. ॥ కానీ ॥ 7

కాంబోది

చెప్పినట్టె పతిపంపు సేతువు గాక
చిప్పిలఁ జెమటలతో సిగ్గు లేఁటికే ॥ పల్లవి ॥

చెక్కు చేతఁ బెట్టుకోగా నెలవుల నవ్వు నీకుఁ
చిక్కె నేఁడు మరి వేరె చింత యేఁటికే
దక్కె నీకు వలపులు దండ నున్నాఁడు విభుఁడు
మొక్కలపు వెరగుతో మోన మేఁటికే ॥ చెప్పి ॥

నిట్టూర్పు నించఁగాను నిక్కుఁగొంచములమీఁద
యిట్టె పులకలు నిండె నేఁక టేఁటికే
జట్టిగొని వేడుకలు చనవు లొసఁగె యిప్పె
వట్టి అలుకలోఁ దలవంచ నేఁటికే ॥ చెప్పి ॥

పానుపుపై నుండఁగాను బలిమి శ్రీవెంకటేశుఁ
డానుక నిన్నుఁ గలసె నార డేఁటికే
నీనోము లీడేరె నీమగఁ (మః) గఁడు నిన్ను మెచ్చె
కోనల బొమ్మజంకెన కొస రేఁటికే. ॥ చెప్పి ॥ 8

పాడి

మానుసులకుఁ దరమా మరి యివి నీకె కాక
అనుకొని నేసే నీ దయ్యపు చేఁతలు ॥ పల్లవి ॥

నిండు గొల్లతనమున నీకె తగునయ్యా
కొండ యెత్తినట్టి గొనిగెల నీవలు
గండపురాకాసివేఁటకాఁడవు నీ కపటపు
దుండగపుటూరజాతు (తః) రవోనాలు ॥ మాను ॥

యిల దేవపిండమపయ్యన నీ యాటలయ్యా
బలుసముద్రాలమీఁది పాయసపుప్పు
అలరు కాముకుఁడపులైన నీకుఁ జెల్లునయ్యా
చలమరి బ్రహ్మతోడి చయ్యాటాలు ॥ మాను ॥

కొయ్యరాచవాఁడవు కోరి నీకు నప్పె నయ్యా
పుయ్యాక దూలచుట్టాల పోరాటాలు
యియ్యెడ శ్రీవెంకటేశ యేలితి పదాయదేల
నెయ్యాన నన్నుఁ గూడితి నిలిచెఁ దైకొసరు. ॥ మాను ॥ 9

హిజ్జిజ

ఏమి చూచే వాపెదిక్కు యెందాఁకాను
నేముసేసేపనిగాదు నెయ్యపు యీవేళను ॥ పల్లవి ॥

చెలి నీతో నవ్వు నవ్వి చెక్కు చెల్లాఁ జెమరించె
వలిపె పావడఁ దుడువఁగరాదా
నిలువెల్లఁ బులకించె నీతో మంతనమాడి
చలివాయఁ బచ్చడ మిచ్చుటఁ గప్పరాదా ॥ ఏమి ॥

కాంత నీపదాలు వాడి కడు దప్పిఁగొనె నిదె
యింతట మోవితేనియ లియ్యరాదా
చెంత నీపాదా లొత్తి సిగ్గునఁ గుమ్మడి జారె
కాంతుఁడవు యింతపను కాఁగిలించరాదా ॥ ఏమి ॥

వనిత నీమోము చూచి వసివాడు వాడీ నదె
వెనుకొని నీవు తెర వేయరాదా
ఘనుఁడ శ్రీవెంకటేశ కలసితి వింతలోనె
ననిచె నలమేల్మంగ నంటు సేయరాదా. ॥ ఏమి ॥ 10

భైరవి

నీవు వాఁటి దూర నేరె నిన్ను నంటినకతాన
యీవిధిఁ బొందెను నిన్ను నివి దూపఁగాక ॥ పల్లవి ॥

కప్పుర మేమి సేసునె కాంతుఁడు రాకుండఁగాను
అప్పటివేళనె కారమాయఁగాక
తప్పుగద్దా గందానకు తాపాన నీ వుండఁగాను
వుప్పతిల్లి దానికె వుడుకెత్తెఁగాక ॥ నీవు ॥

విరులకు నేర మేదె విరహంపువేళ నీకు
గరిమ వేఁడికి నొడిగట్టెఁగాక
మరుఁడు పగవాఁడా నీమనసులో కాఁక సోఁకి
తిరమై అనంగుఁ డంటా తిట్టువడెఁగాక ॥ నీవు ॥

చల్లగాలి వెట్ట యౌనా సాకె నీమీఁద విసరి
పల్లదాన వద దాఁకి భ్రమసేఁగాక
యిల్లిదె శ్రీ వేంకటేశుఁ డిట్టె నిన్నుఁ గూడఁగాను
యెల్లవారు మంచివారై యాదేరిరిగాక. ॥ నీవు ॥ 11

ఆహిరి

చెప్పినట్టు సేసేఁగాక చెనక నేలా
కప్పితివి పచ్చడము ఘన తిదె చాలదా ॥ పల్లవి ॥

యెన్నిలేవు మంచిమాట లెందాఁకా నాదేవు
విన్న వినుకులె కావా వెనకకును
సన్నముగాఁ బులకించె జలజలఁ జెమరించె
కన్నుల నీళ్లు దుడిచి కైకొంటివి చాలదా ॥ చెప్పి ॥

యింతలోనె చెక్కు నొక్కే వేమి నేరుచుకొంటివి
వంతు వచ్చినదెకాదా వనితలతో
దొంతులాయఁ గోరికలు తురుముసెసలు జారె
యింతట వంచినశిర సెత్తితివి చాలదా ॥ చెప్పి ॥

కలసితి విట్టె నన్ను కపుజాణ వవుదువు
తొలుతనె మెచ్చనా దూపతా నిన్ను
యెలమి శ్రీ వేంకటేశ యేకచిత్తమాయ నాకు
తెలిగన్నులనె సిగ్గు దేర్చితివి చాలదా. ॥ చెప్పి ॥ 12

253-వ రేకు సామంతం

గుట్టువాఁడ వంటాఁ గొసరితి
యిట్టె నీ వంటేది యెఱఁగముగా ॥ పల్లవి ॥

చెక్కుచేతితో నెలవి నవ్వితే
తొక్కేవు పాదాలు దోమటిగా
అక్కర నీ వింత ఆసకాఁడ వవుత
యిక్కడ మాలోనె యెఱఁగముగా ॥ గుట్టు ॥

మంతనాన నీతో మాటలాడితే
  సంతసానఁ గొంగు జారించేవు
  బంతినె నీ వింత పంతగాఁడ వౌత
  యెంత కెంత నేము మెఱఁగముగా ॥ గుట్టు ॥

సిగ్గుతోడనే సేవ సేసితే
  యెగ్గు దీర నన్ను నెనసితివి
  అగ్గపు శ్రీ వెంకటాధిప యి ట్టవుత
  హిగ్గిన వేడుక నెఱఁగముగా. ॥ గుట్టు ॥ 13

ముఖారి

ఏలే చెలియ యీ యింతుల కెల్ల
  సోలగిలి నీ చనవు చూపవలెనా ॥ పల్లవి ॥

మిక్కిలి యాతఁడు నీపై మేలు గలఁడంటానె
  వెక్కసాన నిందరిలో విఱ్ఱవీఁగేవు
  చక్కనివిభుఁడు నీ జవదాఁటఁ కుండితేనె
  తక్కక నీ వొకతెవే దక్కఁగొంటివా ॥ ఏలే ॥

మనసి చ్చాతఁడు నిన్ను మన్నించె నంటానె
  యెనలేక యిందరి నీ వేలఁ జూచేవు
  ఘనమైన మోహపుకాంత నవుదు నంటానె
  గునియుచు సారె నాడుకొనవలెనా ॥ ఏలే ॥

అన్నిటాఁ బట్టపురాణి వై తె నవుదువు గాక
  వెన్నుఁడు శ్రీవెంకట విభునికిని
  వన్నెలు చూపవలెనా వడి నీ సవతులకుఁ
  బన్ని యాతఁడును నీవె బ్రదుకరమ్మా. ॥ ఏలే ॥ 14

దేవగాంధారి

అతిరాజసపు దొరవైన నిన్నును
  సతమైన నే నిట్టె సాదించవచ్చునా ॥ పల్లవి ॥

వెదఁగు నీ సుద్దులెల్ల వీనుల వినుటగాక
నొడిగి నిన్నువి నే మానుపవచ్చునా
కడఁగిన చేత లెల్ల కన్నులఁజూచుటగాక
అడఁచి నీతో నౌఁగా దనవచ్చునా ॥ అతి ॥

పచ్చినీగుణములకు పరిణామించుటగాక
కెచ్చురేఁగి బొమ్మల జంకించవచ్చునా
తచ్చిన నీ మెమ్మెలకుఁ దలవంచుకొంటగాక
వొచ్చమని నిన్ను మెచ్చకుండవచ్చునా ॥ అతి ॥

దక్కిన నీకాఁగిటను తనివి బొందుటగాక
చక్కని నిన్ను నేఁ గొసరవచ్చునా
అక్కున శ్రీ వెంకటేశ అలమేలుమంగనేను
యెక్కువ నీరతు లివి యెంచవచ్చునా. ॥ అతి ॥ 15

లలిత

కల దింతె మాఁట కంతుని యాఁట
తెలుసుకో నీలోనిదిమె పూఁటపూఁట ॥ పల్లవి ॥

అలమేలుమంగా హరియంతరంగా
కలితనాట్యరంగ కరుణాపాంగ
చెలువుఁడు వీఁడె చేకొను నేఁడె
వలరాజుతూపులివి వాఁడిమీఁది (ద?) వాఁడి ॥ కల ॥

అలినీలవేణి యంబుజపాణి
వెలయంగ జగదేకవిభునిరాణి
కలయు నీ పతి వచ్చె గక్కన ని న్నిదె మెచ్చె
పలికీని చిలుకలు పచ్చి మీఁదఁబచ్చి ॥ కల ॥

సితచంద్రవదనా సింగారసదనా
చతురదాడిమబీజచయరదనా
యితవైన శ్రీ వెంకటేశుఁడు ని న్నిదె కూడె
తతిఁ దలపోఁతలు తలకూడెఁ గూడె. ॥ కల ॥ 16

ముఖారి

మగువ నేను నీవు మగవాఁడవు
తగ చొక్కు జాతి గాము తలపయ్య నీవు ॥ పల్లవి ॥

వేఁకపు వెన్నెలముద్దు వేడుక నామోము నిద్ర
చీఁకటినీలపుగిము జిగి నీమోము
యేఁకట నీకును నాకు నేఁటిపొందు నన్నంత
తాఁకనాఁడదద్దు వద్దు దలవయ్య నీవు ॥ మగు ॥

కలువరేకులముంపు కలికి నీకనుసొంపు
జలజపుచూపు నీ వాయలచూపు
యెలమితో నిందు కందు కేపూరి కేపూరు
తొలఁకు గచ్చులు మాని తొలవయ్య నీవు ॥మగు ॥

తనరుఁ గొండల తరతరము నావురము
మినుకవజ్రపుచేను మించు నీమేను
ఘనుఁడ శ్రీవెంకటేశ కలయు నీరతులలోఁ
దనిసి నే నొక్క దైతిఁ దలవయ్య నీవు. ॥ మగు ॥ 17

భూపాలం

మూలనున్నవారి మమ్ము ముంగిటవేసీఁగాక
జోరి వవ్వీఁగాక నే సోదించఁగలనా ॥ పల్లవి ॥

వెన్నెలరె వెంతలంటా వేగించె రసకుఁగాసు
నన్ను నవ్వీఁ దనతో నే నవ్వఁగలనా
చిన్నిచెమటలవాన చిత్తడిపారైన నా
చన్ను లంటీఁ దన్ను నే జంకించఁగలనా ॥ మూల ॥

పాయ మిది భారమంటాఁ బరికె నాతోమాట
బాయము దాఁక నాడీ మాటాడఁగలనా
కాయంపుఁబులకలచే గజిబిజియైన నాపైఁ
జేయి వేసీఁ దన కెది చెల్ల దనఁగలనా ॥ మూల ॥

నిమిషమె యుగమై నివ్వెరగైన నన్నుఁ
దమి నదియాన ముంచీఁ దాళఁగలనా
సమరతి ననుఁ గూడె జంట శ్రీ వేంకటపతి
కమలపుటింతి నింతేఁ గావఁగలనా. ॥ మూల ॥ 18

254-వ రేకు మంగళకౌశిక

దవ్వులసరసములు తగునా నీకు
వువ్విళ్లై మేన నొచ్చమున్నవానివలెను ॥ పల్లవి ॥
గోర నిక్కి చూచేవు గొబ్బున దగ్గరిరావు
ఆదనుండె యెదమాట లాడించేవు
వీదెపు నీమోవి చూపి వికవిక నవ్వేవు
కూడి ముట్టువారి ముట్టుకొన్నవానివలెను ॥ దవ్వు ॥
యెదుట సన్నలు సేసే వేకటము లాడేవు
పొదిగి నే రమ్మంటేఁ బొందు చూపేవు
వెదరేవు నీమేను పెనుగోర నంటితేను
చెదరి చీఁకటితప్పు సేయువాని వలెను ॥ దవ్వు ॥
అలికేవు వులికేవు అంతలోన భ్రమసేవు
వెలయ నిలువుననె వెరగందేవు
యెలమి శ్రీ వెంకటేశ యీదకు విచ్చేసి నీవు
కలసితి విదె కలగన్నవానివలెను. ॥ దవ్వు ॥ 19

ముఖారి

కూడని దొకటొకటి కోరీ మనబలము
ఆడనె నీసతి కన్నియుఁ గూడె ॥ పల్లవి ॥
పొంగెటిమనసే వెలిపులకమొలకలు
అంగపుఁ జెమట మోహపుఁగరఁగు
వెంగలితమకములు విసరెటి పూర్పులు
అంగన కిదివో అన్నియునుఁ గూడె ॥ కూడ ॥

యెనసిన యాసలె మెఱుఁగుల చూపులు
అనుసంగారిములె ఆలకింపులు
నినుపు మోమోటములు నిండిన నివ్వెరగులు
అనయము సరి కిప్పు డన్నియును గూడె || కూడ ||

కాఁగిటిపరవశాలు కన్నులతేలింపులు
చేఁగల సిగ్గులె చిరునవ్వులూ
యీగతి శ్రీ వెంకటేశ యింతలో విచ్చేసి చెలి
నాఁగ కూడఁగా నివి యన్నియును గూడె. || కూడ || 20

మంగః కౌశిక

చేరి నీవు చెప్పినట్టు సేసితి నేను
వారి వీరివలె మఱవకుమీ నన్నును || పల్లవి ||

జలధి దచ్చి లక్ష్మిని సంగడిఁ బెండ్లాడునాఁడు
అలరి రుక్మిణిఁ బెండ్లి ఆడెనాఁడు
సెలసువిల్లు విఱిచి సీతఁ బెండ్లియాడునాఁడు
పలికి బొంకనిమాఁటపట్టు నాకు నిమ్మీ || చేరి ||

సరుసఁ బదాఱువేలసతులఁ బెండ్లాడునాఁడు
అరసి భూసతిఁ బెండ్లియాడు నాఁడు
పరగ రేపల్లె గోపభామలఁ బెండ్లాడునాఁడు
యిరవై యిచ్చినబాస యిమ్మీ నాకు || చేరి ||

అదె శ్రీ వెంకటపతి అలమేలుమంగ నిష్టై
అదన నీవు పెండ్లియాడునాడూ
యిదె నన్నుఁ గూడితివి యెక్కువగా మన్నించి
యెదుట నమ్మించినవి యెంచుమీ నాకు. || చేరి || 21

లలిత

పోయిన దెల్లాఁ బొల్లు పూఁచిన దొక్కటె కాక
కాయజకేళికి నింకఁ గదియ రమ్మనవే || పల్లవి ||

అడిగిరావె విభుఁ డందు కేమనీనో
యెడయనిదాస నీకిచ్చినాఁడు
నుడుగులు దప్పినాను నోముఫలము దప్పదు
తడవి యింతటనైన దగ్గరి రమ్మనవే ॥ పోయి ॥

పిలిచి రాఁ గదె తనదిక్కు దెట్టు చెల్లీనో
పెలుచు మే నాహి నాకుఁ బెట్టినాఁడు
వెలయఁ దినఁగ నదె వేమైనఁ దీ పవును
తలఁగక యింకనైన దగ్గరి రమ్మనవే ॥ పోయి ॥

యిచ్చిరావె యీవిడెము యిన్నిటా మెచ్చితినని
కొచ్చినరతుల నన్నుఁ గూడె నేఁడు
తచ్చిన పక్వాన నంటు తరువఁ దరువ వెన్న
యిచ్చట శ్రీ వెంకటేశు నిట్టె రమ్మనవే. ॥ పోయి ॥ 22

శంకరాభరణం

ఇద్దరు మోనాన నున్నా రిది యేమయ్యా
వద్ద నాకె పైకొనీ నీవలెనె పో అయ్యా ॥ పల్లవి ॥

పూచిన తంగేడువలె పొలఁతి చంద నుండఁగ
యేచి కూచుండు మన విది యేమయ్యా
చాఁచి కప్పురవిడెము సరి నీకు నందియ్యఁగ
చేచేత నందుకోవు చెల్లఁబో యేమయ్యా ॥ ఇద్ద ॥

ముంగిటి నిధానమై ముదిత పూఁకొనఁగానె
అంగవించి మాటలాడ వదేమయ్యా
బంగారుసురటి నీపై చెమటలు విసరఁగ
అంగ మెల్ల మరచితి వది యేమయ్యా ॥ ఇద్ద ॥

నిండిన సంపదవలె నెలఁత ని న్నంటితేను
అంద నో రెత్తలే వైతి వదేమయ్యా
మెండగు శ్రీ వెంకటేశ మెలఁత నిన్నుఁ గూడఁగ
యెండ లెల్ల నీడ లాయ నిది యేమయ్యా. ॥ ఇద్ద ॥ 23

లలిత

ఇక నేలయ్యా మా యెగమాటలు
మొకమొక మెదుటనె ముయికి ముయాయ ॥ పల్లవి ॥

సుదతికి నీచూపు సూసకమై చెలువొందె
కది సాకెచూపు దాసికము సే కాయ
మెదుర నీకు నాకెకు నిద్దరి మీచిఱునవ్వు
వెదచల్లు కప్పురపు విడెము లాయ ॥ ఇక ॥

తొయ్యలికిఁ జేసన్నఁ దోరణపుఁజిగు రాయ
మెయ్యెడఁ దొయ్యలిమోహ మీదుదో డాయ
యియ్యెడ నాయెడ మీయిద్దరి సరసములు
కయ్యములులేని కంకణదారా లాయ ॥ ఇక ॥

నెలఁతకు నీమోవి నిచ్చ కొత్తవిందులాయ
పొలఁతిమోవి నీకు బువ్వము లాయ
యెలమి శ్రీవెంకటేశ యిద్దరి మీకూటములు
కలకాలమును మేకుఁ గాణాచు లాయ. ॥ ఇక ॥ 24

255-వ రేకు శంకరాభరణం

మానవుగా మమ్ము నేల మగనాలిఁ జెనకేవు
కానీ కానీలే యింకాఁ జాలదా ॥ పల్లవి ॥

దక్కె నీకుఁ జాలదా తగు రుకుమిణి నీవు
వెక్కసాన బూటిసేసి వేసుకొన్నది
మొక్కల మది చాలదా మున్ను త్రిపురాంగనలఁ
జిక్కించి చీఁకటితప్పు సేసినది ॥ మాన ॥

చెల్లె నదె చాలదా చేకొని రేపల్లె నీవు
గొల్లెతల మానములు కొల్లగొన్నది
అల్లది చాలదా నరకాసురుఁడు దెచ్చుకొన్న
పెల్లగు కామినులనుఁ బెండ్లాడినది ॥ మాన ॥

అంత నీకుఁ జాలదా అల పూవులవాఁటింటి
కాంత నీవు వొడికిన కల్లతనము
చెంతలఁ గూడితి నన్ను శ్రీ వెంకటేశ నీవు
మంతు కెక్కితిఁ జాలదా మన్నించినది. ॥ మాన ॥ 25

సామంతం

వెలిపించఁ బోయి మరి వెలచినట్టయ్యఁ జుమ్మీ
నెలి నాతోడి యలుక నీతిగాదు సుమ్మీ ॥ పల్లవి ॥

మోనముతో నుండే వేమె ముదిత నీమాట వెల్ల
నాని నాని మొలచీఁ గనక లోలోనె
ఆనకమై నవ్వ వేమె అంగన నీనగవులు
పూని నీనుత్తికెలోన వుక్కపోవుఁ జుమ్మీ ॥ వెలి ॥

ధీరతఁ జూడ వదేమె తెరవ నీకనుచూపు
కేరి యిమ్ముచాలక కిక్కిరిసీఁ జుమ్మీ
మారుమోమయ్యే వదేమె మగువ నీమోము కళలు
పేరదై పొక్కచోటనె పెంటలయ్యఁ జుమ్మీ ॥ వెలి ॥

వుసురనే వప్పుదేమె వువిద నాకాఁగిటిలో
వుసురు నీచనుఁగొండ లోడీఁ జుమ్మీ
నసల శ్రీవెంకటేశుఁడ నారతిమై మలిచేవు
కసుగాసై నీమోవి గంటివడుఁ జుమ్మీ. ॥ వెలి ॥ 26

మంగళకౌశిక

మనసుకు మనసే మర్మము గాక
వినిపిచెఁ దనకు విన్నవించఁ గలనా ॥ పల్లవి ॥

తలుపులో తమకము తానె యెరఁగఁ దట
యెలమిఁ దన్నుఁ గొసర నేలె నాకు
కలిమిఁ జంద్రునిరాక కలువపువ్వులకును
తెలిపిరా యెవ్వరైన దినదినమునకు ॥ మన ॥

తప్పక వరు సెరిఁగి తానె విచ్చేయఁ దట
యిప్పుడు విలువ నంప నేలె నాకూ
వుప్పతిల్లుఁ గోవిలకు నాగి వసంతకాలము
చెప్పుదురా యెవ్వరైనఁ జెలఁగి యేఁచేఁటను ॥ మన ॥
దగ్గరి వచ్చినవాఁడు తానె యెరుఁగుఁ గాక
యెగ్గు సిగ్గు లిటు దీర్చ నేలె నాకు
అగ్గమై శ్రీవెంకటేశుఁ డాదరించి నన్నుఁ గూడె
విగ్గు నిలువుకు నీడ నేర్పిరా యితరులు. ॥ మన ॥ 27

వరాళి

ఏల నన్ను నేర మెంచే వింత కున్నదా
చాలు నో విభుఁడ నీతోఁ జలము నా కున్నదా ॥ పల్లవి ॥
గద్దరి నామొకము నాకన్నులకె పాటి గాక
సుద్దుల నీచూపు చల్లఁ జో టున్నదా
బద్దమై నావదనము పాటలకె కొద్దిగాక
యిద్దివో నాతో మాట కెడ మున్నదా ॥ ఏల ॥
కొనబు నాచేతులు నాకొప్పు వెట్టనె కాక
వొనరి నీకై దండ కోపి కున్నదా
పెనఁగు నాపాదములు పిరుఁదు మోవనె కాక
ననిచి నీవొద్దికి రా నడ పున్నదా ॥ ఏల ॥
సరి నాపురము నాకుచాలకె తావు గాక
పరవి నీకాఁగిటికి సం దున్నదా
కరఁగి కూడితి శ్రీవెంకటపతినె నిన్ను
యిరవైన నీకు నాకు నెర వున్నదా. ॥ ఏల ॥ 28

హిజ్జిజి

ఘనుఁడవు తెగి కొంకఁగ నేల
ననిచిన కొలఁదుల నడపవు గాక ॥ పల్లవి ॥

చూచీఁ జూడని చూపులు నీకె
లోచూపై మదిలో నాదె
కాచిన మాకులు కమ్మరఁ దమకే
మోచిన కొలఁదుల మో పైనట్లూ ॥ ఘను ॥

ఆడియు నాడని అరమాటలె నీ
కాడనె చిరునగవై వెడలె
గాదపుటింటికి కట్టలు గట్టిన
వేడుక నలుగుల వెళ్లినయట్లూ ॥ ఘను ॥

చిందియుఁ జిందని సిగ్గులు నీకే
విందుల కాఁగిట వెగ టాయ
యిందునె శ్రీవెంకటేశుఁడ నీ నా
గొందుల చెనకులు గుఱు తయినట్లూ. ॥ ఘను ॥ 29

వరాళి

ఇంతటిది గావలదా యింతి యైతేను
కాంతునిఁ గళ లంటి కరఁగించె నిపుడు ॥ పల్లవి ॥

అలిగి వచ్చినపతి నలమి కాఁగిట నెత్తి
పలుకుల వినయాలు పచరించఁగా
సొలసి కోపాన నాఁటఁ జూచె విభుఁ దంతలోనె
చెలియ చెమట గోరఁ జిమ్మెఁ బ్రో ఁన్నులనూ ॥ ఇంత ॥

మక్కువ మంకులతోడ మాటలాడకున్న పతి
చెక్కు నొక్కి జలజాక్షి సేద దేర్చఁగా
వెక్కసము లాడెటి విభుని వదనమున
పుక్కిటి తమ్ములమిది పొలిఁతి వాలించెనే ॥ ఇంత ॥

పంతపు శ్రీవెంకటేశుఁ బదఁతి వొయ్యనె చేరి
అంతరంగ మెల్ల దేర్చి యాదరించఁగా
రంతుతో రతుల నిబ్బరము చూపె నాతఁడును
మంతనానఁ జొక్కించి మఱపించె మేనూ. ॥ ఇంత ॥ 30

256-వ రేకు ముఖారి

ఇంక నేల ఆ సుద్దులు యేరా నీవు
కొంకుతా నేఁ గొసరితే కూళతనము రాదా ॥ పల్లవి ॥

కానరాదా నీ గుణాలు కడు నీ మైకాఁక లందె
మానక యప్పటినె మాటాడేఁ గాక
మోనపుగుట్టు విడిచి ముసిముసి నవ్వు నీపై
నానఁబెట్టి చల్లితేను నగుఁబాటు గాదా ॥ ఇంక ॥

తెలియరాదా నీ మోహము తెల్లవారి వచ్చినందె
అలుగలేక నీచే విడె మందితిఁ గాక
నిలువుకు నిలువున నీ మోహము చూచి నేను
బలిమి సేసి పెనఁగితేఁ బసురువేయదా ॥ ఇంక ॥

యిరవు గావా నీపంతము యిప్పుడు నన్నుఁ గూడినందె
పొరసి నిన్ను బట్టువనెఁ బొగడఁ గాక
అరిది శ్రీవెంకటపతి ఆయము లంటితినిన్ను
యెరవుగా నిన్నేమనిన యెచ్చు కుందు గాదా. ॥ ఇంక ॥ 31

సాళంగం

నేఁ దన్నుఁ గైకోని నేర మిందేదే
యీదెసఁ దనమంచ మెక్క నైతినా ॥ పల్లవి ॥

అలుకేదె జంకేదె ఆకెయిఁటనుండ నన్ను
సొలసి చూచిన మారుచూడనా నేను
యెలమిఁ గోప మిందేటి దిద్దరు ముచ్చటలాడ
వెలినుండి యిన్నియును విననైతి నటవే ॥ నేఁద ॥

కుచ్చితపు సణఁ గేది గొణఁ గేది నాయందు
నచ్చుఁ దనమోవి చూచి నవ్వ నైతినా
కెచ్చురేఁగి కపటాలు గిపటాల కేది యెద
రచ్చఁ దననేఁత లెల్ల మెచ్చ నైతినా ॥ నేఁద ॥

వేసట వేది వోస వేది వింతచెలి విడిపించి
గోస నాసచేసి తన్నుఁ గూడనా నేను
ఆసిన శ్రీవెంకటేశు లాగు లెల్లఁ గనుఁగొని
యాసదముదీర పుర మెక్కనైతినా. ॥ నేఁద ॥ 32

కాంబోది

ఆయ నాయఁ బోయఁ బోయ వల్లనాఁడె నీ
చాయల సన్నల పొందు చాలువయ్యా ॥ పల్లవి ॥

వెన్నెలలు వేఁ డె (ద?) నుచు విసరించుకొనె నాపై
కన్నుల నవ్వులు చల్లి కాఁక రేఁచేవు
పన్ని పురిసివ యంముపై నుదుకు చల్లినట్లు
యెన్న మాతో మేకు సేసే వీఁక నేలయ్యా ॥ ఆయ ॥

పాయము వేఁగవి యిట్టె బదలివుండె నాపై
నీ యదమాటమూట లేల యెత్తేవు
చాయల వేయిటిమీఁద జవ్వాదికొమ్మురీతి
ఆయములు సోకించే వవునయ్యా ॥ ఆయ ॥

సరసాలు వాఁదె (ద?) నుచు సారెకు మొక్కె ననుచు
మురిపెము (పు?) గో రేల మోపే వయ్యా
గరిమ శ్రీవెంకటేశ కరుణించి మెచ్చినట్టు
కరఁగి కూడితి నన్నుఁ గత లేలయ్యా. ॥ ఆయ ॥ 33

సాళంగం

ఇంతుల నెంత దూరునో యింత కవుదె
యిఁతట రాధమ్మ మెచ్చు నింత కవుదె ॥ పల్లవి ॥

యిదె వచ్చి నదెవచ్చి నింతి యని యాసావ
నెదురుచూచుఁ బతి వింత కవుదె
వెదపీదనితురుము విసువ ముసువఁ బట్టె
హృదయ మేమౌనో పతి కింత కవుదె ॥ ఇంతు ॥

పొంది యెవ్వరు మందరఁ బొలసిన నీవె యని
యెందు నిన్నె పేరుకొను నింత కపుడె
ముందు నీపయ్యెదకొంగు మూయాఁ దియ్యనె పట్టె
యెందరి నంపునో పైపై నింత కపుడె ॥ ఇంతు ॥
నిన్నుఁ దలఁచి తలఁచి నిద్దిరించి కలలోన
యెన్నఁగఁ గాఁగిటఁ గూడు నింత కపుడె
పన్నిన శ్రీవెంకటేశుఁ బైకొని కూడితి విట్టె
యిన్నాళ్లిటులఁ గాదు యింత కపుడె. ॥ ఇంతు ॥ 34

ముఖారి

ఔనో కాదో నీ వాన తీవయ్య
పూని వేరొకటి యిఁకఁ బోలదయ్యా ॥ పల్లవి ॥
చంచలము నాచూపు చంచలము నీగుణము
యెంచె నీ వే మనేవా యెరఁగమయ్య
ముంచి నా గుబ్బలు రాయి మొగి నీ గుండె రాయి
అంచల నాకథ నేమి యాడుకొనేవయ్యా ॥ ఔనో ॥
చిగురు నా యధరము చిగురు నీ చిత్త మదె
తగెఁ దగ దంపు కేమి తలవయ్య
నగవు నా మోమెల్ల నగుఁబాటు నీచింత యీ
తగవు చెలులతోడ తరిఁ జెప్పవయ్యా ॥ ఔనో ॥
లేఁత నాకుఁ గొనగోరు లేఁత నీవయసు గడు
యీఁతలు మోఁతలు నిఁక నేలయ్యా
ఘాతల శ్రీవెంకటేశ కదిసి కూడితి నన్ను
యీతల నిద్దరిభావాలేక మాయనయ్యా. ॥ ఔనో ॥ 35

మధ్యమావతి

ఆయము లంటే యారచికత యిది
వాయల సన్నకు చలి యిఁక నేదయ్యా ॥ పల్లవి ॥

మాయక మూసిన ముత్యపుమొగదలు
మోయక మోచే మొదరేదే
పూయక పూచిన పున్నమవెన్నెల
పాయక కాసే బయ లేదయ్యా ॥ ఆయ ॥

పుట్టక పుట్టిన పొది జక్కవ లవి
మెట్టక మెట్టే మేరేదే
పెట్టక పెట్టిన పెనుమేఘమునకుఁ
బట్టిన చోటను బలు వేదయ్యా ॥ ఆయ ॥

పారక పారిన బలుతీఁగెలకును
ఆరితేర నీఁక నరుదేదే
యీరీతి శ్రీవెంకటేశుఁడ నే నిన్నుఁ
గోరి కూడితిని కొరద యేదయ్యా. ॥ ఆయ ॥ 36

257-వ రేకు హిజ్జిజి

జలములఁ బాసిన జలజాప్తునిచే
జలజము నొగిలిన చందంబాయ ॥ పల్లవి ॥

చక్కని యీపతి సతిఁ బెడఁబాసిన
వెక్కసపు మనసే వేఁడాయ
చెక్కు చేతితోఁ జింతించిన నది
అక్కట మదనుని యడిదంబాయ ॥ జల ॥

రమణి పతికడకు రాక నిలిచినా
తమి నిట్టూర్పులు దగులాయ
తమకంబున సతి దలపోయంగా
భ్రమసి చూచురెప్పలు నొప్పాయ ॥ జల ॥

యింతలో నిద్దరి కెడ మాటాడఁగ
అంతట వీనుల కాసాయ
యింతయు శ్రీవెంకటేశ్వరుఁ గూడఁగ
యింతేసి యిందాఁక నేమేమోలాయ. ॥ జల ॥ 37

దేసాళం

ఏద కేద యెంచి చూచి యెఱఁగవటే
కూడునా కపటములు (లా?) కూటము లెందైనను ॥ పల్లవి ॥
మోమువంపుఁ గోప మేద ముసిముసి నవ్వు లేద
యేమే యెండలు వెన్నెల లెనయునటే
దోమటి నొట్లివి యా(యే?)ద తొంగిచూపు లివి యా(యే?)ద
సామై నల్లవేఁడియునుఁ జలువయుఁ గూడునా ॥ ఏద ॥
అంటితేఁ బెనఁగు లేద అందులోఁ గొంకు లేద
జంటఁ గారములు దీపుఁ జవు లౌనటే
బంటు బంటు పంత మేద బాస లెచ్చరించ నేల
వొంటిఁ జీఁకటి వెలుఁగు వుండునా యెందైనను ॥ ఏద ॥
అవ్వలయి వుంద నేల అద్దములో సన్న లేల
దవ్వులఁ జేరువ లొక తారుకాణటే
రవ్వల శ్రీవెంకటాద్రిరమణుఁడనె నిన్ను
యివ్వలఁ గూడితి నింక నెర వౌనటే. ॥ ఏద ॥ 38

వరాళి

నీట ముంచు పాల ముంచు నీచిత్త మిఁకను
యీటగు నీపతిభావ మిది గలది ॥ పల్లవి ॥
కప్పక చూచుఁ జూచు తలవంచు నంతలోనె
వుప్పతిల్లఁ బులకించు నుస్సు రనును
కప్పురగంధి నీవుఁ గదిసి కూడిన కాఁక
చెప్పరాదు విరహము చెంతల నీపతికి ॥ నీట ॥
చిన్నఁబోవు నంతలోనె చెలులపైఁ గోపగించు
కన్నుచో వెదకు మేనఁ గప్పు కప్పును
కన్నెరో విభుఁడు నీవు కళ లంటినదాఁక
మిన్నక చింతాజలధి మీరరాదో యమ్మ ॥ నీట ॥

బుద్ధు లెంచుకొను లోలో పోసరించి కల్లపడు
అద్దివో శ్రీవెంకటేశుఁ డాడ నాడనె
వొద్దికై నీ విటువలె వొనగూడి వుండుదాఁక
చద్దికి వేఁడికి వెదచల్లు లాయ వలపు. ॥ నీట ॥ 39

రామక్రియ

నీవు బదలితివి నేనుఁ జూచి బదలితి
కావించి నన్ను మరి కలసేవు గాని ॥ పల్లవి ॥

చెదరెఁ గస్తూరిబొట్టు చేత దిద్దుకొనవయ్య
అదన నిట్టూరుపులు ఆఁపవయ్య
వదలె తురుముగొంత వడిఁ జక్కఁ బెట్టవయ్య
పదరి వెనక మాతో దాపసేతు గాని ॥ నీవు ॥

కడుఁ బులకించె మేను కప్పవయ్య పచ్చడాన
జడిసీఁ జెమటలు విసరుకోవయ్య
చిడియుఁ గెంపులమోవి చేత మూసుకొవవయ్యా
విడివి నిజము మాతో నెరపేవు గాని ॥ నీవు ॥

గందపుబేఁట్లు రాలీ కాఁగిలించుకొనవయ్య
విందుల పొందుల శ్రీవెంకటేశుఁడ
కందువ నాకూట మిది కదదంటా భ్రమసితి
పొందితి విప్పుడు యింకాఁ బొదిగేవు గాని. ॥ నీవు ॥ 40

సామంతం

ఉదయించె నతఁడు నీ వుదయించ వేలయ్యా
మదిరాక్షిఁ గూడి యిట్టె మన్నించవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

జలజబంధుఁ డతఁడు జలజాక్షివదనపు
జలజబాంధవుఁడవు సరుస నీవు
అలరి నాకాశమందె యతవికి విహరించఁ
గలికి నడిమియాకస మిదె నీకు ॥ ఉద ॥

చీఁకటివైరి యతఁడు చెలియమనసులోని
చీఁకటివైరివి నీవు చేచేతనే
ఆఁక జక్కవలఁ గూర్చు నతఁడు నీ వీద నైతె
కాఁక చనుజక్కవలఁ గలపఁగ వలదా ॥ ఉద ॥

దినరా జతఁడు భూమిఁ దెరవపాలికి నీవు
దినదినరాజవు తేజమునను
ఘనుఁడ శ్రీవెంకటేశ కాంతఁ గూడితివి నేఁడు
గనియై యాతఁడు సూర్యకాంతమునఁ గూడెను. ॥ ఉద ॥ 41

సామంతం

పూవక పూచిన వెల్లాఁ బూఁపలయ్యీనా
చేవదేర దగ్గరక చింత లెల్లఁ దీరునా ॥ పల్లవి ॥

రేపు నవ్వుదువుగాని రేయి నాకొం గంటకురా
దాపుల సరసములఁ దని వయ్యీనా
తీపుసీరువట్టుగొంటె తేటనేయి మఁదవునా
పైపైఁ గలయక యీపచ్చిచేఁత లేలరా ॥ పూవ ॥

యిచ్చక మాటుదుగాని యియ్యకొంటిఁ బో పోరా
గచ్చుల వినయములు గాకమానీనా
మచ్చిక నాఁకలివేళ మంచి విరు లింపవునా
హెచ్చినరతులఁ గాక యింపువల్ల నేమిరా ॥ పూవ ॥

అవ్వల మొక్కుదుగాని అంతేసి సేయకురా
రవ్వ నిన్నుఁ జేయక నా రాఁపు వాసీనా
యివ్వల శ్రీవెంకటేశ యింతలోఁ గూడితి నన్ను
దవ్వులే చేరువ లాయఁ దలపోఁత లేలరా. ॥ పూవ ॥ 42

258-వ రేకు సామంతం

ఎంత కెందుఁ బోలిచేవె యింతి వోరి
అందుకె కాదా నీయడియాసలు ॥ పల్లవి ॥

పాదమున నే నిట్టె బయలుచిమ్మిన నీవు
వాదుకు వచ్చే వేమె వనితా
యీదెస నెంచి చూచితె నిటువంటి బయలె నా
గాదిలి నడు మవుత కానవా నీవు ॥ ఎందు ॥

దాపునఁ దామరమీఁదఁ దమ్ముల ముమిసితేను
కోపగించుకొనే వేమె కోమలి
పో పో ఆతామరనెపోలిన నా నెమ్మోము
చూపులు గలుగు నన్నుఁ జూడవా నీవు ॥ ఎందు ॥

అద్దము మెఱుఁగు వెట్టేనని గోర నంటితేను
గద్దించే విది యేమే కలికి
నిద్దపు శ్రీవెంకటేశ నీవు నన్నుఁ గూడితివి
అద్దపు నాచెక్కు లిప్పుడవి చూచెఱఁగవా. ॥ ఎందు ॥ 43

ఉద్ధవసంతం

నే సతము గాక నీకు నీవు నేనుఁ గలదాఁక
యీసులేని పిభుఁడ నీకివి సతమా ॥ పల్లవి ॥

మంతనపు నీ వొట్లు మాట నే నాడినదాఁకా
చింతల నీ సిగ్గు వొంటిఁ జిక్కినదాఁకా
పంతపు నీబిగువు నేఁ బచ్చి సేసినదాఁకా
అంతటి మీఁదట నీకు నవి సతమా ॥ నేస ॥

అలుకలుఁ జలములు ఆయము లంటినదాఁకా
బలిమి సరసము నేఁ బైకొనుదాఁకా
తలఁపు నీగుట్టు నేఁ దప్పక చూచినదాఁకా
అలరి యంతటిమీఁద నవి సతమా ॥ నేస ॥

కన్నుల నీమొక్కులు నేఁ గాఁగిలించినదాఁకా
మిన్నక రతులు నే మెచ్చినదాఁకా
యెన్నఁగల శ్రీవెంకటేశ నిన్నుఁ గూడితినే
అన్నులకదలపొందు లవి సతమా. ॥ నేస ॥ 44

ముఖారి

ఇందు నందునె యింతిపోలికలు
విందుల విభునికి వేడుకలాయ ॥ పల్లవి ॥

వెదఁగుఁ దీగెలను విరులపరిమళము
పడఁతిమాటలనుఁ బరిమళము
బడిఁ గనకమునకుఁ బదారువన్నెలు
సుదిగొని వనితకు షోడశకళలు ॥ ఇందు ॥

కులికి సురతరువుకొమ్మనఁ బూఁపలు
పొలఁతికుచంబునఁ బూఁపలు
వెలయు వసంతపువేళనె చిగురులు
చెలిపాదములను చేఁగ చిగురులు ॥ ఇందు ॥

పొంత జలనిధులఁ బొడమెఁ దామెరలు
కాంతకరములె కమలములు
యింతట శ్రీవెంకటేశుఁడు గూడఁగ
కాంతరతుల కివి కదంబమాయ. ॥ ఇందు ॥ 45

లలిత

విచ్చేయవయ్య నీవు వేగమె యింతటనైన
తచ్చి యిన్నియును సరిదాఁకెఁ గదవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

యింతిమనోరథములు యెంచరాదు పంచరాదు
కాంతుఁడ నీకురులు లెక్కకు రానట్టు
పొంత నాకె తలపోఁతఁ బుట్టినవిరహములు
వింతగా నీశిరసున పెల్లెఁ గదవయ్యా ॥ విచ్చే ॥

చెలి చింతాలత లివి చిక్కులాయ జీర లాయ
కెలన నీరేకలు మైఁ గెరలినట్టు
అలరి యాకె మదనానలపుఁబొగ లెల్లాను
కులికి నీమేనఁ జుట్టుకొనెఁ గదవయ్యా ॥ విచ్చే ॥

సతికరములు నీసమరతులఁ బెనఁగె
రతి నీచూపులు మేన రాసైనట్టు
యితవై శ్రీవెంకటేశ యిన్నిటా మీయిద్దరికి
సతమైన వలపులు జట్లాయ నయ్యా. ॥ విచ్చే ॥ 46

శంకరాభరణం

నిన్ననె పెండ్లి నాకు నేఁడు నీకు
తన్నుఁ దానె సమకూడె దైవము మెచ్చితిరా ॥ పల్లవి ॥
మిక్కలి మోహము నాకు మేఁటి రాజసము నీకు
నిక్క చూపు లెల్ల నాకు నిండుఁ బరాకు నీకు
మొక్కల మాటలు నాకు మోనపుగుట్లు నీకు
తక్కక సేసినయట్టి దైవము మెచ్చితిరా ॥ నిన్న ॥
విరహపుఁగాఁక నాకు వెన్నెల నవ్వులు నీకు
సరసపుఁ దమి నాకు జంపులు నీకు
పెరిగె యాసలు నాకు బీరపు బిగువు నీకు
దరిమై గడించినట్టి దైవము మెచ్చితిరా ॥ నిన్న ॥
బిగువుఁగాఁగిలి నాకు పెనుఁజెమటలు నీకు
జిగిమోవిఁ దేనె నాకు జీరలు నీకు
పగటు శ్రీవెంకటేశ పైపయిఁ గూడితి మిట్టె
తగుఁ దగు నిన్నిటికి దైవము మెచ్చితిరా. ॥ నిన్న ॥ 47

బౌళిరామక్రియ

ఏమాట కేమాఁట యెంత కెంతరా
యీమాటె యాడవె నీ వింకా నొకమారు ॥ పల్లవి ॥
అంటఁగాక వున్నదాన నట్టెవుందరా
అంటెనె నీ చూపులు న న్నంతక తొల్లె
అంటువాయఁ జెమట నీరాడవా నీవు చి
ట్టంటు నీచేఁతలు నామై నంటవలదా ॥ ఏమా ॥

తలపట్టుతో నుండాన దగ్గరకురా నా
తలఁ పట్టె నీ మీఁదఁ దగు లాయనే
తలపోఁత పేరు నీమైఁ దలకొనదా
తలపడి మేను మేనుఁ దడఁబడవలదా ॥ ఏమా ॥

కన్నుల నిద్దుర వచ్చీఁ గాఁగి తేలరా నీ
కన్నుల సన్నలె కావా కందువ చెప్పె
నన్ను నిచ్చె శ్రీవేంకటనాథ కూడితి
కన్నెరా యిచ్చె రతులఁ గరగించవలదా. ॥ ఏమా ॥ 48

259-వ రేకు ముఖారి

విభునికి నీమాటె విన్నవించరా
సభల దూరపుచేర్లు జలధులఁ గూడవా ॥ పల్లవి ॥

దవ్వులనుండితేనె దగ్గరి వుండుట గాదా
దవ్వులనుండిన తన్నుఁ దలఁచఁ గదే
దవ్వుగాదా సూర్యునికి ధరణిఁ దామరలకు
దవ్వుల పొందులె కడుఁ దగులము లాయనే ॥ విభు ॥

ఆకడి మో మైతేనె యీకడి మో మౌత గాదా
ఆకడఁ దనదిక్కు మో మైతినేఁ గదే
ఆకసపు మొయి లేక అడవినెమలి యాడ
దాకొని వింతగుచూపు తరితీపు దానే ॥ విభు ॥

ఆసమాట లాడితేనె అందకు వచ్చుట గాదా
వాసి నేఁ దనకడకు వచ్చితిఁ గదే
యీసులేక శ్రీ వెంకటేశుఁ దేద నే నేద
వేసరక కూడితిమి వింత లెల్లఁ జేరెనే.. ॥ విభు ॥ 49

లలిత

ఇందు కేమె అందు కేమె యింతలోనె య(యె?)రవౌనా
అందపుఁ జుట్టాల మౌత అందరు నెరఁగరా ॥ పల్లవి ॥

వొద్దనుండవలెనా వొక్కటై తాను నేను
యిద్దరము నున్న నేల యేకమె కాదా
సుద్దముగ మోము మోముఁ జూడవలెనా యెదుట
కొద్దిచంద్రునందు రెండు గూడవా మాచూపులు ॥ ఇందు ॥

మాటలాడవలెనా నామాటలుఁ దనమాటలు
గాఁటపు ఆకసమందుఁ గలసీఁ గదె
చోట నిట్టె మేను మేను సోఁకవలెనా తన్ను
నాఁటి సోఁకినట్టి గాలె నన్ను సోఁకీఁ గదవే ॥ ఇందు ॥

కలయఁగవలెనా కందువ మామనసులు
గలపిన చిత్తజుఁ డొక్కఁడె కదె
యెలమి శ్రీవెంకటేశుఁ డింతలో విచ్చేసి కూడె
పలుకుఁ బంతము నొక్కపాటాయఁ గదవే. ॥ ఇందు ॥ 50

ముఖారి

ఓహో అదేమోయి వో బావ యింక
వోపనంటేఁ బోవునటె వో వో మరఁదలా ॥ పల్లవి ॥

వారసే వదేమోయి వో బావ ని (న?) న్ను
వారసీఁ బో నీకుచాలె వో మరఁదల
వారకు నెత్తుకు సరి వో బావ నీవె
వార తొమ్మిది చాఁచేవో వో మరఁదలా ॥ ఓహో ॥

వొగరులాడే వోయి వో బావ నీకు
వొగరు మోవిచిగురు వో మరఁదల
వొగరుఁ జిగురె చేఁగ వో బావ అదె
వొగిఁ బిసికితేఁ బసురో వో మరఁదలా ॥ ఓహో ॥

వొంటి దగ్గరే వోయి వో బావ నాకు
నొంటి గాదు నీ వుండఁగ నో మరఁదల
గొంటవై శ్రీవెంకటాద్రిఁ గూడితి బావ మన
కొంటి నేల ఆమాఁటలో వో మరఁదలా. ॥ ఓహో ॥ 51

హిందోళం

ఎంచ నిన్నిటికి లోనయితిఁగా నేను
అంచెలఁ దలఁచుకొంటె నరుదయ్యీ నాకు ॥ పల్లవి ॥

రేసు వెన్నెల య(యె?)ంద కోరిచెఁగా నాతనువు
ఆసల నా ప్రాణవిభుఁ డాతనిఁ బాసి
వోసరి నిట్టూర్పుగాలి కోపెఁగా నామనసు
గాసిలి యీతని తమకపువేళను ॥ ఎంచ ॥

విరహానలము చొచ్చి వెళ్ళెఁగా నామనసు
సరుగనఁ బతితోను సారె నలిగి
పొరిఁ గన్నీటివఱదఁ బోక వచ్చెఁగా నాచూపు
గిరవై చింతల మునిఁగినవేళను ॥ ఎంచ ॥

వుమ్మల మోనానఁ బతికుందెఁగా నా నగవు
అమ్మరో యాతఁడు మాటలాడినదాఁకా
నెమ్మిఁ బరవశములో నిలిచెఁగా నామువము
కమ్మర శ్రీ వెంకటేశుకాఁగిట యీవేళను. ॥ఎంచ॥ 52

వరాళి

ఏమౌత నెఱఁగ నీ వేమనేవె
నీ మన సొక్కటాయ నీవే నేనూ ॥ పల్లవి ॥

కొప్పు గడు వెద జారె గుణము తేటలు దేరె
యిప్పుడు చెలియ నాతో నేమనేవె
రెప్పల ముత్యాలు గారె కప్పి చెక్కు చేయి చేరె
చెప్పినబుద్ధులు విం(టె?)టిఁ జీఁకటె వెలుఁగు ॥ ఏమౌ ॥

నిలువురాఁకలఁ గాఁగె నిట్టూర్పు గడు రేఁగె
యెలుఁగెత్తి నీవు నాతో నేమనేవె
వలపులు దల కెక్కె వాఁడి కుచముల కెక్కె
చెలియ నీ పూఁకొంటి(టె?) చేవె చిగురు ॥ ఏమౌ ॥

చెదరి పయ్యెదజారె సిగ్గులు నెలవిఁ గారె
యెదు రెదురనె చెలి యేమనేవె
యిదివో శ్రీ వెంకటేశుఁ డిటువచ్చి నన్నుఁ గూడె
సదమదమైతి గిలిగలమె ఫలము ॥ ఏమో ॥ 53

ఆహిరి

ఏల జోలిఁ బెట్టెనే నిన్నిందాఁకాను
వోలి నీ కెదురు చూచుచున్నాఁడ నేను ॥ పల్లవి ॥

యేమిసేసినె చెలి యింతి నీ వేఁగెటివేళ
యేమె నీరాక కెదు రేతెంచెనా
ఆమాటలెల్ల నీవు ఆకె కెఱిఁగించితివా
యేమని చెప్పుమనెనె యెదమాట నాకు ॥ ఏల ॥

ఔనె నావుంగరము ఆకె వేల నున్నదా
మానిని నామేలు నీతో మది నెంచునా
తాను వచ్చే ననునో యీతరి నన్ను రమ్మనునో
పూని తన వ్రాలాకు పుత్తెంచెనా ॥ ఏల ॥

సతిమాఁట కింటివాసు సమ్మతించి వుందురా
అతివ నీ మఱఁగున నది యెవ్వరె
యితవైన శ్రీ వెంకటేశుఁడ నైనందుకును
సతి నన్నుఁ గూడినదె సఫలము లాయ. ॥ఏల॥ 54

260-వ రేకు భూపాలం

నిండు సోబనము నేఁడు నెయ్యపు దంపతులకు
మెండుగ నారతులెత్తి మీఁద సేసచల్లరే ॥ పల్లవి ॥

కట్టుఁడు కలువదాలు ఘనమైన తోరణాలు
గట్టిగాఁ బట్టణము సింగారించరే
కిట్టి రుక్మిణీదేవిఁ గృష్ణుఁడు పెండ్లాడి వచ్చె
పెట్టుఁ డిందరికి నేఁడు పెండ్లి విడేలు ॥ నిండు ॥

పాడరె శోబనాలు పైపైనె పేరఁటాండ్లు
ఊడా దనక వీథు లేఁగించరే
జాడతో వాయించరె పంచమహావాయిద్యాలు
యీడనె పెండ్లికట్నా లియ్యరె యిద్దరికి ॥ నిండు ॥

ముత్తుల విందులు దెచ్చి బువ్వమున నిడరే
హత్తి గంధాక్షత లీరె అందరు నేఁడు
నిత్తెమై శ్రీ వెంకటాద్రి నిలయుఁ డీ కృష్ణుఁడు
తత్తరాన నీకెఁ గూడె దగ్గరి సేవించరే. ॥ నిండు ॥ 55

రామక్రియ

ఇంతట నిద్రె విచ్చేసి యింతిఁ గూడితేఁ గనక
వంతుకు నిన్ను జాణదేవర వనవచ్చును ॥ పల్లవి ॥

తనలోనె తలపోసి తప్పక చూచేవేళ
వనితను దేవగన్య యనవచ్చును
పనివి నిన్నుఁ దలఁచి పాటలు వాదేవేళ
అనుగు గంధర్వకాంత యనవచ్చును ॥ ఇంత ॥

చలపట్టి విరహాన జలకేళి సేయువేళ
అలివేణి నాగకన్య యనవచ్చును
చలుపకుఁ జంద్రకాంతశిలపైఁ బొరలువేళ
అలరిన చంద్రకన్య యనవచ్చును ॥ ఇంత ॥

శ్రీ వెంకటేశ నీవు చెలియఁ గూడినవేళ
ఆదటించి నిజలక్ష్మి యనవచ్చును
వోవల నీ సొమ్ములలో వురమున మోచువేళ
దేవి యలమేలుమంగ దిష్ట మనవచ్చును. ॥ ఇంత ॥ 56

పాడి

వెలఁగుమాసినపుడే చెప్పఁజాల కుందేవు
మొలఁగము కైదప్పు వెండు మోచునో ॥ పల్లవి ॥

చెక్కుచేతితో నీవు సిగ్గువడి నవ్వేవు
చొక్కపు విభుఁడు నిన్నుఁ జూచె నంటాను
తక్కక యాతఁడు నిన్ను దగ్గరి పైఁ జెయి వేసి
యిక్కువ లంటినప్పుడు యేమి సేసేవే ॥ చెలి ॥

కాలిమీఁదఁ గాలు వేసి కడుఁ దల వంచేవు
ఆలరి కేలికిని రమ్మనె నంటాను
కోలుముందై యాతఁడె గొబ్బున దగ్గరి వచ్చి
కేలుఁ గేలఁ బెనచితె కిందు పడేవా ॥ చెలి ॥

సరిలేని తమకాన జలకేళి సేసేవు
అరిది శ్రీ వెంకటేశుఁ డంటీ నంటా
గరగరికల నిన్నుఁ గలనె నాతఁ డిట్టె
అరయఁగ నంటుముట్టు లవి దీరెఁ గదవే. ॥ చెలి ॥ 57

ఆహిరి

తరవాతి పనులెల్లఁ దగవాయఁగా
యెరవు సతము సేసీ నే మందునే ॥ పల్లవి ॥

కుప్పలుగాఁ దన్ను దూరి కోపగించె యందులోఁ దా
తప్పు వట్టీ నిది లెస్స తగవాయఁగా
చెప్పనేల రాళ్లచక్కఁజేసె మలిగం ద్లేరీ
నిప్పు డిట్టె నే నిందు కేమందునే ॥ తర ॥

పూని తన్ను నేర మెంచి బుద్ధి చెప్పె యందులోను
తానూ బుద్ధులు చెప్పీఁ దగవాయఁగా
ఆని కస్తూరి నల్ల నంటెఁ దెలుకపిండి
యీ నెపాన నల్లనంటె నేమందునే ॥ తర ॥

చెమరించీ తొలమని చేతనంటి తోయఁబోతె
తమకానఁ గాఁగిలించీఁ దగవాయఁగా
సమరతి నన్నుఁ గూడె సరి శ్రీ వెంకటపతి
యిమిడె సంతసముల నేమందమే. ॥ తర ॥ 58

శ్రీరాగం

తగుఁ దగు నీకు నాకుఁ దలవయ్యా
తగవు లగవులాయఁ దమకించకువే ॥ పల్లవి ॥
మొఱఁగి కన్నుల నీకు మొక్కేమయ్యా వో
తెలివ నేఁ గన్నులనె దీవించితినే
వెలిగంది మోవి నీకు విందు చెప్పేఁ బో నిన్ను
జలసి నే గుక్కిళ్లఁ జవిగొంటిఁ బో ॥ తగు ॥
పెలుచు నా కోరికలఁ బిలిచేనయ్యా నేనుఁ
బలుమాయ నాలోనె పలికితినే
మెలఁగి ని న్నొకవేల(ళ?) మెచ్చేనయ్యా
నలువంక సెలవుల నవ్వితి నేను ॥ తగు ॥
పెంపుడుఁగుచాల నిన్నుఁ బెద్దసేసేఁ బో నే
నింపుల రతుల ని న్నెచ్చరించేనే
గుంపెన శ్రీ వెంకటేశ కూడితిమయ్యా నిన్ను
దింపక నా వురమున దిష్టము మోచితినే. ॥ తగు ॥ 59

కాంబోది

చేతనైనపాటి సేవ సేయుదుఁ గాక
ఆత లీతలి పనులు అవి నావశమా ॥ పల్లవి ॥
గచ్చుల నీ మన సిట్టె కరఁగించఁ గలఁ గాక
నచ్చు నీ చెమట మాన్ప నావశమా
పచ్చిగా నీమోవిమీఁదఁ బల్లు మోపఁ[illegible] గాక
లచ్చన గుఱుతు మాన్ప లాగుల నావశమా ॥ చేత ॥
చేరి నీ సిగ్గులు దేరఁ జెయి వేయఁగలఁ గాక
నారుఁ బులకలు మాన్ప నావశమా
సారె నీ మోము నేను చక్కఁ జూడఁగలఁ గాక
యేరా నీనవ్వులు మాన్పనివి నావశమా ॥ చేత ॥

అంటి విన్నుఁ గాఁగిటిలో నలయించఁగలఁ గాక
నఁటు నీ విట్టూర్పు మాన్పనావశమా.
జఁటవై శ్రీ వెంకటేశ సరుసఁ గూడితి విట్టి
వెంట రాకు మని మాన్ప విభుఁడ నావశమా. ॥ చేత ॥ 60

261-వ రేకు ముఖారి

దూరలేను పోరలేను బొమ్మి దన్నుఁ జేయలేను
మోరతోపుఁదనముల మోసమెచాలు ॥ పల్లవి ॥

తత్తరించకురె పతి తానె నన్ను వలపించె
చిత్తము వచ్చినయట్టె సేయనీఁగదె
యెత్తినది మీఁదు దనకె మేనుఁ బ్రాయమును
మొత్తమి నా కిఁకమీఁద మోనమెచాలు ॥ దూర ॥

పిలువకురె మీరు పెండ్లాడె నను వొల్లె
వలసి నప్పుడు రానీ వరుసకును
పలికితిఁ దనదని ప్రాణమును మానమును
ములువాఁడి చెక్కుచేతి మోనమెచాలు ॥ దూర ॥

కక్కసపెట్టకురె కమ్మరఁ విచ్చేసెఁ దానె
మక్కువ గలుగుపాటి మన్నించనీవె
అక్కున శ్రీ వెంకటేశుఁ డాదరించి నన్నుఁగూడె
మొక్కలాన నాకిఁక మోనమెచాలు. ॥దూర॥ 61

కేదారగౌళ

ఎరవె సతము చేసె నేఁటికొ. కాని
తరుణిసింగార మిది తలపోయరే ॥ పల్లవి ॥

గరిమె మెఱుఁగుఁబోఁడిగాన కొప్పు ఘనమాయ
విరులు ముడిచె యి దేవిధమొకాని
సరి సింహమధ్యగాన శైలకుచము లమరె
గరిమఁ బయ్యద నేల కప్పినొ కాని ॥ ఎర ॥

కాంత చంద్రముఖిగాన కలువపువ్వు లమరె
చెంతఁ జీఁకటిచూపేల చిమ్మెనో కాని
బంతి వజ్రదంతి గాన పగడపుమో వమరె
పొంతఁ దమ్ములాన నేల పొదిపీనో కాని ॥ ఎర ॥

పసిఁడిపతిమగానపదాయుగళల మించె
యెసఁగెఁ దెల్లనినవ్వు లేదహో కాని
కొసరి శ్రీ వెంకటేశుఁ గూడె నింతలోన నీకె
అసముదించని ఆస అది యెంతో కాని. ॥ ఎర ॥ 62

ముఖారి

ఇంక నేల వేగిరము యింతలోనిపనికిఁగా
తెంకి నే పానుపుమీఁద దిద్దుకొనేఁ గాని ॥ పల్లవి ॥

అంతనీవు దగ్గరకు ఆయములు సోఁకీని
పంతపు మాటాడకుర పచ్చి రేఁగీని
కొంత నీవు నవ్వకురా గుండె గడు ఝల్లురనీ
మంతనాన నీ పగటు మందలించేఁ గాని ॥ ఇంక ॥

తప్పక చూడకురా తనువెల్లఁ బులకించీ
చిప్పిలఁ బెనఁగకురా చెమరించీని
కప్పకుర పచ్చడము కడు సిగ్గు ముంచీని
చెప్పగల సుద్ది రేయి చెప్పేఁ గాని ॥ ఇంక ॥

బొమ్మల జంకించకురా పోరి నాకు చాలురా నీ
తమ్మ మోవి మోపకురా దప్పి దేరీని
చెమ్మగిలఁ గూడితివి శ్రీ వెంకటేశ నన్ను
సమ్మతించ నీగుణము చలి వాపేఁ గాని. ॥ ఇంక ॥ 63

రామక్రియ

నీకు నీకె తెలుసుకో నీ సుద్దులు
నాకుఁ బొద్దునేసి నవ్వు నవ్వఁ దగునా ॥ పల్లవి ॥

కూడనన్న మానదు నాగుణ మేమొకాని
ఆడ నీ చేఁతకు నిన్ను నంటఁ దగునా
చూడ నన్న మానవు నా చూపు లేమొ కాని
వాడికె నీ మోముదిక్కై పద్ద నుండఁ దగునా ॥ నీకు ॥

విన నన్న మానవు నా వీనులేమొ కాని
కొనబు నీ మాఁట లూఁ కొనఁ దగునా
నినుఁ బేసుకొన నన్న నిలువదు నా నోరు
పెనఁగి ని న్నిదకుఁ బిలువఁగఁ దగునా ॥ నీకు ॥

సోఁక నన్న మానదు నా సోగ మే నేమొ కాని
పైకొని నీ పచ్చి మీఁదఁ బచ్చి దగునా
యీకడ శ్రీ వెంకటేశ యిటు నన్నుఁ గూడితివి
కాకుగా నిన్నియుఁ దారు కాణించఁ దగునా. ॥ నీకు ॥ 64

ఆహిరి

కదిసిన మిము మెచ్చఁ గలము గాకా
యెదిటి మీ యలుకలు యివి చూడఁ గలమా ॥ పల్లవి ॥

కన్నుఁ గొనలె వేరు కమ్మఁ జూపు లొకటె
మిన్నక వుండె మీలో మీ రొకటె
చిన్నఁబోయి నీ వాద చెక్కుచేతఁ జెలియాద
వున్నభావ మిది చూచి వోరుచఁగఁ గలమా ॥ కది ॥

వీను లివియె వేరు వినుకలి యొకటె
ఆనకపు మీ మోహాలవి యొకటె
పాను(పు)పై నాకె వెలుపల మలుగుపై నీవు
పూని వున్నమీకు నేము బుద్ధి చెప్పఁ గలమా ॥ కది ॥

కదఁగి చేతులె వేరు కాఁగిలిది యొకటె
యెదసి కూడిన మీరిద్ద రొకటె
అదరిన శ్రీ వెంకటాధిప మీ యిద్దరిలో
జడియుఁ బంతములకు సాక్షి చెప్పఁ గలమా. ॥ కది ॥ 65

రామక్రియ

గుట్టుతో లోలో గొణఁగుట గాక
దట్టించి చెలులాల తను ననే దేమె పల్లవి ॥
ఆకసపుఁ జంద్రునికి నాసపడఁగా నేమి
వాకైరాని పతికి వలవఁగా నేమి
ఆకడ నందనిపంటి కట్టుచాఁచఁగా నేమి
జోకకురాని పతినిఁ జూడఁగా నేమి ॥ గుట్టు ॥
కొనబువెట్టి చెరకు కొన యేమి మొద లేమి
యెనయని పతిమాట లెన్నైనా నేమి
పొనిగి యంపలిచెట్టు పూచె నేమి కాచె నేమి
ననుచని పతి య(యె?)ంత నవ్వినా నేమి ॥ గుట్టు ॥
వసంతకాలము దప్పి వఁఱు గావఁగా నేమి
కసిగాపై యెలయించి కలయఁగా నేమి
యెసఁగి శ్రీ వెంకటేశుఁ డింతలోనె నన్నుఁ గూడె
వసమైన మీఁద నింక వాసు లెంచ నేమి. ॥ గుట్టు ॥ 66

262-వ రేకు ముఖారి

అతివ నీ సింగార మట్టిదెకా అందుమీఁద
పతివిరహము నైతె భావించ వసమా ॥ పల్లవి ॥
తామెరపైఁ దుమ్మిదలు దట్టమై మూఁగుండఁగాను
నేమముగ నది చూచి నీ విభుఁడు
కోమలి నీ విప్పు డిట్టె కుత్తికబంటి జలాన
ఆముక యీఁదులాదే వని తానూ దుమికె ॥ అతి ॥
మించు జక్కవలు తీఁగెమీఁద వాలి వుండఁగాను
అంచెల నీరమణుఁడు అది చూచి
వుంచానఁ బయ్యద జార నొగి వియలు గోనెటి
చం చని తా లేచి వచ్చి సరిఁ గాఁగిలించెను ॥ అతి ॥

నిక్క మేడలోన నొక్క నెమలి నటించఁ జూచి
అక్కడ శ్రీ వెంకటేశుఁ డది నీ వని
అక్కరతో దగ్గరఁగా నంతలోన నీవు వచ్చి
పక్కనఁ గూడఁగ దనభ్రమల్లెలఁ బాసెను. ॥ అతి ॥ 67

భైరవి

ఆపాటి కాపాటి అందుకేమె
యీపని సరికి సరి యిందు కేమె ॥ పల్లవి ॥
యిదె తన మోవిఁగెంపు లెక్కఁ జూచి నా కన్నుల
కదనఁ గెంపు లెక్కె నందు కేమె
చెదరెఁ గురులు దననుదుటిపై నా చిత్త
మెదుటనె చెదరెఁ బో యిందు కేమె ॥ ఆపా ॥
వన్నెలఁ దా ముడిచినవాఁడుఁ బువ్వు లటు చూచి
అన్నువ నా మోము వాడె నందుకేమె
పన్ని చిట్లుగందాల భావము చూచి నా మాట
లిన్నియుఁ జిటులు మనీ నిందు కేమె ॥ ఆపా ॥
సేయఁగల వెల్లఁ జేసి చేరి నన్నుఁ గూడఁగాను
ఆయెడ నేనుఁ గూడితి నందు కేమె
పాయపు శ్రీ వెంకటపతి మేను నామేను
యీయెడ నేకము లాయ నిందు కేమె. ॥ఆపా॥ 68

సామంతం

అప్పటి కప్పటి మాట లంతె చాలు
యిప్పుడు కాలు దాఁకించ నేల మొక్క నేల ॥ పల్లవి ॥
కూరవంకి కసవేరె గుణము లోలో నేల
యేరా నిన్నుఁగూడి పాసె యెగపోఁ తేలా
నీరువట్టుగొని యిట్టె నెయ్యెనాఁ దెమ్మన నేల
సారె నీవు రానప్పటి చలిమందు లేలా ॥ అప్ప ॥

జాగరము సేయనేల సరిగా నిద్రించ నేల
వేగి నీ వేఁగినందుకు వెంట రా నేల
యీగతి నదుసు చొర నేల కడుగఁగనేల
భోగించి నీకు నేపొద్దు బుద్ధి చెప్ప నేల ॥ అప్ప ॥

ఆకడఁ బంతము లేల అట్టె పందతన మేల
చేకొని గో రంటనేల సిగ్గువడ నేల
మేకుల శ్రీ వెంకటేశ మేలు నన్ను భ్రమయించి
పైకొని కూడితి వింక బా సదుగ నేల. ॥ అప్ప ॥ 69

శ్రీరాగం

ఒకటి కొకటి యాస నుండఁ జెలిభావ మిది
మొకమెదుటనె నన్ను మోవ వ్రాసెనే ॥ పల్లవి ॥

పొలిఁతికురులు వ్రాయఁబోతేఁ దుమ్మిదలాయ
తలఁగకుండఁగ మోముఁదమ్మి వ్రాసెనే
కలికికన్నులు వ్రాయ గండుమీలై పొదచూపె
చెలపచెమట నీటిచెక్కులు వ్రాసెనే ॥ ఒక ॥

సరిఁ గుచములు వ్రాయ జక్కవలై పొదచూపె
నిరుదెస బాహులత లిటు వ్రాసెనే
గరిమ నడుము వ్రాయఁగా సింహమై తోఁచె
వరుసఁ దొడల యంటివనము వ్రాసెనే ॥ ఒక ॥

కోమలిపాదాలు వ్రాయఁ గూర్మములై పొదచూపె
ఆమని జవ్వనపులోఁ తటు వ్రాసెనే
యీమేర శ్రీ వెంకటేశుఁ దే ననుచుఁ గూడె
రామ యిట్టె యిదివో నా రతి వ్రాసెనే. ॥ ఒక ॥ 70

సామంతం

ఇచ్చక మాడ నెఱఁగ నేమి సేతునే
హెచ్చిఁ బెంజెపటలు యేమి సేతునే ॥ పల్లవి ॥

చక్కని పతిగుణాలు సారె నాతోఁ జెప్పఁగాను
యెక్కడో వినీ వీను లేమి సేతునే
పెక్కుప నాతఁడు నన్నుఁ బిలువ నంపె ననఁగా
యిక్కడ నా మోము నవ్వీ నిఁక నేమి సేతునే ॥ ఇచ్చ ॥

ఇదె మేడపై నతఁడు యిటు నన్నుఁ జూచె నంటే
హృదయము చిల్లులయ్యీ నేమిసేతునే
వదల కాతఁడు నా వాకిటికి వచ్చె నంటే
యెదుటఁ గన్నీ ఁగ్లారీ నిఁక నేమి సేతునే ॥ ఇచ్చ ॥

బలిమి నాతఁడు నాపైఁ జెయి వేయఁగాను
యెలమి నిట్టూర్పు రేఁగె నేమి సేతునే
కలసి శ్రీ వెంకటాద్రిఘనుఁడు నన్నుఁ గూడఁగ
యెలఁదీగెమేను వొంగె నేమి సేతునే. ॥ ఇచ్చ ॥ 71

శుద్ధ వసంతం

చాలుఁ జాలు నాతో జాణతనాలా
చాలుకొన్న నీచూపు జళిపించ నేలరా ॥ పల్లవి ॥

పలుకవె చెలియ పచ్చిగా నదె రోరి
పలుకు నీ కప్పురపు బరణి నదె
నిలువవె కొంతవడి నే వచ్చినందాఁక
నిలువు నీ నామమందె నిక్కమాయ నదెరా ॥ చాలు ॥

అడిగేనె యింతి అప్పటి ని న్నొక సుద్ది
అడుగులు నీయందునవె కదరా
ముడికొరి సట లేలె ముదితా
ముడి నీ సిరసునఁ గొమ్మిడి యిదె కదరా ॥ చాలు ॥

కలసితిఁ గదె నిన్నుఁ గలికి నీవు
కలగంపపతి వౌతఁ గంటిరా నేను
అలరి ని న్నురమున నానితిఁ గదె నిన్ను
నల శ్రీవెంకటగిరి యానెఁ గదరా. ॥ చాలు ॥ 72

263-వ రేకు రామక్రియ

చెల్లెఁ జెల్లె నీవు సేసె చేఁత లెల్లాను నీ
పల్లదా లిన్నియు బండిబాటాయఁ దగవు ॥ పల్లవి ॥

కద్దు గద్దు నీ మాట కల్ల లేదు పొల్ల లేదు
వద్దు వద్దు నీతోడి వాదులు నాకు
ముద్దు ముద్దు సేసి నిన్ను మోవఁ బెంచె మీ తల్లి
పొద్దు వొద్దుఁ గోమటిండ్లపొరుగాయ బదుకు ॥ చెల్లె ॥

ఆయ నాయ నీ మాట లల్లములు బెల్లములు
మూయ మూయ నీకె మూరెఁడు నోరు
తోయఁ దోయఁ దల్లి వెన్నతోడఁ బెట్టె ముచ్చిములు
పోయఁ బోయ గొల్లదోమటాయఁ బో మా పెరుగు ॥ చెల్లె ॥

వింటి వింటి నిన్ననె నీవేసాంబాస[illegible]
కంటిఁ గంటి నిఁక నేల కైక[illegible]
యింట నింట శ్రీ వెంకటేశ [illegible]ంతమిచ్చి నన్ను
నంటి యంటి నిచ్చకొత్తలాయఁ బో నా మనువు. ॥ చెల్లె ॥ 73

ముఖారి

మానినిభావము చూచి మాకు వెరగాయ నిదే
పూని చూ పోపక నీపైఁ బూవు లెత్తి చల్లెను ॥ పల్లవి ॥

విందు నీ మైసొమ్ముల నిగ్గు మాణికములలో
అందఁ దననీడ చెలి యన్నిటాఁ జూచి
కొందుక పదారువేలు గోపాంగనలు నీమై
నుంద వా రని తలఁచి వొగిఁ దల వంచెను ॥ మానిని ॥

వన్నెల నీ పచ్చడాన వ్రాసిన కోలాటపు
అన్నువపతిమలను అటు చూచి
మున్ను పురకామినులమోహము మఱవ లేక
పన్నుక వున్నాద వని పకపక నవ్వెను ॥ మానిని ॥

కూడిన నీ రతిఁ దానె కోరి పెక్కుబంధముల
వేడుకఁ బెనఁగి శ్రీ వెంకటేశుఁడ
వాడి విన్ని నేరుపులు పచరించితిఁ దా నని
చేడె పూరకె భ్రమసి సిగ్గు వడీ నదివో. ॥ మానిని ॥ 74

రీతిగౌళ

సీటినదు మరచితే నేఁడు రెండౌనా
యేఁటి కింక గొంకేవు యింతిఁ జేకోవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

వాసులఁ జందురులోనె వడిఁ గందు గద్దు గాక
కాసే వెన్నెలలోనఁ గందు గలదా
ఆసల మోమునఁ గోప మటు నీపైఁ జల్లెఁ గాక
యీ సతికి మతిఁ గోప మింతయిన నున్నదా ॥ సీటి ॥

కొలనిలో కలువలకొట్టఁగొన వాఁడి గాక
అలరుఁ బరిమళము లవియూ వాఁడె
సొలసి చూచిన యింతి చూపులె వాఁడి గాక
నలువంకఁ గన్నులలో నవ్వులూ వాఁడా ॥ సీటి ॥

అంది నారికళపుఁ గాయకుఁ బైనె గట్టి గాక
కందువ లోనూ నట్టె గట్టి యయ్యీనా
పొందిన శ్రీ వెంకటేశ పొలఁతి పై గుట్టు గాక
గొందినె కూడిన యింతిగుణము కఠినమా. ॥ సీటి ॥ 75

ముఖారి

ఏమే యిందు కెగ్గు లెంచఁ దగునా
కాముఁడు నేసినయట్టి కత లింతె కాక ॥ పల్లవి ॥

నేనా తనతో నెమ్మిఁ గొసరేదాన తన్నుఁ
గానక యెదురుచూచె కన్నులు గాకా
కానీ కానిమ్మని కదుఁ బగ చాటితినా
పూని జంకించినవె బొమ్మ లింతె కాకా ॥ ఏమే ॥

అలిగి తనతో నే నవ్వలిమో మౌదునా
చెలఁగి వంచినది నా సిగ్గు [illegible]
మలసి తనతోను మా[illegible]
వెలసిన విరహపు[illegible] ॥ ఏమే ॥

పట్టఁగా నేనా పైకొనకుండేడావ
గుట్టుతోడ నుండెటి నా గుణము గాక
యిట్టె శ్రీ వెంకటేశుఁ డిన్నిటాను నన్నుఁ గూడె
పట్టిన నా నోము ఫల మింతె కాకా. ॥ ఏమే ॥ 76

లలిత

మదనరాగము నీకు మదనాతురము నాకు
యెదు రెదురఁ గలిగె నిందుకే మెచ్చితిఁ బో ॥ పల్లవి ॥

నిలువుల చెమటల నీమేను చూచి నా
నిలువెల్ల జెమరించె నేఁ డిదివో
కలువ కన్నుల నీ కావి చూచి నా కన్నుఁ
గలువలు కావి దేరీఁ గాఁకల కోపమునా ॥ మద ॥

వేఁడి నిట్టూరుపుల నీ వేషము చూచి నాకు
వేఁడినిట్టూర్పులు రేఁగె వెల్లవిరి
వాడుదేరెకళల నీ వదనము చూచి నేఁడు
వాడుదేరి చిన్నఁబోయ వదనము నాకు ॥ మద ॥

యెవ్వతో కాఁగిటి నీ యీ మేనిపచ్చి చూచి
యివ్వల నీ కాఁగిలి నీ కెక్కె నిపుడు
రవ్వల శ్రీ వెంకటేశ రతుల సంగడి నిట్టె
నివ్వటిల్ల నిన్నంటి నీయంత నైతి. ॥ మద ॥ [illegible]

శంకరాభరణం

తా నెట్ల నున్నాఁడో తరుణి వినిపించవే
కానక నినుఁ గన్న నతనిఁ గన్నట్ల నాయనే ॥ పల్లవి ॥

కొంతవడిఁ దనపేరు కోరి నాలుకఁ దలఁతునే
కొంతవడి దనసుద్దులు కొమ్మలచే విందునే
కొంతవడి తానున్న కొలువుచిత్తరువు చూతు
కాంతయీరీతిఁ బొద్దు గడపుదునే నేను ॥ తానె ॥

మది నొక్కవేళఁ దనమాట దలపోతునే
కదిసి యొకవేళ దన్నుఁ గలలోనఁ గందునే
పదములనె వొకవేళ యెదురు నడతు నేఁ దనకు
తుద నిట్ల దినదినము దొబ్బుదునే నేనూ ॥ తానె ॥

సగినములు చూచుచు నే జరపుదునే వొకగడియ
వగలఁ దను దూరి రేకలు వ్రాతుఁ గొంతదడవు
జిగి నింతలోఁ గూడె శ్రీవెంకటేశ్వరుఁడు
మగిడి యల్లాడ నపుడు మలఁగుపయి నిపుడూ. ॥ తానె ॥ 78

264-వ రేకు రామక్రియ

ఆకెవో నాప్రాణమోహనపురాణి
దాకొని వేవేలు కాంతలలోన నున్నది ॥ పల్లవి ॥

ముదితకురుల నెల్లా ముత్యములు మాణికాలు
గుదిగుచ్చి కీలుగంటు గొన్నది
సదరపు పసిఁడివజ్రాల చనుకట్టుది
అదె పైఁడిపూవులపయ్యద వల్లెవాటుది ॥ ఆకె ॥

పచ్చలు దాచినయట్టి పాదుకలు మెట్టినది
లచ్చన మొగపుల మొలనూళ్లది
అచ్చపుటుంగరముల అందెలుఁ బాయవట్టాలు
గచ్చుల ముంజేతుల కంకణసూడిగేలది ॥ ఆకె ॥

నానాభూషణముల నానాసింగారాల
పానిపట్టి నా దిక్కే తప్పక చూచేది
ఆనకపు శ్రీవెంకటాద్రిపతినైన నన్ను
ఈనె వచ్చి కూడి నాదగ్గరనె వున్నది. ॥ ఆకె ॥ 79

సామంతం

అతనిదెస చూచి నిన్నపుడు దూరితి మమ్మ
వెతదీర నీఁకనైన విచ్చేయ వమ్మా ॥ పల్లవి ॥

వుదయచందురుఁ జూచి వువిద నీ మో మనుచు
అదన రావైతి వని యలిగి యవ్వలిమో మాయ విభుఁడు
మెదిటిమేఘముఁ జూచి యిదియె నీతురు మనుచు
కొదలుచును తల వంచి కొసరె నిన్ను ॥ అత ॥

చిలుకపలుకులు నీదుపలుకులని యిందాఁక
యెలయించి తని గొణఁగి యెదసి వీనులు మూసుకొని యుండెను
తళుకునను మెరువ నంతట నీదుచూపులని
తెలియనిభ్రమల దోమతెరలోని కేఁగె ॥ అత ॥

కోవిలలరొదలు విని కొమ్మ నీ యెలుఁ గనుచు
భావజుచేఁ బరచితని పదరి నిను వేవేలు మాటలాడె
యీవేళ విచ్చేసి యిటు నీవు గలయఁగా
శ్రీవెంకటేశ్వరుఁడు చిక్కెరఁగఁ డాయ. ॥ అత ॥ 80

రామక్రియ

ఔనె మాటకు మాట ఆడితివి వోరి
కాని యింకా నేమి గలిగినాఁ జెప్పరా ॥ పల్లవి ॥

కోరి నీ మోవి మెత్తన కుచములు కఠినాలు
చేరి నీతో పొందెట్టు సేయవచ్చునే
వోరి నీగుణము రాయి వొట్టిమాట చిగు రని
ఆరీతి నిందరికిఁ జూప ననువుగావలసిరా. ॥ ఔనె ॥

కుత్తికె మరుశంఖము కురులు వంకగాలాలు
కొత్త నీకు నాకుఁ బొందు గూడు నటవే
వొత్తి నీ చదువు వేదా లొద్దినవి గాలాలు
జొత్తుగా వింతటఁ జెప్పి చూపఁగ వలసిరా ॥ ఔనె ॥

కడు నీ నవ్వు చల్లన కనుచూపు చురుకులు
కొడిమె నీవు నన్నట్టు గూడితివే
వడి శ్రీవెంకటేశుఁడ వలపులరతి నీకు
సుడిసి చలి వేఁదని చూపె నింతేరా. ॥ ఔనె ॥ 81

బౌళి

సరికి బేసి కవె పగ సాధించుఁ గాని
పరగ నందుకు నవె పతిమాఁటు చూపు ॥ పల్లవి ॥
వెన్నెలలె యెండ లట విరులె వాఁడె (ద?) ట
యెన్నఁగ నిందుకుఁగా నేల వెరవ
అన్నువ వెన్నెలరేని కారను రాహువుఁ జూపు
విన్నపై విరులకును విరహాగ్నిఁ జూపు ॥ సరి ॥
చిగురులే చేగ లట చిత్తజుఁడే పగ లట
యెగసక్కెముల నిందు కేల వెరవ
గుగురుఁ జిగురునకు కుత్తికె కోవిలఁ జూపు
షొ(పొ?)గరుఁజంద్రపుమోము పున్నమమారుకుఁ జూపు. ॥సరి॥
గాలియె వేఁడట జక్కవ లుద్దీపన మట
యేల వెరవ శ్రీవెంకటేశుఁడు గూడె
గాలికిఁ జనుఁగొండలు కమ్మర నడ్డము చూపు
నాలి జక్కవలకు నీ నవ్వువెన్నెల చూపు. ॥ సరి ॥ 82

శంకరాభరణం

అది గురుతు మరవ ననవె నేను
అదన నిన్నిట జాణఁ డనవె తాను ॥ పల్లవి ॥
దోమటి నెందొ తన్నుఁ దోఁగి చూచితే నేను
నా మోము చూచి యట్టె నవ్వేఁగా తాను
కామించి యాడో సింగారములు నించుకోఁగా
వేమారు మొక్కితే దీవించెఁగా తాను అది ॥

దంతపుటోవరిలోన తా నేపని నుండఁగానో
కొంత నేఁ బిలిచితే నూఁకొనెఁగా తాను
దొంతులఁ దమ్ములముపొత్తులఁ జేయఁగాఁ గంటె
చెంత నన్నుఁ దప్పక చూచెఁగా తాను ॥ అది ॥

యీడకె శ్రీవెంకటేశుఁ డిప్పు డిట్టె విచ్చేసి
వాడికె సిగ్గులఁ దల వంచెఁగా తాను
కూడి చొక్కేవేళ మోము గురిగాఁ జూచితే నేను
మేడెపుఁ గాఁగిట నొక్కి మెరసెఁగా తాను. ॥ అది ॥ 83

ముఖారి

వేగుదాఁకా జాగరాల వేసారితిమి
వాగపు బిత్తరికాఁడ వచ్చేవా రావా ॥ పల్లవి ॥

తళుకున మోము చూపి తల దీసే వంతలోనే
తొలుత నీ చేఁతల సుద్దులే తవ్వేవు
చలపట్టి పూరకైన సారె సారె నవ్వేవు
వలవంత సటకాఁడ వచ్చేవా రావో ॥ వేగు ॥

పొదవులు చూపేవు పొంచి పగ చాటేవు
యెదసితే వెదకేవు యింతలోనే
బిడి బిడి నీడుగానిపసులకే పెనఁగేవు
వడఁబెట్టి సటకాఁడ వచ్చేవారావో ॥ వేగు ॥

బుద్దులఁ దోయేవు మెట్టి భూములెల్లాఁ దిరిగేవు
పొద్దువొద్దునకు నన్నుఁ బొదిగేవు
అద్దిర శ్రీవెంకటేశ అలమి కూడితి పట్టె.
వద్దనుండి యిట్లనె వచ్చేవా రావో. ॥ వేగు ॥ 84

265-వ రేకు వరాళి

కంటిమి వొకటిసేయఁగా నొకటి నీయందె
వొంట దొకటొకటికి నొద్దు మాతో బొంకులు ॥ పల్లవి ॥

మాటలాడఁబోతే మచ్చము మోవిఁ దోఁచె
నాటఁజూడఁబోతేను నవ్వు దోఁచెను
పీటున నుండఁగఁ బోతే నిద్దుర గన్నులఁ దేరె
యేటి కింకఁ జాఱ చాఱ నేల మాతో బొంకులు ॥ కంటి ॥

ఎగ్గరించఁబోతే వింతతావులు బుగులుకొనె
వొగ్గి విడె మియ్యఁబోతే నాలికె సిగ్గు
బెగ్గిలి వేఁడుకోఁబోతే పెంజెమట మేనఁ జిందె
యెగ్గు లెంచ నిఁక నిన్ను నేల బొంకే వయ్యా ॥ కంటి ॥

కాఁగిట నన్నంటఁబోతే గందపుబేఁటులు రాలె
మాఁగిసరతులనుఁ బులకము రేఁగె
వేఁగుదాఁకా మాటల శ్రీవెంకటేశ కూడితివి
నీ గతులు చూడఁ జూడ నిజమె పో బొంకులు. ॥ కంటి ॥ 85

భైరవి

ఆదనుండె యేమి గల్లా నానతియ్యరా
జాదతో నలుక గాదు చాలించరా ॥ పల్లవి ॥

చిగురాకు నామోవి చిత్తజు నదిద పుట
తెగఁజేసు నీవంత దిష్టించకురా
పగటు నాకుచములు పాయని జక్కవ లట
యెగరుఁజేసు నీవింత దగ్గరకురా ॥ ఆద ॥

నల్లని నాయారు యిది నంజువంటి పాముట
చెల్లఁబో యేమౌనో మమ్ముఁ జేరకురా
వెల్లవిరి నా నడుము వింత మేఁటి సింహ మట
కల్లరి యేమిసేసునో కాఁగిలించకురా ॥ ఆద ॥

గరిమల నామేను కనకమువంటి దింతే
కరఁగజేసు నిట్టూర్పు గమ్మనీకురా
సిరుల శ్రీ వెంకటేశ చేరి కూడితి వింక
తరగు మొరఁగు దీరె దవ్వే చేపవరా. ॥ ఆద ॥ 86

కౌండమలహరి

ఏమో సేయఁగఁ బోగా నేమో అయ
యేమని చెప్పుదుఁ బను లిటువంటివే ॥ పల్లవి ॥

వుక్కుమీరి కృష్ణుఁడు మావుట్లు దించఁబోఁగాఁ
బక్కన నేఁ బారి తెంచి పట్టుకొంటినే
మొక్కలాన నతఁడు నా మోము చూచె నంతలోనె
మక్కువ నా మే నెల్ల మర పాయనే ॥ ఏమో ॥

కమ్మర నంతటఁబోక కాఁగులపాలంటఁ బోఁగా
బిమ్మటిగాఁ గిందుమీఁదై పెనఁగితినే
యెమ్మెల నాతఁడు నా యిక్కువకుఁ జేయి చాఁచె
కమ్మి నా చిత్తము నీరై కరఁగితినే ॥ ఏమో ॥

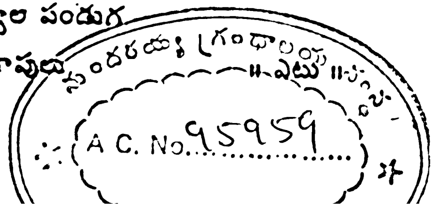
వుద్దండాన గట్టి వెన్నముద్ద నారగించఁగానె
గద్దించి కాఁగిట నేఁ గమ్ముకొంటినే
వొద్దనె శ్రీవెంకటేశుఁ డొంటి నన్నుఁ గూడఁగా
నిద్దరికిఁ బులకించి యేక మైతిమే. ॥ ఏమో ॥ 87

సాళంగనాట

ఎటువంటి మోహమో యెట్టి సంతసములో
ఘటియించె నిద్దరికిఁ గందువ మాయెదుటా ॥ పల్లవి ॥

కామిని యెదురు చూడగఁ గన్నుల పండుగలాయ
ఆమని నీ రాకల మోహనరూపము
వేమరు నాలకించఁగా వీనుల పండుగలాయ
కోమలితో నీ వాదే గురిమాటలు ॥ ఎటు ॥

మానినికి నింతలోనె మంచి వుట్ల పండు గాయ
ఆనెటి నీ మించు నధరామృతము
తానకమాయ విదిగో తగు దివ్వెల పండుగ
పాని నీ కరుణఁ జూచే పచ్చి చూపులు ॥ ఎటు ॥

కలికికి నిపు డిట్టె కాఁగిటి పండుగ లాయ
చలువ నీ కూటముల సమరతులు
అలరి శ్రీవెంకటేశ అన్నిటాఁ బండుగ లాయ
జలజాక్షి నీలోని సరసములు. ॥ ఎటు ॥ 88

నాదరామక్రియ

చెలువుఁడ నీవు మేలు చిత్తమె తీలు గాని
పలుకులఁ దనిసితి-దాస లెట్టో కాని ॥ పల్లవి ॥

అంది నీ మాటలు మోవి యమృతపుఁ దీపె పో
చిందర నీ చేఁతలె చేఁదు గాని
విందుల నీ ప్రియములు వెన్నకంటె నున్ననె పో
కందువ నీ గుండె యిదె కడురాయి గాని ॥ చెలు ॥

సొంపుల నీ యిచ్చకాలు చక్కెలకంటె గనము
గుంపెన నీ గుణమె కొంచము గాని
తంపి నీ చుట్టరికము తామెరకంటె దంపర
యింపు నీ వలపె యార దిన్నిటిలోఁ గాని ॥ చెలు ॥

గరిమె నీ నగవులు కప్పురాలకంటెఁ జవి
కరఁగు నీ విదెమె కారము గాని
యిరవై శ్రీవెంకటేశ యిట్టె నన్నుఁ గూడితివి
సరవు లిప్పుడు మేలు సటదొల్లె కాని. ॥ చెలు ॥ 89

పాడి

ఎట్టు సింగారింత మమ్మ యీ యింతిని
ముట్టని సింగారము ముందు ముందె యమరే ॥ పల్లవి ॥

పొలితి చంద్రవంకబొట్టు వెట్టఁ బోయి సంది
మలసే గోరొత్తు చూచి మాని(ని) నవ్వెను
కలిమిఁ జంద్రగావి గట్టఁబోయి అద్దములో
సొలపుఁ గన్నులకావి చూచి నవ్వెను ॥ ఎట్టు ॥

అమరిన ముత్యాలహారములు వెట్టఁ బోయి
చెమటముత్యాలు చూచి చెలి నవ్వెను
కొమరె యరవిరులు కొప్పున ముడువఁ బోయి
తమిఁ బులక విరులు తాఁ జూచి కొంకెను ॥ ఎట్టు ॥

పీఁసుచుఁ బరిమళము పెలఁది పూయఁగఁ బోయి
కాఁగిటి వాసన చూచి కడు నవ్వెను
సోగల శ్రీవెంకటేశు సురతసింగారము
వాగమై యమరెఁ గాన వన్నెలెల్ల నమరే. ॥ ఎట్టు ॥ 90

266-వ రేకు వరాళి

మనలోనిమాఁటా మనసులో తీఁట
వెనకఁ జెప్పేఁ గాని విడువు మీ పూఁటా ॥ పల్లవి ॥

మొగములో బిగువు మోవిమీఁది తగవు
జిగి దేరె నిందరిలోఁ జెప్పనేలా
చిగురుఁగొప్పు చెదరు చిమ్ముఁ జూపుల బెదరు
నగితేనె పచ్చి దేరి నన్ను నేమీ ననకు ॥ మన ॥

ముక్కున వుసురులు చెక్కుల యసరులు
కుక్కి తోయ కంత కొంత గుట్టె మేలు
అక్కుపై గురుతులు అంగపు సరతులు
మక్కళించనేల యిది మరువకు చాలు ॥ మన ॥

కాఁగిటి మైతావులు కన్నుఁగవకావులు
యీగతి నా భావము నా యెదుట నేల
భోగపు శ్రీ వెంకటేశ పొందితివి నన్ను నిట్టె
రాఁగిన సరసములు రచ్చలలోఁ దగునా. ॥ మన ॥ 91

పాడి

ఇందుకేమి దోసమా యింతలోనిపని కేమి
కందుఁ గుందు నేరుపుచేఁ గప్పి పోయఁ బో ॥ పల్లవి ॥

చక్కని నీ వదనము చందురునికంటె మేలు
మక్కపోయినది నీమోవి యింతె పో
మిక్కిలి నీతురుమిది మేఘముకంటె మేలు
చిక్కువడి జారివది సిగ్గువాటి పో ॥ ఇందు ॥

నిచ్చలు నీ దేహ మిది నీలముకంటె మేలు
పచ్చియై వున్నది నీ భావ మింతె పో
తచ్చిన నీ కరములు తామెరకంటె మేలు
కొచ్చి దయలేనిది నీ కొనగోరె పో ॥ ఇందు ॥

పమ్మిన నీ కాఁగిలిది పానుపుకంటె మేలు
వుమ్మచెమటలఁ దోఁగె వుర మింతె పో
యెమ్మెల శ్రీ వెంకటేశ యిన్నిటా నీవు మేలు
చిమ్మి చిక్కించేది నీ చెలువమె పో ॥ ఇందు ॥ 92

భైరవి

విన్నపాల కెవ్వరికి వేళ గాదు
వున్నతి నంతరంగాన నున్నాఁడు దేవుఁడూ ॥ పల్లవి ॥

సరుస చెమటలు మేన జారఁ గాను
నిరతపు నిట్టూరుపు నిగుడఁగాను
సరిఁ గరఁగి జవ్వాది జారఁగాను
వొరసి మలఁగుమీఁద నున్నాఁడు దేవుఁడూ ॥ విన్న ॥

తెల్లని కన్నుల నిద్ర దేరఁగాను
చిల్లరై గంధపుబేఁట్లు చిట్లఁగాను
వొల్లనె కొప్పున విరు లొలుకఁగాను
వుల్లసాన నరవిరై వున్నాఁడు దేవుఁడూ ॥ విన్న ॥

అలమేలుమంగ మేలమాడఁగాను
కలయఁ దమకములు గదుమఁగాను
అలరి శ్రీవెంకటేశుఁ డల్ల వాఁడె
వొలిసి యేకతమున నున్నాఁడు దేవుఁడూ. ॥ విన్న ॥ 93

శుద్ధవసంతం

తిట్టనేర్తునా నిన్ను దీవించ నేరుతుఁ గాక
దిట్టనై నీకు మోహించు వెరవ నేఁ గాక ॥ పల్లవి ॥

కోరి నీ వేమి సేసినఁ గోపగించ నేరుతునా
నేరుపునఁ జెక్కు నొక్కు నేరుతుఁ గాక
సారె నిన్ను వెంగెమాడి జరయఁగ నేరుతునా
ఆరీతినె నిన్నుఁ గొనియాడ నేర్తుఁ గాక ॥ తిట్ట ॥

ఏకారుమై చూచి వుదాసీనము సేయ నేర్తునా
నీకు నేఁ బ్రియము చెప్ప నేరుతుఁ గాక
ఆకడ నీనిట్టూర్పుల కదే మన నేర్తునా
దీకొని నీ యల పెల్లఁ దీర్చ నేర్తుఁ గాక ॥ తిట్ట ॥

కామించి మొక్కఁగ నిన్నుఁ గాల దొబ్బ నేరుతునా
నేమమునఁ గాఁగిలించ నేరుతుఁ గాక
గోమున శ్రీవెంకటేశ కూడితివి దాస సేసి
యీ మేలు మరవ నే నెంతైన నేర్తునా. ॥ తిట్ట ॥ 94

మంగళకౌశిక

సొరిది నీ జాడ వెల్లఁ జూచుట గాక
యెరవు సతము సేయ నిఁక నేల విభుఁడా ॥ పల్లవి ॥

నీవే నే నైతే నిఁకఁ దుంచుదువా అద
పోవరి నామీఁద నొరసెదవు గాక
పూవే పిందైతే పూఁప లనే మాఁట లేల
చేవదీరి శ(స?)ముదవెఁ జెప్పి చూపుఁ గాకా ॥ సొరి ॥

తమకమే కలిగితే దప్పుల మాటాడుదువా
అమరి నాతో నేకరి మాడుము గాక
కమలమే కలుపైతేఁ గదరేయి మోఁడుదునా
సమమై కాంచనములఁజాద నుందుఁ గాక ॥ సొరి ॥

చిత్తము లేకము లై తేఁ జేతి కిత్తువా విడెము
పొత్తుల మోవినె అంది యిత్తువు గాక
యిత్తల శ్రీవెంకటేశ యిటు గూడిన నీ పొందు
హత్తి పాలునీరువలె నైక్యమాయఁ గాక. ॥ సొరి ॥ 95

పాడి

అక్కలాల అమ్మలాల అందరు నున్నా రిదె
చెక్కుచేత నుంటిఁ గాక సిగ్గువడి వుంటినా ॥ పల్లవి ॥

వుండి వుండి నాలోన నుసురంటి నింతె పో
అంద నేఁ దను వెంగెము లాడితినా
దండియై కన్నీళ(ళ్ల?)తోనే తప్పక చూచితిఁ బో
నిండుఁ గొలువునఁ దన్ను నేరము లెంచితినా ॥ అక్క ॥

నా తమకములు చూచి నవ్వుకొంటి నింతె పో
చేతికి లో నని తన్నుఁ జెనకితినా
మోతలఁ గాఁకలతోనే మోము వంచితి నింతె పో
పై తరవువెట్టి తన్ను బలిమి సేసితినా ॥ అక్క ॥

కదలేని మోహమునఁ గాఁగిలించితి నింతె పో
వుదివోని వెరగుతో నూరకుంటినా
యెదలేక శ్రీవెంకటేశుఁడు న న్నేలఁగాను
కదు నే మెచ్చితిఁ బో కాదంటినా. ॥ అక్క ॥ 96

267-వ రేకు సామంతం

తొల్లి సేసినంతె చాలు తోడఁ జేతనం బెట్టు
చిల్లరచేఁతలు యిఁక జేయఁగవద్దనవే ॥ పల్లవి ॥

గొల్లెత లుసురు పిల్లఁగోవిమోతలై యంటె
వొల్లనె నన్నిఁక నేఁప నొద్దనవే
మెల్లనె వారితొ బొంకి మే నెల్ల నల్ల నాయ
కల్లలు నాతో నాడఁ గమ్మటి వదనవే ॥ తొల్లి ॥

నెలఁతల కనుదిష్టి నెమలిచుంగులై యంటె
వలఁబెట్టి చలపట్ట వద్దవవే
అల మదరాగము పీతాంబరమై మొల నంటె
యెలయించి నను(బాయ నింకా వద్దనవే ॥ తొల్లి ॥
చేరినవారిపొందులు శ్రీసతియై వుర మంటె
వోరసేయ నాతో నొద్దనవే
యీరీతి శ్రీవెంకటేశుఁ డిట్టె తా నన్నుఁ గూడి
గారవించె నిఁక నెంమూఁ గదల వద్దనవే. ॥ తొల్లి ॥ 97

శంకరాభరణం

నాకు నాకే వెరగయ్యా నన్నుఁ జూచి
పైకొని మరుఁడు సేసే భ్రమత గాఁబోలును ॥ పల్లవి ॥
పులకించితి నింతె పూవులమొగ్గలు రాలీ
కలికి వసంతము గాఁబోలు
పలికితి నింతె నేను పైకొని కెంజాయకెంపు
కలయఁగ నెరసంజ గాఁబోలును ॥ నాకు ॥
విందుల నవ్వితి నింతె వెన్నెలపొలపు గాని(సీ?)
కందువ చంద్రోదయము గాఁబోలును
ముందరఁ జూచితి నింతె ముంపు దామెరలు రాలీ
దిందుపడి యింతలోనె తెల్లవారఁబోలును ॥ నాకు ॥
చెమరించితి నింతె నేసముత్యములు రాలీ
తమి శ్రీవెంకటపతి దగ్గరఁ బోలు
అమరఁ గూడితి నింతె అతఁడు మేను మరచె
సమమోహములలోని సందడి గాఁబోలును. ॥ నాకు ॥ 98

దేసాళం

ఇందరుసవతులకు విటుఁ నేనె గురియా
సందడి నాతనినే జరయఁ రాదా ॥ పల్లవి ॥

కోరి నన్నుఁ జూచి చూచి కోపగించే వది యేమే
ఆరీతి నాతఁడు మాటలాడ కుండేను
సారె వెంగెమాడేవు చలమున నిది యేమే
రారాఁపై నీ కడకు రాకుండేనా ॥ ఇంద ॥

వున్నట్టె నామాట విని వుస్సురనే వది యేమే
అన్నిటా నాతఁడు మేలమాడఁ దంటాను
కన్నులఁ దప్పక చూచి గదరుకొనే వేమే
మన్నన నాతో సరి మన్నించఁ దనుచు ॥ ఇంద ॥

నాలి నా యెదుట నీవు నవ్వు నవ్వే వేమే నిన్నుఁ
బోలిమిలోఁ బొంది నన్నుఁ బొందె నంటాను
ఆలరి శ్రీ వెంకటేశుఁ దాతఁదేమి సేసినాను
నీలాగు భాగ్యము గాక నే నేమి సేతునే. ॥ ఇంద ॥ 99

బౌళి

అయినట్టయ్యీఁ గాని అల్లాడనే
పయిపూఁత నటమాని పదరాదా ॥ పల్లవి ॥

కన్నులఁ జూడనిదానవు మన్నుఁ గనకవ నవ్వ నేలె నీ
చిన్ని మోమె త్తనిదానవు చెక్కు చెమరించనది యేలె
కన్నె సిగ్గువద్దదానవు నన్నుఁ గడు నిక్కి చూడనేలె యీ
పన్నెటి మాయలు మాని పదరాదా ॥ అయి ॥

పొంచి మాటాదనిదానవు మాతో బొమ్మల జంకించనేలె నా
మంచానకు రానిదానవు నీవు మరి వుస్సు రన నేలె
కంచపు పంతపుదానవు మా కత లాలకించ నేలె యీ
పంచల మాయలు మాని పదరాదా ॥ అయి ॥

వొలిసీ నొల్లనిదానవు నీ వొళ్లు పులకించ నేలె నేఁ
గలిసితి శ్రీ వెంకటపతిని
బలిమిఁ బెనఁగేదానవు యిట్టె పరవశ మంద నేలె నీ
పలుకుల మాయ(లు) మాని పదరాదా. ॥ ఆయి ॥ 100

సామంతం.

ఆఁటదాని కింత యేల అంతలోని పనికిఁగా
పూఁటపూఁటఁ దనతో నేఁ బోరనేలా ॥ పల్లవి ॥

వలవని పతికై వలచే యా రోఁత లేల
మలసెటి విరహాగ్నిమంట లేదా
పలుకని పతితోడఁ బలుకఁగ నది యేల
ములుగుచుఁ బానుపుపై మోనము లేదా ॥ ఆఁట ॥

యింటికిరానిపతికి నెదురు వోవఁగ నేల
జంటయి మునుఁగఁ జింతాజలధి లేదా
నంటులేని పతితోడ నవ్వఁబో నంత యేల
అంటరాని చిగురాకుటమ్ములు లేవా ॥ ఆఁట ॥

కదదొక్కె పతితోడఁ గాఁగిలించ నిది యేల
ముడిచి యవ్వలి మోరుమోము లేదా
అదరి శ్రీవెంకటేశుఁ డాదరించి నన్నుఁ గూడె
సది వూరకే యంటి సరసము లేదా. ॥ ఆఁట ॥ 101

సాళంగం

చెప్పకువే వానిసుద్ది చెవు లెల్లాఁ జిల్లు లయ్యీ
దప్పిదేరెఁ జాలు వాలు తానె బదుక నీవే ॥ పల్లవి ॥

వొక యింతికిఁ బుట్టి వొకరికొడుక ననె
అకట నేఁ దిట్టఁగాఁ దా నటు రోసీనా
వికటించి మేనమామ వీటి కేఁగి తానె చంపే
యెకసక్కెఁడు వీనితో నేఁటి-చుట్టరికమే ॥ చెప్ప ॥

కొడుకు దెచ్చినయట్టి కొమ్మలు పదారువేల
యెదరై పెండ్లాడెఁ దన కేఁటి వావే
చిడుముడి గొల్లెతల చీరలు దొంగిలినట్టి
అదిబందనికి నేఁటి యాచారమే ॥ చెప్ప ॥

శ్రీ వెంకటాద్రిమీఁద శ్రీసతి నురాన మోచె
యీవలఁ దనకు నిఁక నేఁటి సిగ్గే
కావించి నన్నుఁ గూడి కమ్మరఁ బ్రియము చెప్పె
యీవేళ వెనక యెంచ నిఁక నేఁటికే. ॥ చెప్ప ॥ 102

168-వ రేకు సాళంగనాట

సటలకు జంపు నాతో జరపేఁ గాక యిట్టె
కటకటా నిజ మెల్లఁ గానరాదా నాకు ॥ పల్లవి ॥

కడుమోహము నాపైఁ గలవాఁడె తా నైతె
యెదమాట లాడుదాఁకా హృదయము నిలిచీనా
వొదఁబాటులేమి గల్లా వొద్ద నాతో నాడుఁ గాక
విడువు మనవె యిట్టివేషము లెరఁగనా ॥ సట ॥

కరుణె తనమతిఁ గలిగినవాఁ డైతె
అరయ నాహారనిద్ర లాడఁ డన కింపౌనా
కొరతలేమిగల్లాఁ గోరి నాతో నాడుఁ గాక
వెరవున విడు విడు వేసా లెరఁగనా ॥ సట ॥

తానె నే నైతె తనువులు వేరౌనా
తానె మతికి మతిఁ దాడుకాణ లౌఁ గాక
యీ నెపాన శ్రీవెంకటేశుఁడు నన్నుఁ గూడె
వీనుల వినిన వింతె వేసా లెరఁగనా. ॥ సట ॥ 103

పాడి

కొండవంటి దొరతోడి కోపములేల
దండనె దవ్వుదవ్వుల దక్కుటింతె కాకా ॥ పల్లవి ॥

పూచిన వెన్నెలలంటేఁ బుప్పొడి వెదక నేల
చూచి చూచి కన్నులనె చొక్కుట గాక
యేచి నీవు నవ్వితే న దేమని యడుగ నేల
నాచుల మాటకు మారు నవ్వుటింతె కాక ॥ కొండ ॥

నేతిబీరకాయంటే నేయి వెదకఁగ నేల
వూఁతగాని లోలోనె వూఁకొంట గాక
చేత నీవు విలిచితే చేరి దగ్గరఁగ నేల
మోఁతల నందుకు మెచ్చి మొక్కుటింతె కాకా ॥ కొంద ॥

కోరి మోవితేనెలంటే గుక్కిళ్లు మింగ నేల
చేరి నిన్నుఁ గూడి యిచ్చె చేకొంటి గాక
ఆరయ శ్రీవెంకటేశ అంత నీతోఁ జల మేల
మేర మీరినట్టి నిన్ను మే లనుట గాక. ॥ కొంద ॥ 104

రామక్రియ

కందము విందము గాక కన్నులారను
అంది యెంద వెన్నె లైతే నదెవ్వరి మేలు ॥ పల్లవి ॥

కానీవె అందు కేమి కా దనఁగ వచ్చునా
మోనానఁ దాన(ను?)ంటేఁ జాలు మొక్కే నేను
పోనీ పోనీ వీరి వారి బుద్ధులైన వినెఁగా
ఆని వేము దియ్య నైతే నదెవ్వరి మేలు ॥ కంద ॥

తనలోనె నవ్వనీవే దాని కేమి దోసమా
వానర మమ్ముఁ జెనకకుంటేఁ జాలు
కననీ కననీ తన కదలచుట్టరికాలు
అనుమె మిను మైతే నదెవ్వరి మేలు ॥ కంద ॥

మేలు మేలు యిది యేమె మేనవావి బలువా
యీలీల నన్నుఁ గూడె నింతే చాలు
ఆలరి శ్రీవెంకటేశుఁ డంతటివాఁడౌఁ గా
ఆలు మగఁ డొక్క టైతే నదెవ్వరి మేలు. ॥ కంద ॥ 105

హిజ్జిజి

దక్కె నీకుఁ బంతము తగు నింక సంతము
మక్కువఁ గలసి యుమమాన మింకానా ॥ పల్లవి ॥

పచ్చికస్తూరినామము పాదపులత్తుక లాయ
కొచ్చి పతిమీఁద నేలె కోప మింకాను
నిచ్చ సిరసువిరులు నీకుఁ బాదపూజ లాయ
దిచ్చరి నీ యలుకింకాఁ దీర దాయనా ॥ దక్కె ॥

పతివదనము తమ్మపడిగమాయ నీకు
మతిఁ జల మింతా నీకు మానదటవే
అతని చెక్కుచెమట లర్ఘ్యపాద్యము లాయ
తతి నీగుండె గరఁగదా యింకాను ॥ దక్కె ॥

మంచి మంచి వుంగరాల(లు?) మాణికపు మట్టెలాయ
మంచ మెక్కి వుండి యదమాట లింకానా
వంచనై శ్రీ వెంకటేశు వావి వయసయుఁ గూడె
అంచె రతులఁ గూడితి వాస లింకానా. ॥ దక్కె ॥ 106

పాడి

ఎట్టు గెలువఁగ వచ్చు నిట్టి వానిని
మెట్టి వచ్చి నా కాలు మేలు గాదా ॥ పల్లవి ॥

కొచ్చి కొచ్చి తన్ను నేఁ గోపగించఁగా తా
నచ్చపు నవ్వులు నవ్వీ నంతె కాదా
వొచ్చముదనందు నే నొగిఁ జూపఁగా నన్ను
మెచ్చి చేయి వేయి వచ్చీ మేలు గాదా ॥ ఎట్టు ॥

వెక్కసమై తన్ను నే వెంగెమాడఁగా తా
నక్కడివా రందు మోపీ నంతె కాదా
తెక్కుల నేఁ దన్ను దూరి తిట్టఁగానె నేఁడు దా
మిక్కిలి నన్ను దీవించీ మేలు గాదా ॥ ఎట్టు ॥

కదుఁ దమకాన నేఁ గసరఁగా తా
నదరి కాఁగిట నించీ నంతె కాదా
యెదయక శ్రీ వెంకటేశుఁ డిటు గూడి నా
మెద యెత్తి చెక్కు నొక్కీ మేలు గాదా. ॥ ఎట్టు ॥ 107

సామంతం

పో పో నీ పొందేలా పొలయకురా అయితే
నీ పోలికలసాటె నే నయ్యేనే ॥ పల్లవి ॥

పాముపడుకవాఁడ పట్టకురా ఆ
పామువంటి యాస నీకుఁ బాయదు గదే
గామిడి చక్రమువాఁడ కదియకురా పో
చామ నీ పిలుఁపు ఘనచక్రము గాదా ॥ పోపో ॥

నెమలిచుంగులవాఁడ నిలు నిలరా ఆ
నెమలినడపు వెల్లా నీకు లేదటే
తమి సంకుఁబేరివాఁడ తడవకురా
అమరె నీ మెడ శంఖ మదే కదవే ॥ పోపో ॥

కొండపయి శ్రీ వెంకటేశ కొంకనేలరా ఆ
కొండలకుచాలు నీకుఁ గొలఁదె కదే
నిండుఁ గాఁగిటను నన్ను నించితి వవురా
నిండుఁగళలమోము నెలఁతవు గదవే. ॥ పోపో ॥ 108

269-వ రేకు ముఖారి

కాఁగలదయ్యేఁ గాక కాఁక లేఁటికే
దాఁగ నేల యింతలోనె తానె నే ననవే ॥ పల్లవి ॥

కంటిచూపు వాఁ డాయ కమ్మనవ్వు వేఁ డాయ
యింటిలో నింకాబుద్ధులేమి చెప్పేవే
కుంచెనలు విసుపైఁ గోరికలు ముసిపై
అంటఁగాక వున్నదాన నానవెట్ట నేఁటికే ॥ కాఁగ ॥

మంతనాలు దరదాయ మాటపట్టు గురుదాయ
యెంత కెంత వొడఁబా ట్లిఁక నేఁటికే
దొంతులాయఁ గూరిములు దూపలాయ నేరములు
వంతులు వాసులు నింక వద్దనవే ॥ కాఁగ ॥

చిత్తమెల్ల నీ రాయ సిగ్గెల్ల జారాయ
యిత్తల వెనకసుద్దు లిఁక నేఁటికే
అత్తిన శ్రీవెంకటేశుఁ డాదరించి నన్నుఁ గూడె
తత్తరపు వేడుకలు దలకూడెనే. ॥ కాఁగ ॥ 109

మంగళకౌశిక

ఏకచిత్తమైనప్పు డిన్నియు మరె(ఱ?)య్యీఁ గాని
నాకు నీ వేళకు నీ నవ్వె చాలు ॥ పల్లవి ॥

చిక్కువడివున్నది నా చిత్తము నీ
చెక్కులఁ జిందరలైన చీరలవలె
చక్క నన్ను మాటాడించకురా నీవు నీకు
మొక్కేను నా కింక మోనమె చాలు ॥ ఏక ॥

కదుఁ గాఁక రేఁగె నా కాయము నీ
కదలపుక్కిటితమ్మకారమువలె
పది నా పయ్యెదకొంగు పట్టకురా నీకు
వెదఁ బంత మిచ్చే నాకు విరహమె చాలు ॥ ఏక ॥

పరవశమాయ నా భావము
గరిమ నిద్దురల నీ కన్నులవలె
యిరవై శ్రీవెంకటేశ యేలితివి యిది
మరిగితిమి నాకు నీ మన్ననె చాలు. ॥ ఏక ॥ 110

ఆహిరి

ఇట్టిదివో నతిమోహ మిదివో మా విన్నపము
యెట్టు వలసినఁ జేయు మిఁక నీచిత్తము ॥ పల్లవి ॥

తరుణి నీకు వలచి తనువె మఱచెఁ గాని
మరులు నీపై భక్తి మఱవదు
గరిమ విరహావదఁ గన్నులు మూసెఁ గాని
నిరతి నీవు వచ్చే వని తలఁచే మూయదు ॥ ఇట్టి ॥

నిండు నీపై చింతచేత నిద్దుర విడిచెఁ గాని
దండి నీ నామజపము తా విడువదు
అందనె సింగారించె యాసలె మానెఁ గాని
నిండుఁ జేత నీకు మొక్కే నేమమే మానదు ॥ ఇట్టి ॥

చిక్క యిట్టె నిన్నుఁ గూడి సిగ్గులతోఁ బాసెఁ గాని
తక్కక నీ సరసము తాఁ బాయదు
మిక్కిలి శ్రీవెంకటేశ మెచ్చ నిన్ను నేర్చెఁ గాని
చక్క నీ వెటు సేసినా సాదించ నేరదు. ॥ ఇట్టి ॥ 111

శ్రీరాగం

ఇంతికి నీ వెరవా యిచ్చకా లెరవు గాక
మంతనము నీకు లేదా మారు లేదు గాక ॥ పల్లవి ॥

తలపోఁత గరవా తరుణి యిట్టె నినుఁ బాసె
కలది యెన్నడు మనె కరవు గాక
పులకలుగొంచమా పొలఁతి ని న్నిట్టు చూచ
కొలఁదివాఁడిన మోమె కొంచము గాక ॥ ఇంతి ॥

జాగర మేమి దొడ్డా సతితో నీ పలుకఁగా
తోఁగిన నీటికన్నులె దొడ్డ గాక
బాగుల ని న్నద్దించ బరవా బొమ్మలను
పాఁగిన యింతికుచాలె పై బరపు గాక ॥ ఇంతి ॥

ఆయములు దాఁకవా అంగజుఁడు చెలి నేసె
దాయపుఁ గోరిక కొనదాఁకుడు గాక
యీయెడ శ్రీవెంకటేశ యింతి నిట్టె కూడితివి
మాయలా యిన్నియును నీ మన్ననలె గాక. ॥ ఇంతి ॥ 112

కాంబోది

విడు విడరే యీ విధ మేల సతి
బడి బడి నేఁటికి భ్రమయించేరే ॥ పల్లవి ॥

కామాతురమున కలిగిన కాఁకలు
ఆమని పన్నీట నారీనా
నేమపు నీరువట్టు నేతఁ దీసనా
కామిను లేఁటికిఁ గారించేరే ॥ విడు ॥

చిత్తములోపలి చింతలచీఁకటి
యెత్తిన దీపాల నెడసీనా
గుత్తపుటాకలి గుక్కిళ్లఁ దీసనా
యిత్తల సతి నే లేఁచేరే ॥ విడు ॥

శ్రీవెంకటపతిఁ జెందెటి యాసలు
తావుఁ గుంపెనలఁ దనిసీనా
యీవేళనె చెలి నితఁడు గూడెను
నావల మీ రేల నవ్వేరే. ॥ విడు ॥ 113

గౌళిరామక్రియ

ఒద్దు మమ్ముఁ జెనకక వుండుమనవే
యిద్దరము నెదురైతి మింతె పొమ్మనవే ॥ పల్లవి ॥

పాలవంటికులము మా భావము నిచ్చలము
నాలి మమ్ముఁ జూచి యేల నవ్వీనె తాను
పోలింప మా యంకులును పుప్పొడిమై సంకులు
చాలు నిది చూచి తాను సన్న లేల సేసీనే ॥ ఒద్దు ॥

మోచేవి చల్లలు నేము ముడిచేవి మొల్లలు
పూఁచి యేల రట్టుసేసి పొంచీనె తాను
కాచేదా మా మందలు కడసారె నిందలు
యేచి తాను మమ్ము గేలి యేల సేసీనే ॥ ఒద్దు ॥

గుంపెన మా నడపు కొప్పు గడు నిడుపు
తెంపున మ మ్మేల యింత తేల నాడీనే
యింపుల శ్రీవెంకటేశుఁ డింతలోనె మమ్ముఁ గూడె
సంపదల మమ్ము నేల సాదించీనే. ॥ ఒద్దు ॥ 114

270-వ రేకు నాదరామక్రియ

చెల్లని చేఁతలు చెల్లీఁ జెలియ నీ కిట్లని
అల్లదె నీ పతి నిన్ను నడిగి రమ్మనెనే ॥ పల్లవి ॥

నాతి నీ మోముఁ దమ్మిలో నవ్వువెన్నెలలు గానె
యీతల నందుకు నిందు కేమి వోదే
నీతుల నీ యెదుటను నీ రమణుఁ డిటు చూచి
ఆతల నీ భావము అడిగి రమ్మనెనే ॥ చెల్ల ॥

కేరి కన్నుఁగలువల కెంపు సూర్యోదయ మాయ
యేరీతి నందుకు నిందు కేమి వోదే
కారణము లేని చేఁత కమ్మర నీ పతి చూచి
ఆరసి నీ భావము అడిగి రమ్మనెనే ॥ చెల్ల ॥

చక్కవచన్నులమీఁద చంద్రవంక లటు నించి
తక్క శ్రీవెంకటపతి తానె చూచె
యిక్కవలో నిన్నుఁ గూడి యెదురుమేడ యెక్కి
అక్కడ నీ భావము అడిగి రమ్మనెనే. ॥ చెల్ల ॥ 115

సామంతం

నీకు నీకె మాకు మాకె నేరుపులు
ఆకడ నీకడ నే మంత కోపఁ గలమా ॥ పల్లవి ॥

మందమిరియాలువో నీమాటలు
నిందలకు గురివో నీనీటులు
సందడిఁ బెండ్లివో నీ సరసాలు
అందపు రమణుఁడ నే మంత కోపఁ గలమా ॥ నీకు ॥

సూదుల మూటలువో నీసుద్దులూ కడుఁ
బోది సేసేకొలఁది నీబుద్ధులు
గాదెల కొలుచువో నీ గాథలు
ఆదెస నీదెస నే మంత కోపఁ గలమా ॥ నీకు ॥

ముట్టితేనె ముయివో నీమొక్కులు
చెట్టునఁజేటఁడువో నీచిక్కులు
గుట్టున శ్రీ వెంకటేశ కూడితివి యిఁక
నట్టు నిట్టు నిన్ను నాద నంత కోపఁ గలమా. ॥ నిను ॥ 116

ముఖారి

అయినట్టయ్యీఁ గాక అంతయేఁటికే
పయిపైఁ గలపితివి పాఁది యేఁటికే ॥ పల్లవి ॥
వల్లెవాటుఁ బయ్యదతో వాఁడుఁగొప్పు విరులతో
చల్లె లమ్మె గొల్లెతవు జంకె నేఁటికే
చిల్లర చెమటతోడ చిక్కని పూవ్వులతోడ
గొల్లలెక్క లాడేవు కోప మేఁటికే ॥ అయి ॥
పులకజొంపాలతోడ బొమ్మంచు మోవితోడ
కొలచినందె కొలచి కొంక నేఁటికే
కలకల నవ్వుతోడ కందువ సిగ్గులతోడ
వెలయఁగఁ జెప్పేవు వింత లేఁటికే ॥ అయి ॥
పుక్కిటివిడెముతోడ పూఁతల గంధముతోడ
అక్కునఁ బోసి చూపే వాన లేఁటికే
యెక్కువల శ్రీ వెంకటేశుఁడనైన నన్ను
గక్కనఁ గూడితి వింక గద్దించ నేఁటికే. ॥ అయి ॥ 117

రామక్రియ

నీవే నే నైతిఁగా నేరుపు నేరాల కేమి
చేవ దేరెఁ జాలు చాలు చెప్పకు నీ సుద్దులు ॥ పల్లవి ॥
తలఁ పొక్కటాయఁగా తమకము లెన్నియైనా
పలు కొక్కటాయఁగా పంతము లెన్నైనా
చలములు చెల్లెఁగా సాదింపు లెన్నియైనా
చెలువుఁడ చాలుఁ జాలు చెప్పకు నీసుద్దులు ॥ నీవే ॥

చన వెక్కుడాయఁగా సరసాలు గనమైనా
నను పిది గలిగెఁగా నాఁటకము లెవ్వైనా
మన విది చెల్లెఁగా మంతనాలు దరవైనా
చెనకకు చాలుఁ జాలు చెప్పకు నీ సుద్దులు ॥ నీవే ॥

కూటములు గలిగెఁగా కోరికలు దరవైనా
నీటుమీఁద మిక్కిలిగా నిండుఁ బరవసమైనా
యేటికి శ్రీ వెంకటేశ యెనసితి మిద్దరము
చీటికి మాటికి నింకఁ జెప్పకు నీ సుద్దులు. ॥ నీవే ॥ 118

శ్రీరాగం

ఇంత చాలదా యింతి కిదొకటే
రంతుల రమణుని రప్పించెఁ గనక ॥ పల్లవి ॥

పలికిన పలుకుకు పంతం బొకటే
వెలఁది విభుని నవ్వించెఁ గన
నిలిచిన నిలువుకు నిచ్చలమొకటే
మలయని పతిఁ బెదమరలించెఁ గనక ॥ ఇంత ॥

చూపు చూచుటకు సోద్యం బొకటే
యీపతిఁ జెమటల నెనపెఁ గన
తీపుల నటనకు తేజం బొకటే
కోపపుఁ జతి నూఁకొనిపించెఁ గనక ॥ ఇంత ॥

ఘనమగు రతులకుఁ గైవస మొకటే
పెనఁగుల మైమరపించెఁ గన
వనిత కిదొకటే వది శ్రీ వెంకట
ఘనుని మన్ననలు గైకొనెఁ గనక. ॥ ఇంత ॥ 119

సామంతం

ఇంత యాల అంత యాల యేమాయ నిపు డిట్టె
పంతపు పతికడకె పదరాదా ॥ పల్లవి ॥

చెక్కుటిచేయి యేఁటికె చెలి నీ భావముచూడ
చక్కని తామెరమీఁదఁ జంద్రుఁ డున్నట్టు
యెక్కడి కెక్కడి పొందు లేమి గడించేవె
పక్కన పతికడకె పదరాదా ॥ ఇంత ॥

వున్నతిఁ గుచాలమీఁద నుసురసే విది యేమె
సన్నపుగాలి కొండల జడిసినట్టు
యెన్నటి కెన్నటి పొందు లిస్లేల సేసేవె
పన్ని నీ పతికడకె పదరాదా ॥ ఇంత ॥

చేరువఁ గాఁగిటిలోనఁ జెమరించే విది యేమె
చేరుముత్యా లిటునటుఁ జిందినట్టు
కోరి శ్రీవెంకటపతికూడి మేడ యెక్కెఁ గృపా
పారీణుఁ డాతనొద్దకుఁ బదరాదా. ॥ ఇంత ॥ 120

271-వ రేకు రామక్రియ

ఆదరాని చూడరాని యట్టి దొర వింతే కాక
యేద నైనఁ జెలి నీకు నేమి సేసె నయ్యా ॥ పల్లవి ॥

కాంత నీకు సన్న సేసె కమ్మరఁ బూబంతి వేసె
సంతమై మరుకాఁకలఁ జలి గాసె
చెంత నీవు చూడఁగాను సిగ్గునఁ బయ్యద మూసె
యింతే కాక ఆకె నిన్ను నేమి సేసె నయ్యా ॥ ఆద ॥

వలపు నీపై నించె వడిఁ బులకలు వెంచె
చెలప చెమట లవె చెక్కున ముంచె
నిలువు నీ చేఁతలకు నిట్టూర్పులఁ దలవంచె
యెలమి నిన్నాకె మరి యేమి సేసె నయ్యా ॥ ఆద ॥

నీ యెదుటఁ దాఁ బొలసె నీటున నిన్ను సొలసె
కాయజకేలి నిన్నుఁ గడుఁ గలసె
పాయపు శ్రీవెంకటేశ పడఁతి నీతో వెలసె
యీయెడ నిందాఁక నాకె యేమి సేసె నయ్యా. ॥ ఆద ॥ 121

కాంబోది

నేఁడుగా యివి తనకు నాఁడె పో నాకు
కూడిన మీరు సాకిరికొమ్మలాల ॥ పల్లవి ॥

తాలిమి లేక యిట్టె తనలోనె కోప ముంటె
నాలో నున్నవిగా నవ్వులు
సీలాన తనమాట చిరుచేఁదు లుంటేను
తేలెటి నా మోవిఁ గా తీపులు ॥ నేఁడు ॥

తెంపుల తనబొమ్మల తిట్ల సొలపు లుంటె
వంపు నా రెప్పలఁ గా వలపులు
యింపు లేక తనమతి నెగ్గులును తప్పు లుంటె
పెంపున నా కున్నవిగా పెను వేలిమొక్కులు. ॥ నేఁడు ॥

తమ్మి మరునేట్ల తనకు శమక ముంటె
చిమ్ముల నా కున్నవిగా సిగ్గులు
అమ్మరొ శ్రీవెంకటేశుఁ డన్నిటా నన్నుఁ గూడె
కుమ్మరించె నాపై కొనగోరిసొమ్ములు. ॥ నేఁడు ॥ 122

కాంబోది

మున్నిటి తానెకాఁడా మోస మింకానా
కన్నులఁ జూచుట గాక ఘాత లింకానా ॥ పల్లవి ॥

మాయల వేరొకతెతో మాటలాడఁ గానె
చాయల నేఁ జేసే సన్న లింకానా
ఆయెడ నా రాక గని అటు తలవంచఁగాను
యేయెడ నే దూరి తిట్టే దిది యింకానా ॥ మున్ని ॥

విరహపు నన్నుఁ జూచి వికవిక నగఁగాను
సరస నా బొమ్మల జంకె లింకానా
సిరుల నాకె దన చెలియని బొంకఁగాను
నిరతి నిజము గొల్పే నీటు లింకానా ॥ మున్ని ॥

యెదుట నామోము చూచి యింటి కిట్టె రాఁగాను
కొదలు గొణఁగుల నా కోప మింకానా
అదన శ్రీ వెంకటేశుఁ డాదరించి కూడె నన్ను
కదిసి వుండు మెకాక కా దను టింకానా. ॥ మున్ని ॥ 123

వరాళి.

కంటి నే నంతలోఁ గదల మీ భావము
దంటలగు మీర లిద్దరు జాణలే ॥ పల్లవి ॥
పెదమరలి అటుచూచి పెదవులనె నినుఁ దిట్టి
పదఁ లి మరలెను నీవు పై కొనినను
గొదఁగుచును బొమ్మలనె గొబ్బునను గోపించి
అదఁగి తలవంచె నీ వపు దేమి నేసితో ॥ కంటి ॥
తళుకునను నిన్నుఁ గనుఁదమ్ములనె జంకించి
బెళకి నిలిచెను నీవు పేరుకొనఁగ
వులికిపడి నిన్ను నిట్టూర్పులనె కడుఁ గసరి
చెలుల మొరఁగెను నీవు చెనకఁగాను ॥ కంటి ॥
కొమ్మ కాఁగిటఁ గూడి కొనగోర నిను నది(ది?)మి
వుమ్మడిఁ గమ్మరఁ దానె పూరకుండి
చిమ్ములఁ బూఁబొదరింప శ్రీ వెంకటేశ్వరుఁడ
నెమ్మది నుంటిరి కళలునిండె మోమునను. ॥ కంటి ॥ 124

సాళంగం

ఇందుకంటె నేమి నేతు నిదివో నేను
పొందిలిఁ దాఁ బిలిచితే నూఁకొననా నేను ॥ పల్లవి ॥
అనిపట్టి తనతో నలిగి వుందాననా
మోనానఁ దన కిప్పుడు మొక్కనా నేను
మానుపడి తనపొందు మానితినా తొల్లి టప్పె
కాను కియ్యనా నేఁడు కడనుండి నేను ॥ ఇందు ॥

గొంటుఁ వనమున నేఁ గోపగించు కుందాననా
వెంటిఁ దలవంచు కొద్ద నుండనా నేను
దంటనై నేఁ జలపట్టి దగ్గర కుందాననా
అంటు ముట్టు గలదాన నాద నుంటి నేను ॥ ఇందు ॥
రాంతుఁయు కొంగువట్టఁగాఁ గైకొన కుందాననా
అంతలోనె పరవశ మందనా నేను
చింత దీర నన్నుఁ గూడె శ్రీ వెంకటేశ్వరుఁడు
వింత సొబగుల విఱ్ఱవీఁగనా నేను. ॥ ఇందు ॥ 125

సామంతం

విన్నవించనేల యింక వేమారుఁ దనతో
మెన్నిక నేఁ జేసేదేమి యింకఁ దనచిత్తము ॥ పల్లవి ॥
చెప్పరాని చూపరాని చిత్తములో మర్మము
అప్పసము నాలోని అదియాస యిదిగో
కప్పియుఁ గప్పగరాని కన్నులలో మర్మము
దప్పి దేరిచే చక్కని తనరూపె వో ॥ విన్న ॥
పట్టియుఁ బట్టఁగరాని పాయములో మర్మము
ముట్టుపడ్డ పతిమీఁది మోహ మిదిగో
కుట్టియుఁ గుట్టఁగరాని కుచముల మర్మము
పొట్టఁ బొడసున రేఁగే పులకలు వో ॥ విన్న ॥
అందియు నందఁగరాని ఆయముల మర్మము
సందడిఁ బరవశాల సంగతిదివో
కందువ శ్రీ వెంకటేశుఁ గలసిన మర్మము
గొందినె యీతని గోరిసురుతురె వో. ॥ విన్న ॥ 126

272-వ రేకు లలిత

చెల్లుఁ జెల్లు నీకు నాకు సిగ్గు మరఁగు
యెల్లభావము గంటి మిఁక నేల మరఁగు ॥ పల్లవి ॥

మోవిమీఁది కెంపులకు మోనమె మరఁగు
కావికన్నులకు నిద్ర కడు మరఁగు
తేవల నిట్టూర్పులకు తీగెనవ్వె మరఁగు
యీవిధాలు గంటి నాతో నిఁక నేల మరఁగు ॥ చెల్లు ॥

చెక్కులచెమటలకు చెంపచేయి మరఁగు
మిక్కిలిపులకలకు మెయిపూఁత మరఁగు
తక్కె మోము వాఁడుటకు తమ్ములము మరఁగు
యిక్కడ నిన్నిఁ గంటి నిఁక నేల మరఁగు ॥ చెల్లు ॥

కూడినకూటమునకు గుట్టు యిదె మరఁగు
జాడల నీ మేనికి నా చన్నుదోయి మరఁగు
వేడుకకు శ్రీ వెంకటేశ వేసాలు నీ మరఁగు
యీడ నిన్నిఁ బచ్చిదేరె నిఁక నేల మరఁగు. ॥ చెల్లు ॥ 127

శుద్ధ వసంతం

ఎందు వోయీ నింతలోనే
చెందు నుప్పుచింది యినుమడిఁగాకా ॥ పల్లవి ॥

పంతమా నీతోఁ బలుమారును నీ
వెంత సేసినా నెరిఁగేము గాకా
వంతులా మారువడిఁ దిట్టను
అంతయు నొకపక్క నణఁగుండీఁ గాక ॥ ఎందు ॥

మెమ్మెరా నీతో నెదురాడను నీ
దిమ్ముఁ జేఁతలు దెలిసేము గాక
కమ్మరా నిన్నుఁ గాదనేమా
కిమ్ముల నిన్నుఁ గీర్తించేఁ గాకా ॥ ఎందు ॥

చలమా నిన్ను సాదించను నీవు
చెలిమిఁ గూడఁగాఁ జేకొంట గాకా
అలరు శ్రీ వెంకటాధీశుఁడా నీ
వలపుగాఁగిలె వైపాయఁ గాకా. ॥ ఎందు ॥ 128

కాంబోది

ఇంత వావివా మాకు నిదినేఁడు
కంతునివోఁజల పెండ్లి గలిగెఁగా నేఁడు ॥ పల్లవి ॥

కాంతకును నీకును కనురెప్పలె తెర
దంతపు నవ్వులె మీకు తలఁబాలు
రంతుల పూవుపులె రవళి సోబనాలు
చెంతల మీకీ పెండ్లి చెల్లెఁగా నేఁడు ॥ ఇంత ॥

ముదితకు నీకును మోవులె బువ్వములు
కదియు సిగ్గులె మంచి కమ్మగందాలు
సదరపు సరసాలె చల్లు వెదవీడేలు
యెదురెదురనె పెండ్లి యెసగెఁగా నేఁడు ॥ ఇంత ॥

వుంచపు గోరిరాఁకులె వుంకువ సొమ్ములు
ముంచిన పలు సోఁకులె ముయికిముయి
మెంచఁగ శ్రీవెంకటేశ యిందిర నీకూటములు
కంచపుఁ బెండ్లి మీకుఁ గలిగెఁగా నేఁడు. ॥ ఇంత ॥ 129

సామంతం

తగుమాట లేమిగల్లా దవ్వులఁ జెప్పుదుగాని
అగడయ్యీ నీవు నన్ను నంత దగ్గరకురా ॥ పల్లవి ॥

మెగరే జక్కవలు యిదివో నాకుచములు
గగనపు చకోరాలు కనుఁగవలు
తొగరుఁ దుమ్మిదలు నాతురు మిదివో నేఁడు
బెగడుఁ జేసు నన్ను బెట్టి పిలువకురా ॥ తగు ॥

కొండలసింహము నా కొనబైన నడుము
గండు మీరి నా పిదుఁదు కరికుంభాలు
నిండిన నా పాదములు నీటిలోని తాఁబేస్సు
చండిపడ నీవు నన్ను సారెఁ జెనకకురా ॥ తగు ॥

మించులమెరుఁగు లివి మేఁటి నాతనువు
దించని తేనెల పెరతీపు నా మోవి
అంచల శ్రీ వెంకటేశ అంతలోనె కూడితివి
యెంచఁగ నిన్ను మరిగె నిన్నిటాఁ బాయకురా. ॥ తగు ॥ 130

ఆహిరి

అయ్యో తా నేమనీ నప్పటిఁ దాను
పయ్యదలో సిగ్గు దాఁచి బడలఁగాను ॥ పల్లవి ॥
చూపులనె గుండె వట్టి సుద్దులనె మిన్ను ముట్టి
దాపు సేసుకొని తన్నుఁ దలఁచఁగాను
తీపు మేలములఁ జిక్కి దిక్కులఁ దనకు మొక్కి
తోపు సూకుదు వయసు దొబ్బఁగాను ॥ అయ్యో ॥
ఆసఁ బులకలు వెంచి అంగము చెమట ముంచి
బాసలు తసవి నమ్మి బతుకఁ గాను
వాసికిఁ దనువు మోచి వంతుకుఁ బ్రాణముగాచి
వోసరించి పూరకె నే నుండఁగాను ॥ అయ్యో ॥
తానె నే నని .... దగ్గరి కాఁగిటఁ గూడి
నానిన నవ్వులు గుట్టునదపఁగాను
యీ నెపాన శ్రీ వెంకటేశుఁ డింతలో నన్ను
పూనుక మన్నించె నని పొగడఁగాను. ॥ అయ్యో ॥ 131

బౌళి

మేఁటులాల బోఁటులాల మీ రెరఁగరా నన్ను
నీటునఁ దా నొద్ద నుండె నేర మెంతునా ॥ పల్లవి ॥
మోము చూడఁగా నేను మొరఁగి నవ్వితిఁ గాక
తా ముందు పూరకుండెఁ దడవితినా
ప్రేమమునఁ బిలువఁగా బెట్టి వూఁకొంటిఁ గాక
దోమటిఁ దడవకుండె దొమ్మి సేతునా ॥ మేఁటు ॥

చెక్కు నొక్కఁగా నే జీర వారించితిఁ గాక
చక్క నుండెఁ దన్ను నే సాదింతునా
నిక్కి పూవుల వేయఁగా నీటునఁ దిట్టితిఁ గాక
మిక్కిలి గుట్టున నుండె మితిమీరుదునా ॥ మేఁటు ॥

బలిమి సేయఁగఁ దన్నుఁ బైకొని కూడితిఁ గాక
చలమునఁ బంత మందె సాగనిత్తునా
యెలమి శ్రీ వెంకటేశు నింపులఁ జొక్కితిఁ గాక
తలఁ పెరఁగక వుండె దగ్గరుదునా. ॥ మేఁటు ॥ 132

273-వ రేకు శుద్ధవసంతం

చాలుఁ జాలు నేతులు సటలు నీ రీతులు యీ
నీలిచేఁతపతిఁ గాక ని న్నేమనేదే ॥ పల్లవి ॥

వద్దెటె మాటలు వలవని నీటులు
వొద్దనె నే మింతలేసి కోపుదు మటే
యిద్దరిలో నినుఁ బెంచి యింత సేసె నాతఁడు
నిద్దమై యాతనిఁ గాక ని న్నేమనేదే ॥ చాలు ॥

బానె నీ సుద్దులు ఆడెటి బద్దులు
పూని యింతలేసికి నే నోపుదునటే
యీ నీకుఁ జీన విచ్చి యింత సేసె నాతఁడు
నే నింకా నాతనిఁ గాక ని న్నేమనేదే ॥ చాలు ॥

హోహో నీ కతలు పోపల నీ గతులు
పూఁపుల రాఁపుల నే నోపుదు నటే
యేపున శ్రీ వెంకటేశుఁ డింతలో నన్నుఁ గూడె
నీ పొందులాతనిఁ గాక ని న్నేమనేదే. ॥ చాలు ॥॥ 133

సామంతం

చాలుఁ జాలుఁ బొగడకు జాణకాఁడే
నాలి నేఁ దనిసితిఁబో నాఁడు నాఁడే ॥ పల్లవి ॥

తనకు వలచినట్టి తరుణి సూర్పణకను
పెను ముక్కు గోసిన వీరగాఁడే
మునుపనె వుపకారమున నున్న బలి నప్పై
పనివడి కట్టినట్టి పంతగాఁడే ॥ చాలు ॥

కోరి తన్నుఁ గూడినట్టి గొల్లల మానములు
మేర మీరి చేకొనిన మేటివాఁడే
కౌరవులఁ బాండవులఁ గడుఁ జుట్టాల నెల్ల
పోరువెట్టి యంపినట్టి పుణ్యపువాఁడే ॥ చాలు ॥

నిందు పురమున నింతి నిలిపి శ్రీ వెంకటాద్రి
కొండమీఁద నెక్కుకొన్న కోడెకాఁడే
అండ నిప్పై నన్నుఁ గూడి ఆయము లంటి మెప్పించి
దండియై మెరసినట్టి దైవపువాఁడే. ॥ చాలు ॥ 134

ముఖారి

పదిలమై వుండుగాని పదరకుమీ
వెదకితేఁ జూపవలె వెసఁ జుమ్మీ విభుఁడ ॥ పల్లవి ॥

అందపు నీ మోవితేనె లాని యాని యెవ్వతో
అందుపైఁ గెంపులు నించె నదె చూడుమా
పొందుల నదెవ్వరికి పొరసి నీ వియ్య కుండా
కందువ మెత్తులు వేయు గతి సుమ్మీ విభుఁడ ॥ పది ॥

చక్కని నీ దేహమంటి సారె సారె నెవ్వతో
అక్కడ రేకలు నించె నది యెవ్వతో
గక్కన వేరొకతెకుఁ గాఁగిలి నీ వియ్యకుండా
లెక్కల లచ్చెనవెట్టె లీల సుమ్మీ విభుఁడ ॥ పది ॥

కూరిమి నీ రతిఁ గూడి గురుతుగాఁ గుచముల
కోరి ముద్ర లురమునఁ గుంకుమ నొత్తె
ఆరీతి శ్రీ వెంకటేశ అరమరపించినది
నేరుపరెవ్వతెఁ గాదు నేఁ జుమ్మీ విభుఁడ. ॥ పది ॥ 135

ముఖారి

ఇంత సేసినట్టి పతి నే మందమే
మంతుకు నెక్కించినట్టి మనసు నే మందమే ॥ పల్లవి ॥

చెక్కునఁ బెట్టెను చేయి చిత్తములోపలి సూయి
యిక్కడ నీసతి భావ మేమందమే
ముక్కునఁ గీలించె వేలు మొనగోర నదె వ్రాలు
మక్కువ యింతసేసిన మరుని నే మందమే ॥ ఇంత ॥

కన్నుల నించెను నీరు కలిగెఁ బయ్యదజారు
యెన్నఁగ నీ యింతిమోహ మే మందమే
పన్నుకొనె నిట్టూర్పు పారదోసె తన నేర్పు
యిన్నిటాను నోముఫల మిఁక నే మందమే ॥ ఇంత ॥

చెలిపై వేసెను మేను సిగ్గుల మునిఁగెఁ దాను
యెలమి నీ చెలి మర పేమందమే
అలరి శ్రీ వెంకటేశుఁ డంతలో విచ్చేసి కూడె
తలఁపు ప్రేరేఁచినట్టి దైవము నే మందమే. ॥ ఇంత ॥ 136

శంకరాభరణం

ఏమి నెరఁగని బాల నేమి సేసితివో
ఆమని కాలములోనె అది యేమి సేసితో ॥ పల్లవి ॥

కన్ను దెల్లఁ దెల్లనాయ కాయ మెల్లఁ జల్లనాయ
కన్నె నేమి సేసితివో కట్టా కట్టా
వన్నె మేనఁ జంజరేఁగె వాడుమోవి గడు మాఁగె
ఇన్నాళ్లవలెఁగాదు యేమి సేసితివో ॥ ఏమి ॥

కొప్పు గడుఁ జిక్కువడె కుచములు తొక్కువడె
అప్పటి నేమిసేసితి వయ్యో అయ్యో
చిప్పిలె నిట్టూరుపులు సిగ్గులివె గౌదుపులు
యిప్పు డిట్టె యీ సతి నేమి సేసితో ॥ ఏమి ॥

చెక్కు లెల్లఁ జెమరించె నెలవుల నవ్వు ముంచె
వొక్కమాటె యింత సేసి వోహో వోహో
నిక్కి శ్రీ వెంకటపతి నీవు గూడఁ దోఁచుదువు
మొక్కవ మేనిగుతురు లేమి సేసితో. ॥ ఏమి ॥ 137

కాంబోది

అంత నింత నుండి ఆనవెట్టీ రమణుఁడు
అంత లేదుగా నాకు నాయము సోఁకీని ॥ పల్లవి ॥

దానె తనకు నాకు నంత పొందా తొలినాఁడు
నానిన వలపులతో నవ్వ వచ్చీని
పోని పోని వుప్పువేసి పొత్తు గలయ వచ్చీని
నే నోపఁగా యింతేసికి నిద్దుర వచ్చీని ॥ అంత ॥

లేలె తనసుసుతు లెస్సగా నెఱుఁగుదునా
వేళ గాదన్నా బందెలు వేయ వచ్చీస
చాలుఁ జాలు వెలువెట్టి సారె నిమ్మ గొనవచ్చీ
రాలిమి లేమగా నన్నుఁ దల్లి విలిచీని ॥ అంత ॥

నావె తానూ నేను రతి నే వూరు కేవూరు
కోవరము నన్నుఁ బెట్టి కొంగు వట్టీని
శ్రీ వెంకటేశ్వరుఁడు చెక్కు నొక్కి నన్నుఁ గూడె
వావులఁ దోదుగా నాకు వాసులు వుట్టీని. ॥ అంత ॥ 138

274-వ రేకు సామంతం

ఊరకె తా నుం డట్టె నుండుఁగాక
రారుకాణ లైనమీఁదఁ దగవుఁగొంతా ॥ పల్లవి ॥

తనకేమె నాలోనఁ దల వంచు కొంచేను
ననుపులేని చోట నవ్వఁ బొయ్యేదా
అననేలె నన్ను సారె నవ్వలిమో మైతి నంటా
చనవులేని చోట సలిగెఁగొంతా ॥ ఊర ॥

చింత యాలె తనకు నేఁ జెక్కుటఁ జే యిడు కొంటే
సంతముగానిచోట సరసములా
యింత యాలె యదమాట లేకతాన నే నుంటే
పంతగాఁడు తాను నేఁ బచరించఁ గలనా ॥ ఏఁర ॥
వలపు చల్లఁగ నేలె వంతుకు నే నలిగితే
చలము సాధించఁగాను జాణతనాలా
యెలమి శ్రీ వెంకటేశుఁ డింత చేసి నన్నుఁ గూడె
కలసిన మీఁద నింక కపటములా. ॥ ఏఁర ॥ 139

కాంబోది

చూచితిఁ దనసరిత సుద్దు లేఁటి కో యమ్మ
చేచేత నిఁక బొంకఁ జెల్ల దో యమ్మా ॥ పల్లవి ॥
జడిసి లోఁతుమాటల జాణతనా లాడీ నన్ను
తడవితేఁ దలదీసి తక్కించీ నమ్మ
చిడుముడి చల్లరపు సేఁతల మమ్ముఁ జెనకీ
పడుచుమాటలవాని పస యేఁటిదమ్మా ॥ చూచి ॥
ఆరీతి నాటడిఁబెట్టి యంతలో నడుగుకొనీ
గోరఁ బొయ్యేదాని కింత గొద్ద లేలమ్మ
సారెకు మాటపట్లు సాదించి నడచీని
తీరకుండా జగడాలు తిద్దఁబొయ్యీ నమ్మా ॥ చూచి ॥
పొందుగానిమతకాల బోదించ వచ్చీని
యింవరిలో నెక్కు డాయ నిఁక నేలమ్మా
అందపు శ్రీ వెంకటేశుఁ డాదరించి కూడె నన్ను
నింద లెల్లఁ బాసె నింక నెమ్మదినే యమ్మా. ॥ చూచి ॥ 140

వరాళి

నేఁడు రేపుఁ జూతు గాని నిలరా నీవు
వాఁడి వాఁడి నా గోరు వద్దురా నీవు ॥ పల్లవి ॥

చేసన్న నేమి గల్లాఁ జెప్పి చూపుదువు గాని
మాసిన చెరఁ గంటక మానరా నీవు
మూసి మరఁగుల కెల్లా ముందట మొక్కుదు గాని
దోసమువంట ననక తొలరా నీవు ॥ నేఁడు ॥

యేమి పని గలిగినా నింతుల నంపుదు గాని
రామలకుఁ గల దింతె రాకురా నీవు
నామీఁద మోహము గత్తె నవ్వులు నవ్వుదు గాని
మోముచూడ సిగ్గయ్యాని మొనసేవు నీవు ॥ నేఁడు ॥

కూట మిది యంత గల్లా గుట్టున నుందువు గాని
పోటిఁ గోల నాడితేనె పోకురా నీవు
మేటివై శ్రీ వెంకటేశ మెచ్చుగాఁ గూచితి విట్టె
గాఁటాన నే నంటి నింతె కల్ల సుమ్మీ నీవు. ॥ నేఁడు ॥ 141

సాళంగం

నవ్వవొద్దా యిందుకుఁగా నాకు నాకె నిన్నుఁ జూచి
యివ్వలనెయింత సేసే వేలయ్య నాయకుఁడ ॥ పల్లవి ॥

చూడవొద్దా ఆకె నిన్నుఁ జూచి సారె మొక్కఁగాను
యేడ నన్నా సిగ్గువదే వింత దగునా
ఆడవొద్దా మారుమాట ఆకె నిన్నుఁ బిలువఁగా
యేదో పరాకయ్య(య్యే?) వేలయ్య నాయకుఁడ ॥ నవ్వ ॥

చేరవొద్దా మగువను చెనకి సరసమాడ
కూరిమి దెలిసేరంటా గుట్టు సేసేవు
మేరమీరవొద్దా ఆకె మెచ్చి చెయి వేయఁగాను
యీరీతి వొలసీ నొల్లా లేలయ్య నాయకుఁడ ॥ నవ్వ ॥

కప్పవొద్దా పచ్చడము కాఁగిలించి కూడఁగాను
దప్పి దేరె మోవితేనె దగ దొట్టేవు
వొప్పుగా శ్రీ వెంకటేశ వుండవొద్దా రాజసాన
యిప్పుదే పెండ్లాడి తింత మేలయ్య నాయకుఁడ. ॥ నవ్వ ॥ 142

ఆహిరి

నేతునో నీ మేన నెల్ల జీరలుగాను
ఆతల సూఁకువట్టే దదె చూచేఁ గాని ॥ పల్లవి ॥

తెప్ప లెత్తి చూచితేనె తేసు వుట్టె నిదె నీకు
దుప్పటి కొంగు వట్టితే దూర కుందేవా
చొప్పుగానా యించుకంతఁ జూతమునో యిఁక నేల
కప్పిన నీ బింక మెల్లఁ గనుఁగొనేఁ గాని ॥ నేతు ॥

కవ కవ నవ్వితేనె కాఁగిపదే విప్పు దిట్టె
తివిరి కాలు దాఁకితే తిట్ట కుందేవా
వివరించి అది వెల్లవిరి నేతునో వోరి
అవల నీతో జగడమైన నయ్యీఁ గాని ॥ నేతు ॥

ఆయము లంటఁగఁ బోతే ననుమానించే వందుకు
చేయి వేసి కూడితేను చిక్క కుందేవా
చాయల శ్రీ వెంకటేశ సమ్మతించి కూడితివి
నేయఁగలవి నేతునో చేరి మొక్కేఁ గాని. ॥ నేతు ॥ 143

ముఖారి

దొర వైతె నింతలోనె దోసమా యేమి
గరిమ మా వినయాలు కానివా యేమి ॥ పల్లవి ॥

మలసి యీడా నాద మాట లాడకున్న నేమి
తొలుతె యింటికిరాను దోసమా యేమి
తలఁపిట్టె వుండిన దగ్గరక మానేవా
కలపుకోలుఁదనము కానిదా యేమి ॥ దొర ॥

వడిఁ జుట్టాలముగామా వావి చెడ మందు గద్దా
కడు మమ్ము మన్నించితే కానిదా యేమి
కడకన్నులఁ దేలించి కాఁక రేఁచకున్న నేమి
తొడఁగి విడె మందితే దోసమా యేమి ॥ దొర ॥

చేరి చేరి బుజముపైఁ జెయి వేయకున్న నేమి
మూరక కాఁగిలించితే దోసమా యేమి
యీరీతి శ్రీ వెంకటేశ యిక్కువ నుండి కూడి
గారవించితివి యిది కానిదా యేమి. ॥ దొర ॥ 114

275-వ రేకు పాడి

చుట్టపువరుసఁ గొంత చూచిఁ గాక
అట్టె యే మన్నా నెదురాడేవా నీవు ॥ పల్లవి ॥

అలిగి రాకుండఁగాను ఆనలె పెట్టెఁ గాక
చెలి నిన్నుఁ దిట్టితేను చెల్లదా నేఁడు
పులివచ్చి సిగ్గుతోడ నూరకున్న నుండెఁ గాక
చలివాయఁ జెనకితే జంకించేవా నీవు ॥ చుట్ట ॥

పంతము నీ వాడఁగాను పాడియె నడపెఁ గాక
కాంత యేది దలఁచినాఁ గాక మానీనా
జంతతనమేలంటాఁ జక్కనుంటె నుండెఁ గాక
దొంతిగాఁ బై నొరగితే దూరేవా నీవు ॥ చుట్ట ॥

చెక్కు నొక్కి కూడఁగాను సెలవినె నవ్వెఁ గాక
చుక్కలు మోవి నించితే సూడు వట్టేవా
యెక్కువ శ్రీ వెంకటేశ యింతి నీతో నొక్కటాయ
మక్కువ నీ మేలింకా మరచేవా నీవు. ॥ చుట్ట ॥ 115

దేసాళం

మంచివానివలెనె మాట లాడీనె
యించుకంతా నెరఁగఁడు యేడవాఁడే తాను ॥ పల్లవి ॥

తీపులపెదవి వంచి తిట్టినా మానఁడు నేఁ
గోపగించు కొనఁగానె కొల్లున నవ్వీనే
రాపుగా నానలు వెట్టి రాకు మన్నా మానఁడే
వోపనని రాఁగా నా వొద్దికి వచ్చీనే ॥ మంచి ॥

గొణఁగి గొణఁగి లోలో గుంపించినా మానఁడే
అణఁగి నిద్దిరించఁగా నాయ మంటె(టీ?)నే
వొణికెవేసుక నే నూరకున్నా మానఁడే
సణఁగు లాడఁగ వేరె సాకిరి వెట్టీనే ॥ మం ॥
వెఱతు మనుచు మొక్కి వేసరినా మానఁడే
కలఁపు లాడేవేళ కాఁగిలించీనే
వుఱక శ్రీ వెంకటాద్రినుండి వచ్చి నన్నుఁగూడె
మొఱఁగి వావిలిపాటి ముద్దురామచంద్రుఁడే. ॥ మంచి ॥ 116

ముఖారి

ఎంత మొగమాయకాఁదో యేమో కాని
యింతులార వెర గైతి మీఁక నేమో కాని ॥ పల్లవి ॥
మొదల నేమైనఁ జేసి ముందట నీవుండితేను
యెదురు మాటాడఁజాల నేమో కాని
పెదవి కెంపులు రేఁగబెట్టి నాతో నవ్వితేను
యిదివో నే భ్రమసితి నిఁక నేమో కాని ॥ ఎంత ॥
కొయ్యతనా లెల్ల నాది కొంగువట్టి తీసితేను
యియ్యకొంటిఁ బనులకు నేమోకాని
పయ్యదపైఁ జెయి వేసి పచ్చితిట్టు దిట్టితేను
నెయ్యమునఁ గరఁగితి నే విదేమో కాని ॥ ఎంత ॥
పంతము లిన్నియు నాది బలిమిసేసి కూడితి(తే?)
నింతలోఁ బంత మిచ్చితి నేమో కాని
వంతుకు శ్రీ వెంకటేశ వలపించి నందు కెల్ల
మంతనాన లోనైతి మరి యేమో కాని. ॥ ఎంత ॥ 117

వరాళి

మేలుగలవారి కెల్ల మీఁద మీఁద నాస లిట్టె
చాలుకొనుఁ గాని మరి చాలించ దెంతైనా ॥ పల్లవి ॥

గక్కనఁ జూచిన చూపు కాంక్ష దీర దెంతైనా
కిక్కిరించి మఱియు మగిడి చూడకా
చొక్కుచు రెప్పవేయక చూచినాఁ దనివోదు
తక్కక ఆరూపె మతిఁ దలపోయకుండినా ॥ మేలు ॥

అంది వొకమా టాడితే నంతటఁ దీరదు తమి
మందలించి అట్టె మారు మాటాడకా
పొంది ముచ్చటాడినాఁ బోవు కోరిక లన్నియు
కందువఁ జెలులతో కతలు తాఁ జెప్పకా ॥ మేలు ॥

కన్నప్పుడె వొకమాటు కలసినా సొంపులేదు
యెన్నికఁ బెక్కుగతుల నెనయకా
యిన్నిటా శ్రీవెంకటేశుఁ దెరిఁగిన జాణ గాన
నన్నుఁ గూడె నివి నాలో ననుపు గాకుండదు. ॥ మేలు ॥ 148

ముఖారి

ఒయ్యనె విన్నవించరె వొద్దనున్న పతిఁ జూపి
నెయ్యపునివ్వెరగుతో నిలుచున్నాఁ డితఁడు ॥ పల్లవి ॥

తలపోఁత చింత యెంతో తరుణివిరహ మెంతో
చెలువుఁడె వచ్చి పిలిచినా నెరఁగదు
తొలుతె వియోగముకోనె అలసెఁ గాన
నలువంక నిజ మాడినా నమ్మదు ॥ ఒయ్య ॥

నిట్టూర్పుగములతో నెరుల చెదరుతోడ
పట్టి కళ లంటినాఁ బతికద చూడదు
యిట్టె యెదుట చూచి యిందాఁక వేసారెఁగా
గట్టిగా నెదుర నున్నాఁ గల్ల లంటా నున్నది ॥ ఒయ్య ॥

విరులపానుపుమీఁద వెదఁజారుఁ బయ్యదతో
సరుసఁ బండిన పతిచందము దెలియదు
శిర నెత్తి యిదె కూడె శ్రీవెంకటేశ్వరుఁ
దరుదైన కల గంటి నంటా నాడీని. ॥ ఒయ్య ॥ 149

మధ్యమావతి

ఆమాట మీ రెరఁగ రాతఁడె కాని
తామసించి నాడనుండె తన కేలె వెలుపు ॥ పల్లవి ॥

విచ్చేయు మనవె విభుని నిక్కడికె
యిచ్చటనె విన్నవించే నేమి గల్లాను
ముచ్చట దీరదు తనమొగము చూచినదాఁకా
తచ్చివేసి నేనుండఁగ తన కేలె వెలుపు ॥ ఆమా ॥

తప్పక చూడు మనవె తా నిట్టె నాదిక్కు
యిప్పుడె మంచిది సేసే నేమి గల్లాను
చప్పివోదు నేఁడు నాకు తనతో మాటాడుదాఁకా
తప్పు లెల్ల వొప్పు లయ్యీ తన కేలె వెలుపు ॥ ఆమా ॥

తలఁచుకొమ్మనవె తనపొందు నాపొందు
యెలమిఁ గాఁగిటఁ దీర్చే నేమి గల్లాను
అలమె శ్రీవెంకటేశుఁ డందుకే మెచ్చినదాఁకా
తలవంచుకున్నాఁడు తన కేలె వెలుపు. ॥ ఆమా ॥ 150

276-వ రేకు ముఖారి

ఎవ్వరికిఁ గలదురా యిటువంటి యనుభవత
యివ్వల నీ వాకెవలె నిటు సోమవలదా ॥ పల్లవి ॥

కంకణాలచేత నీ కరమప్పళించి చెలి
అంకెలఁ గుచాలమీఁద నది మదిమీ
తెంకిఁ గూచుండి కన్నులు తేలవేసి నిన్నుఁ జూచి
కొంకక నీ చెవిలోనఁ గూరి మేమో చెప్పెరా ॥ ఎవ్వ ॥

వుంగరపువేళ్ల నిన్ను నువిదచెక్కులు నొక్కి
యెంగిలిపొత్తాకు మడి చిచ్చి యిచ్చి
పొంగెటి పులకలతో పొందు చూపి మాటాడి
సంగతిగాఁ గాఁగిలించెఁ జాలదా యీ భాగ్యము ॥ ఎవ్వ ॥

విలువుఁ బయ్యదవేసి నీపైఁ బాదముచాఁచి
వలువంకఁ బొదలఁ బెనచి పెనచి
మెలమి శ్రీవెంకటేశ యిటు నిన్నుఁ జెరవేసి
కలసె నిన్నాకె అంతకంటెరా నేను. ॥ ఎవ్వ ॥ 151

శంకరాభరణం

నీవు చల్లఁగాఁబదుకు నీకేల యీగొడవ
నీవలపులకు నెల్ల నేనే గురి ॥ పల్లవి ॥

చెక్కునొక్కకుర నాచెమట నీచేతనంటీ
గక్కన నీకుఁగానైన కరఁగులివి
యెక్కువ నాతాపము నీవేల కట్టుకొనేవు నేఁ
బుక్కట నాలో నెప్పైనఁ బొరలేఁగాని ॥ నీవు ॥

కాఁగిలించకుర నాకాఁకల నీమేనువాడీ
తీఁగెల నీవల్లనైన తేజములివి
నీఁగని నామరులిదె నీవు చుట్టుకొననేల
అఁగి నేనె పొట్టువొరలయ్యేఁగాని ॥ నీవు ॥

నామోవి యడుగకుర నానలేదు కడునెండె
వేమరు నీవల్లనైన వెట్టలివి
ఆముకొని శ్రీవెంకటాధిప కూడితి వింక
సోమరినై నాలోనె చొక్కేఁగాని. ॥ నీవు ॥ 152

దేసాళం

కాంత నీవు గూడఁగా నేఁగంటి నేలలోఁగేవు
వింతగాఁ గంటికిఁ జూపు వేరయ్యీనా ॥ పల్లవి ॥

నీవు నాకుఁ బట్టమపై నిలిచినాఁడవుగాన
నీవద్దియింతులు నాకు నెమ్మిఁ బట్టాలె
పూవులుముడిచితేను పూవులలోవాసనలు
వేవేలుచెప్పినాను వేరులయ్యీనా ॥ కాంత ॥

నీమనసు నామనసు నిక్కమూ నొక్కటె కాన
కామించిన నీపనులు కాదన నేను
దీమసాన సొమ్ము లెల్ల దేహమున నించుకొంటె
వేమరు వానికాంతులు వేరె వుండీనా ॥ కాంత ॥

యెప్పుడూ నీ నా ప్రాణా లేకమయ్యేవుండుఁగాన
యిప్పటి నీజాడలెల్లా నితవె నాకు
అప్పటి శ్రీవెంకటేశ ఆయమంటి కూడితివి
విప్పరాని చనవులు వేరయ్యీనా. ॥ కాంత ॥ 153

కేదారగౌళ

అసుద్దులేల తడవే వాయలేవయ్య
నేసితిని చెప్పినటె చేకొనవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

వున్నతి నీవద్దఁ బాయకుండినదె నేరుపు
నిన్నుఁబాసి వుండినదె నేరమి
అన్నియు నిన్ను వెనక ననఁగానేమి
చెన్నుమీరె గతజలసేతుబంధాలు ॥ అసు ॥

సరి నిన్నుఁ బొగడేదె జాణతనము
కరి కరిఁబెట్టేదె గబ్బితనము
మెరవెల్లఁ బాసె దిఁకనేమి
మరలి వెదకు బెండమావులనీళ్లు ॥ అసు ॥

చక్క నీమోము చూచుటె సరసము
వెక్కసపు మారుమోమె విరసము
గక్కన శ్రీవెంకటేశ కలసితివి
యిక్కువ లన్నియు నింక నింటిలోనిధానము. ॥ అసు ॥ 154

సాళంగనాట

ఆసోదకాఁడవో అన్నిటా జాణవో
వాసితో నే నుండిలేను వలచి వచ్చేవూ ॥ పల్లవి ॥

సీతోడి చలమా నిన్ను దూరఁగలమా
చేతులెత్తి మొక్కిన దించిక వెంగెమా(?)
కాతరించ నిన్న మొన్న కాఁగిలించఁగలమా
యీతల నే రానంటె యింతలోనె కదమా ॥ ఆసో ॥

దండినెఁ బైతరవా తగునె నీకెరవా
నిండుకొనె వుండితేనె నీకు నగవా
పెండెమిచ్చి నన్నిందాఁకాఁ బిలిపించుకొనవా
వుండినట్టె వుండితేను వొల్లిగర్వమనవా ॥ ఆసో ॥

కూటమి నేఁడరుదా కొసరితే బిరుదా
యీటున మనలో నేఁడింత గలదా
గాఁటపు శ్రీవెంకటేశ కలసితి మిస్టెకాదా
నాఁటిసుద్ది దడవితే నను మెచ్చవలదా. ॥ ఆసో ॥ 155

మంగళ కౌశిక

నేమెంతేసివారమైనా నిన్ను మీరఁగలమా
కామించి నీవు వచ్చితేఁ గైకొనేముగాకా ॥ పల్లవి ॥

నేరుపులు చరించ నీతోఁ జెల్లునా
వూరెల్లాఁ జుట్టాలఁ జేసుకుండఁగాను
ధారపు పైఁడికొండలో బచ్చుబేరా లమరునా
వూరకె నీమేలు గోరుకుండు టింతెకాకా ॥ నేమె ॥

తమిరేఁచేమని నిన్ను దగ్గరఁగఁ జెల్లునా
గముల్లైన సతులతోఁ గరఁగఁగాను
భ్రమసి రేపల్లెవాడఁ బాలమ్మితే సరకౌనా
ప్రమదాన నీకు మొక్కి బ్రదుకుటగాకా ॥ నేమె ॥

ఆవటించి నీకు నేఁ బ్రియాలు చెప్పఁ జెల్లునా
వేవేలురతుల నీవె వేఁడుకోఁగాను
వావిరిఁ బువ్వులకును వాసనలు గట్టుదురా
శ్రీవెంకటేశ కూడితి చెక్కునొక్కేఁగాకా. ॥ నేమె ॥ 156

277-వ రేకు మధ్యమావతి

సారెకు వలవఁ బోతే చప్పనేకాదా
వూరకుండేవారిఁగంటే వొత్తరాదా నీకు ॥ పల్లవి ॥
మొగము నేఁ జూచితేను ముంచి నీవు నవ్వితివి
యెగసక్యానకో కాక యేపనికో
తెగి అంతేసి లోఁతులు తెలుసుకొ నెరఁగవు
పగటున నేము నగుఁబాటుగాదా నీకు ॥ సారె ॥
పొంత నేఁ గూచుండితేను పొనిగి చోటిచ్చితివి
యెంత వొల్లఁబె(బా?)ట్లోకాక యేమిటికో
వింతగా నంతేసి వెల్లవిరిసేయ నెరఁగవు
యింత దగ్గరితే యెదమియ్యవొద్దా నీకు ॥ సారె ॥
సరసము నే నాడితే సరుగఁ గాఁగిలించితి
విరవుగా నెరిఁగితి వేమిటికో
గరిమ శ్రీ వెంకటేశ కలసితి విదెరఁగ
సరుసకు వచ్చితేనె సందుగాదా నీకు. ॥ సారె ॥ 157

దేసాక్షి

ఒక్కరి కొకరు లోనై వుండుటగాక
చక్కట్లు చెప్పఁబోతే సమ్మతౌనా సుద్దులు ॥ పల్లవి ॥
మచ్చర మేమిటికమ్మ మగవాఁడు నీతోడ
తచ్చనలు నెరపితే తరిఁ జెల్లదా
ముచ్చటలు మీరాదరా ముందరను వెనకకు
యెచ్చుకుందులు వట్టితే నెనసీనా పొందులు ॥ ఒక్క ॥
చలము లేమిటికమ్మ సరసుఁడు నీతోను
సొలయుచు నవ్వితేను సొంపుదప్పునా
కలయరా యిఁక మీరు కలనైన వెలినైన
కలఁగి తేరఁగఁబోతే గట్టియవునా పనులు ॥ ఒక్క ॥

యెగ్గు లింకేమిటికమ్మ యిదె శ్రీవెంకటేశుఁడు
వెగ్గళించి నిన్నుఁ గూడె వేసటలౌనా
నిగ్గులు చనవు లీరా నేఁడైన నాఁడైన
సిగ్గులు నెరపఁబోతే చెందునా కోరికలు. ॥ ఒక్క ॥ 158

పాడి

అన్నిటాను జాణఁడు అప్పటి నెరఁగఁడు
చిన్నదాన మీకు(రు?) బుద్ధిచెప్పరె యీతనికె (కి?) ॥ పల్లవి ॥
ముల్లుచూప తొలుతేల మొక్కి తలవంచనేల
వొల్లనె యప్పటి జాడ నుండరాదా
చుల్లరపు నేఁతలేల నుదతికిఁ జిక్కనేల
జెల్లుబడిగా బుద్ధులుచెప్పరె యీతనికి ॥ అన్ని ॥
వట్టి కపటములేల వాకిలి గావఁగనేల
చుట్టరిక మట్లానె చూపరాదా
మట్టులే కలుగనేల మరి వెదకఁగనేల
చిట్టకముదీర బుద్ధిచెప్పరె యీతనికి ॥ అన్ని ॥
మానినుల పొందులేల మాకుపదివుండనేల
కానీవె బుద్దెరఁగఁడా కలికిగాఁడా
ఆనుక శ్రీవెంకటేశుఁ డంతలోనె నన్నుఁ గూడె
నేనలుగా యిఁక బుద్ధిచెప్పరె యీతనికి. ॥ అన్ని ॥ 159

దేసాళం

ఎక్కడఁ జూచినఁ దానై యీతఁడున్నాఁడు
వెక్కసపు మనపాలి విష్ణుదేవుఁడు ॥ పల్లవి ॥
చూడరె పదారువేలు సొరిది యిండ్లలోన
వేడుక నన్నిరూపులై విట్టువీఁగెని
జాడతో దేవతలకు జలనిధి దచ్చి తచ్చి
సొగితోడ నమృతము పంచిపెట్టీని ॥ ఎక్క ॥

ఎక్కరె రేపల్లెలోన మంచి యాలమందలలో
నక్కడ గోపాలులతో నాటలాడీని
దిక్కులు సాధించి తనదేవుల నందఁ బెట్టుక
రెక్కల గుట్టముపై పేరెముదోలీని ॥ ఎక్క ॥
సేవలెల్లాఁ జేయరె శ్రీవెంకటాద్రిమీఁద
వావిరి నందరికిని వరాలిచ్చీని
ఆవల నీవలఁ దానె అంతరాత్మ యిందరికి
భావాలలోన విశ్వరూపముచూపీని. ॥ ఎక్క ॥ 160

సామంతం

నీకేల వెరపు నీవూ నేనూ నొక్కటే
కోకొమ్మని విడెమిచ్చీఁ గొంకకువయ్యా ॥ పల్లవి ॥
ముందరనె నిలుచుండి ముసిముసి నవ్వునవ్వి
కందువలు నీకుఁ జూపీఁ గలికి యదే
అందుకు నీవెఱఁగక అంకెలకు రాకుండితే
విందులు చెప్పి పిలిచీ వినవయ్యా ॥ నీకే ॥
చాయలకు మాటలాడి సరసముఁ గొంతచూపి
చేయి నీపై వేసీని చెలియ యిదే
నీయంత సన్నెరఁగక నిందుకొని వుండితేను
ఆయములు గోరనొత్తీ నదె కదనయ్యా ॥ నీకే ॥
కన్నులఁ దప్పకచూచి కరఁగుచు నట్టె మెచ్చి
కన్నె నిన్నుఁ గూడె శ్రీవెంకటవిభుఁడా
యెన్నికై కడపలోన నిట్టె నన్నుఁ గూడితివి
విన్నపము నీకుఁ జేసీ వింటి వటవయ్యా. ॥ నీకే ॥ 161

శంకరాభరణం

ఎందుకైనావచ్చు నీతో యేలాటాలు
నిందలాడ మాకేల నీచిత్త మిఁకను ॥ పల్లవి ॥

నగినగి నీతోను ననుపు నటించితేను
యెగసక్కెలివియంటా నేల దూరేవు
పగటున నే నీతో పలుకకవుండితేను
అగడుసేసి యిట్టె అలిగితివనవా ॥ ఎందు ॥

యెప్పటివలె నే నీతో యెదురుమాటాడితేను
తప్పులువట్టితినంటాఁ దలవంచేవు
ముప్పిరి నీతోఁ గనక మోనాననేవుండితేను
కుప్పలూఁ దెప్పలునైన కోపములివె(వ?)నవా ॥ ఎందు ॥

నిలిపి కాఁగిట నిన్ను నిబ్బరానఁ గూడితేను
అలయించితినంటా నట్టె చూచేవు
చెలఁగి శ్రీవెంకటేశ సిగ్గున నే నుండితేను
వలవంతలోడి గర్వములివియనవా. ॥ ఎందు ॥ 162

278-వ రేకు ఆహిరి

నిలుచున్నాఁ డాతఁడు నివ్వెరగంది నీవు
సళుపుఁజూపుల నేల సాదించేవే ॥ పల్లవి ॥

చనవుసేసుక నీవు సణఁగులు చల్లితేను
ననుపుసేసు కతఁడు నవ్వు నవ్వేను
పెనచి సరికిసరె బేసిగాదు నీవేల
వెనకటి నేరాలెంచి విడనాడేవే ॥ నిలు ॥

నిందలువేసి నీవు నేరము లెంచితేను
కందువలంటి యతఁడు కళరేఁచెను
యిందుకు నందుకు నీదె యీఁతకంటె లోఁతులేదు
మందెమేళాన నింకేల మచ్చరించేవే ॥ నిలు ॥

వావులుచూపి నీవు వలపించి కూడితేను
మోవులుచూపి యితఁడు మోహింపించెను
నీవు నాతఁడు నొక్కటే నేమె మీఁదమిక్కిలి
శ్రీవెంకటేశుఁడె తాను చిమ్ముటరేఁచకువే. ॥ నిలు ॥ 163

శ్రీరాగం

వరుసతోనె వచ్చితే వలపులు చవులౌను
 అరమరచి విభుఁడు అందేమి సేసీనె ॥ పల్లవి ॥

మనసులో కాంక్షకు మాటాడితేఁ గొంతాస
 ననిచినమీఁద మరి సవ్వలింపౌను
 చనవుగలిగితేను సరసమాడఁ జెల్లును
 పెనఁగేపాటిచేఁతల ప్రియము లీడేరును ॥ వరు ॥

కాయముమీఁది తమికి కనుచూపు గొంతాస
 చేయి చేయిఁ గదిసితే సిగ్గులౌఁటును
 ఆయములు గరఁగితే నందిపొందికలు దగు
 తోయరాని మొగమోట తుదలుమీరించును ॥ వరు ॥

అట్టె పాయపుమదాల కందనుండాఁ గొంతాస
 జట్టిగొన్నయందుమీఁద సన్నలుమేలు
 అట్టె శ్రీవెంకటేశుండు అలమేల్మంగను నేఁ
 బట్టితి ననుచుఁ గూడెఁ బనులెల్లా దక్కును. ॥ వరు ॥ 164

సామంతం

నీవే యిన్నిట నిజమరివి
 వావిదెలుప యిఁక వద్దయ్యా ॥ పల్లవి ॥

వచ్చినపుడె నీవలపులు దక్కెను
 యెచ్చు కుందు లిఁక నేమిటికి
 కుచ్చెను కాఁగిట గుటిగా నిన్నిదె
 రచ్చలఁ బెట్టక రావయ్యా ॥ నీవే ॥

పలికినపుడె నీపంతము చెల్లెను
 యెలయింపుల పనులేమిటికి
 పిలిచీ రతులకుఁ బేరుకొనుచునిను
 కొలఁదితోనె వూఁకొనవయ్యా ॥ నీవే ॥

కూడినపుడె నీగుణములు దెలిసెను
 యేదసుద్దు లింకనేలయ్యా
యీడనె శ్రీవెంకటేశ యెనసితిమి
 మేదెపు రతులివి మెచ్చవయ్యా. ॥ నీవే ॥ 165

భైరవి

నాకుఁజూడ విదె నీవు నావాఁడవు
 లోకులమాటలకెల్ల లోనై వున్నాఁడవు ॥ పల్లవి ॥
హత్తి నాకాత్మవుగాన ఆన్నియు విన్నవించితి
 చిత్త మేట్టున్నదో చెప్పఁగరాదా
పొత్తులమగఁడవట పొరచి కాఁపురమట
 యిత్తల నాపై భక్తి యింకా నీకుఁ గలదా ॥ నాకు ॥
అట్టె మన్నింతువుగన ఆనవెట్టి యడిగితి
 జట్టిగా మోహము నీ కేసతిపైనయ్యా
చుట్టమ వంచరికట చొ్లు నీకిన్నినట
 ముట్టేవు నాచన్నులింక మోహమిందు గలదా ॥ నాకు ॥
నీవు నే నొక్కటిగాఁగ నిజము విన్నాదించితి
 దేవుళ్ల నీకెందరు తెలుపవయ్య
శ్రీవెంకటేశ నేను జిగి నలమేల్మంగను
 తావుగాను రమించితి తగులింత గలదా. ॥ నాకు ॥ 166

దేసాళం

ఆపె నిన్ను దిద్దుకొన నయఁగారుగా
 మాపుదాఁకా నూరకున్న మత్తుడవైవుందుగా ॥ పల్లవి ॥
యింతి నీకు మోహించి యింటికి విచ్చేయఁగాఁగా
 రంతుల నీవలపెల్లా రచ్చకెక్కెను
కాంతుఁడ యిటుగాకున్న కన్నవారివెంటనెల్లా
 పంతపు నీమనసిది పరచై తిరుగుఁగా. ॥ ఆపె ॥

చెలి నిన్ను బుజ్జగించి చెనకి నవ్వఁగాఁగా
ములపై నీవిటతన మెన్నికకెక్కె
లలియింతరేఁచకున్న లాగుల నీవయసెల్లా
పలచనై లోలోనె పంది తాఁ గైవాలుఁగా ॥ ఆపె ॥
నిందుఁగాఁగిటనె యాపె నేరుపరిఁ జేయఁగాఁగా
దుండగపు నీచేఁతలు తుదకెక్కెను
అందనె శ్రీవెంకటేశ అట్టె నన్నుఁ గూడితివి
రండూ నింతగాకున్న రతి చవిగాదుగా. ॥ ఆపె ॥ 167

వరాళి

అప్పటి కప్పటి మాట లంటి మింతే
పుప్పొలి కినుమడాయ నూరకేవుండవయ్యా ॥ పల్లవి ॥
కంగుచేక నీవొళ్లఁ గపుము లేదందువు
అంగముపై పెంజెమట లవిగోవయ్యా
వెంగలితనాన నిన్ను వెల్లవిరి సేయరాదు
అంగడిఁబెట్టకు పను లట్టెవుండనీవయ్యా ॥ అప్ప ॥
వొద్దనున్నవారితోఁచ వొట్టుఁ వెట్టుకొందువు
అద్దము చూచుకో నీ మోమదిగోవయ్యా
గద్దించిందరిలోఁ దాచుకాణుఁ బెట్టఁగరాదు
యిద్దరమే యెరుఁగుదు మిఁక నంతయేలయ్యా ॥ అప్ప ॥
పలుమారు మాముందర పంతాలు నెరపుదువు
అలవిమీరే గురుతు లవిగోవయ్యా
యెలమి శ్రీవెంకటేశ యిట్టె నన్నుఁ గూడితివి
తొలఁకీని మేలు పొత్తున నుండనీవయ్యా. ॥ అప్ప ॥ 168

179-వ రేకు నాదరామక్రియ

ఒలసితే నొకమాట వొల్లకుంటే నొకమాట
బలిమి వలపులకు పాటియేది యింకను ॥ పల్లవి ॥

చెక్కు నొక్కి వేఁడుకో నీచే సూటికి రాకున్న
కక్కసించి యేరా నీవు కడుఁ దిట్టేవు
యెక్కువ నీ వొక్క నోరె యెందుకైనావచ్చు నిఁక
నిక్కమేది కల్లయేది నేనెట్టు నమ్మేను ॥ ఒల ॥

నవ్వు నవ్వి చేయి వేసి నయ మింతలేకున్న
పవ్వళించి యేరా నీవు పగచాటేవు
రవ్వగా నీగుణమిదె రండూ నదపఁజొచ్చె
యివ్వల నీయెదమాట లేమివినే మిఁకను ॥ ఒల ॥

అట్టె నన్నుఁ గాఁగిలించి అన్నిటాఁ గిందుపడితే
జట్టిగాని తొల్లిటివోజకు వచ్చేవు
నెట్టన శ్రీవెంకటేశ నీవు నేను నొక్కటే
యిట్టు నట్టు నందాలకు నిన్ని నేరుతువు. ॥ ఒల ॥ 169

సామంతం

నీతలనె వేఁగెనా నిందు భోగాలు
కాతరపుఁ దమకము కాదనఁగఁ గలవా ॥ పల్లవి ॥

దగ్గరి వున్నాఁ డతఁడు తలవంచనేలే
సిగ్గువడఁ బొద్దులేదా చెల్లఁబో నీకు
అగ్గమై చిన్నదానవు అయితే నౌఁమవుగాక
అగ్గలపు జవ్వనము ఆఁప నింకఁ గలవా ॥ నీత ॥

మాటలాడీ నాతఁడు మౌనము నీకేలే
గాఁటపు నివ్వెరగుకుఁ గాలములేదా
నేఁటనె కొత్తరికము నీకు నైతేనాయఁగాక
వాఁటపు మరుబాణాల వాఁడిచూపఁ గలవా ॥ నీత ॥

కాఁగిలించీ నాతఁడు కళవళమేలే
వీఁగి పరవశాలకు వేళలేదా
చేఁగదేరఁ గూడె నిన్ను శ్రీవెంకటేశుఁ డతఁడు
నాఁసువారె సరసాలు నవ్వకుండఁ గలవా. ॥ నీత ॥ 170

కాంబోది

చాలుఁ జాలు నేల మాతో జాణతనాలు నాకు
    కోలుముందై నీపొందు జిగురుపంటిదయ్యా ॥ పల్లవి ॥

చెప్పెర నీమాఁటలు చెవియొగ్గి వినఁబోతే
    మచ్చిక నల్లాపె నీకె మరులాయను
    హెచ్చుగాఁ బదారువేల నీరీతిగడించుకొంటి
    తెచ్చి నీకు నెవ్వ రుపదేశమిచ్చిరయ్యా ॥ చాలు ॥

ముందరనుండఁగ నీమొగము చూడఁగఁబోతే
    అందరిలోపల నాపె ఆలాయను
    యిందువంకనె రేపల్లె యింతుల భ్రమించితివి
    సందడి నెవ్వరు నిన్నుఁ జదివించిరయ్యా ॥ చాలు ॥

చేరువ నీవుండఁగా నీసేవలు సేయఁగఁబోతే
    సారె నీవురాన నాపె సతమాయను
    యీరీతి శ్రీవెంకటేశ యిల్లాండ్లఁ దెచ్చుకొంటే
    నేరిపి యెవ్వ రింతేని నిన్ను దిద్దిరయ్యా. ॥ చాలు ॥ 171

పాడి

ఆపెకు నీకుఁ దెలుసు నటమీఁది పనులెల్లా
    చేపట్టి నే మింతకంటెఁ జెప్పఁగఁ జోటేది ॥ పల్లవి ॥

లోకములో నెవ్వతైనా లోఁచి మాటలాడఁగాను
    పైకొనని వానికిఁ బంతమేది
    రాకలఁ బోకల నట్టె రాయడించి కొసరఁగ
    మైకొని లోఁగాకున్న మగతనమేది ॥ ఆపె ॥

వంటున నెవ్వతెమైనా నవ్వులు సారె నవ్వఁగా
    యింటికి రాకున్నవాని యెరుకేది
    జంటలఁ దనమొకము సారె సారెఁ జూడఁగాను
    వెంటఁ దగులకున్నను విటతనమేది ॥ ఆపె ॥

యెమ్మెచూపి యెవ్వతైనా యెదుటనే నిలుచుంటే
నెమ్మిఁ గలయనివాని నేరుపేది
కొమ్మను శ్రీవెంకటేశ కూడి నన్నుఁ గూడితివి
సమ్మతి నిటుగాకున్న జాణతనమేది. ॥ ఆపె ॥ 172

దేసాక్షి

వినవమ్మ యశోద గోవింద కృష్ణుఁడు
చెనకి యెన్నిపనులు చేసెనమ్మ కృష్ణుఁడు ॥ పల్లవి ॥

పుట్టులు దాఁగొట్టఁగాను పువిదలు దిట్టఁగాను
అట్టాయ వీథులలో నుఱక కృష్ణుఁడు
పట్టినకోలల గొల్లపౌఁజు లిరువంకరాఁగ
పట్టుకొన్న గొల్లెతల భ్రమయించీఁ గృష్ణుఁడు ॥ విన ॥

పాలు దనపైఁ గారఁగా పడఁతులు నవ్వఁగాను
గేలికి లోనాయను జంగిలి కృష్ణుఁడు
ఆలరి యెలుఁగులతో నడ్డమువచ్చినవారి
మేలపు చేఁతలు చేసి మెప్పించీఁ గృష్ణుఁడు ॥ విన ॥

యిందులు దాఁజొరఁగాను యింతులు పైకొనఁగాను
బందుకు లోనాయను గోపాలకృష్ణుఁడు
అందనె శ్రీవెంకటాద్రి నలమేలుమంగఁ గూడి
దుండగపుఁ జేఁతలనె దొరాయఁ గృష్ణుఁడు. ॥ విన ॥ 173

బౌళి

కన్నులఁ జూచేవు మాతో కందువ మాటలాడేవు
కొన్నదికోలు నీకిఁక గోవిందరాజా ॥ పల్లవి ॥

పవ్వళించేయప్పుడూను పాదాలొత్తే వారిద్దరు
యివ్వల నే నీతో నవ్వ నేకతమేది
దవ్వుల నుండే మమ్ముఁ దడవేవు నీవాళ్ల
కువ్వలాయ వలపులు గోవిందరాజా ॥ కన్ను ॥

యిద్దరి చే నిమ్మపం ద(ర్ల?) వేమిసేయవచ్చు నిన్ను
అద్ది నీతో మాటలాడ ననువయ్యీనా
చద్దికి వేఁడి కప్పటి జాణతనా లాదేవు
కొద్దిఁబడవు పనులు గోవిందరాజా ॥ కన్ను ॥

యిరుమొనసూదివి యెవ్వరివాఁడ వంటుము
దొరవై నన్నుఁ గూడితి తొల్లె నీవు
తరవాతి చేఁతలెల్ల దక్కె నీకు నిందరిలో
గొరబై శ్రీవెంకటాద్రి గోవిందరాజా. ॥ కన్ను ॥ 174

280-వ రేకు హిజ్జిజి

ఎఱిఁగినపనులకు నీఁకనేఁటికి నీకుఁ
దఱితో నవ్వేవారె తగు నింతేకాకా ॥ పల్లవి ॥

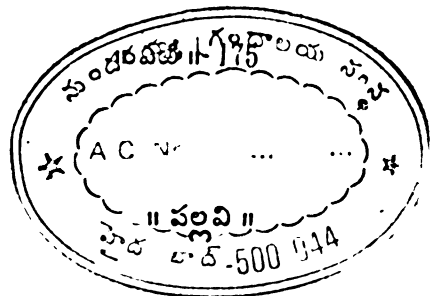
మగువలు వద్దనుంటె మఱతు వన్నిపనులు
తగిలి వెనకముందు తలపోసేవా
వెగటుగ నేమునేసే విన్నప మెందుకెక్కును
బిగివాయకుండేవారి భాగ్య మింతేకాక ॥ ఎఱి ॥

కొంగువట్టి తీసితేనె గొబ్బున లోనౌదువు
పంగించిచెప్ప నీ కొక్కపాటి వున్నదా
పొంగి నీబాసలు నేఁడు పొగడఁగ నేమున్నది
వుంగరపువేలివారి వోపి కింతేకాక ॥ ఎఱి ॥

కాఁగిలించి కూడితేనె కరఁగుదు వంతలోనె
దాఁగి పెనఁగఁగ నీకు తగవున్నదా
చేఁగదేరఁ గలసితి శ్రీవెంకటేశ నన్ను
వీఁగక నిలుచువారి వెర వింతేకాకా.

కేదారగౌళ

అందుమీఁద మేలుదాన వాతనికి నీవు దొల్లె
కందువె చూతువుగాక గరిసించ నేఁటికే ॥ పల్లవి ॥

చిక్కని వెన్నెలతేట చెలియ నీ మొగమోట
అక్కజపు పతి నింకే మనఁగలవే
నిక్కి యాతఁడన్నిఁజేసె నీపై వలపువేసె
మక్కువ నాడ సుద్దులు మమ్మే మదిగేవే ॥ అందు ॥

పచ్చితేనె కులుకులు పడఁతి నీపలుకులు
యిచ్చట నాతని నింకా నేమనేవే
రచ్చలకు నాఁడెమెక్కె రాతిరి నీకు మొక్కె
ముచ్చట కిందేమి మామోములు చూచేవే ॥ అందు ॥

చెప్పరాని విందులు సేసెటి నీపొందులు
యిప్పుడు శ్రీవెంకటేశు నేమిసేసేవే
తప్పక్కితఁడె కలసె తమకములు వలసె
వొప్పుగా మమ్ము మెచ్చితి(తెః-తీః)వొరయ నేమిటికే. ॥అందు॥

దేసాళం

ముగుర్రము జాణలమే మోహమెవ్వరి దనేది
నిగిడి నామోము చూచి నీవేల లోఁగేవు ॥ పల్లవి ॥

యింతి తెంకాయ కానుక యిచ్చె నీవు గైకొంటివి
యింతలేసి యాపె కుచా లివి యంటాను
సంతమై యిద్దరి సన్న సరికి బేసికి వచ్చె
అంతటి మీ నేరుపుల కట్టె నేను మెచ్చితి ॥ ముగు ॥

దొండపండు కానుకిచ్చె తోడ నీ వందుకొంటివి
దండ నిటువంటిదె యధరమనుచు
దండి మీపొదరులవి తానుగట్లెయు (ట్లాయః) నాయ
అండ నుందానఁ గాన అట్టె నేమెచ్చితి ॥ ముగు ॥

పువ్వుగుత్తి కానుకిచ్చెఁ బుచ్చుకొని కూడితివి
జవ్వనము ఆపెకు యీజాడ దంటాను
అవ్వలి మోమైవుంది అప్పుడె శ్రీవెంకటేశ
యివేలఁ గాఁగిలించి మీయిదరి మెచ్చితివి. ॥ ముగు ॥ 177.

హిందోళవసంతం

ఇంతవాఁడు చెనకీ నెక్కడ చూచేవె నీవు
యింతలో గోడచిత్తరు వేమి వ్రాసేవే ॥ పల్లవి ॥

ఆతల నీరమణుఁడు అట్టె నిలుచుకుండఁగా
యేతుల మాతో మాటాదే విది యేఁటిదే
బూతులఁ దిట్టీ నతఁడు పూని నీగర్వము చూచి
యీతల నేఁటి నవ్వులు యిటు నవ్వేవే ॥ ఇంత ॥

రతికి నాతఁడు నిన్ను రమ్మని పిలువఁగాను
కత లడిగేవు మమ్మిక్కడ నేఁటిదే
చతురుఁడు సురటి నిచ్చట నిన్నుఁ దాఁకవేసె
వెతదీరఁ బుచ్చుకొని విసరుకొనే వేమే ॥ ఇంత ॥

శ్రీవెంకటేశుఁడు నిన్ను చేరి కాఁగిలించఁగాను
వోవరిలో నన్ను నేల వుండు మనేవే
దేవుఁ డాతఁ డంతలోనె తెరవేసి నిన్నుఁ గూడె
చేవదేరె నాతో నేల సిగ్గు వడేవే. ॥ ఇంత ॥ 178

దేవగాంధారి

పొద్దుగూఁకె తెల్లవారె పొంతనె యాతఁడున్నాఁడు
గద్దరితన మింతేసి కలదటవే ॥ పల్లవి ॥

చిత్త మెడసివున్నది చెప్పుదుమాటలవల్ల
వొత్తి యాతఁ డేమనిన వూఁకొనవు
అత్తివున్న చెలుల మమ్మడుగవేసుద్దులును
యిత్తలఁ దేరేదివర మెటువలెనే ॥ పొద్దు ॥

పట్టిన చలమున్నది పాసిన కాఁకలవల్ల
జట్టిగొని వేఁడుకొన్నా సమ్మతించవు
అట్టె యాతనిచే నొక్క ఆనైనఁ బెట్టించుకోవు
గుట్టుతో నుండఁగాను కూడు టెన్నఁడే ॥ పొద్దు ॥

పంత మెక్కుడైవున్నది బలు రారాఁపులవల్ల
కొంత గొంత సమ్మతించి కొంకుదేరవు
యింతలో శ్రీవెంకటేశుఁ డిదెరిఁగి నిన్నుఁ గూడె
వింత రతులనుచు నివ్వెరగు లేతే. ॥ పొద్దు ॥ 179

పాడి

అన్నియు నందె అమరె నదె
నన్నపునవ్వులు చల్లె నిపుడు ॥ పల్లవి ॥

చెక్కు నొక్కి నను సేదదేర్చి యిటు
దిక్కనఁ గోపము దీర్చితివి
యెక్కువ నినుఁ దొలు తేమని యంటినో
చిక్కి కాఁగిలించెద నే నిపుడు ॥ అన్ని ॥

చనవులిచ్చి నను సమతు సేసి యిటు
పెనఁగి మంకు విడిపించితివి
యెనయ నపుడు నిను నెంతసేసితినో
చెనకి యధర మిచ్చెద నే నిపుడు ॥ అన్ని ॥

సరసమాడి కదుఁ జవులుచూపి యిటు
గరిమతోడ ననుఁ గలసితివి
సరవి శ్రీవెంకటేశ్వర యే మెరఁగనో
అరసి తనిసి కొనియాడెద నిపుడు. ॥ అన్ని ॥ 180

281-వ రేకు నాదరామక్రియ

మనసుమెత్తనిదాన మరి నీకు మోహింతు
పనుపడి నీవెట్టు పాలార్చేవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

సరసపు నీమాటకు జంకించితి నీవంతలో
వొరసి చిన్నఁబోయి వూరకుంటివి
కరఁగితి నదిచూచి కరుణ మిక్కిలిఁబుట్టి
తిరుగ నామన సెట్టు తేరిచేవయ్యా ॥ మన ॥

ేయి నామీఁద వేయఁగా నెలసి విదలించితి
చాయసేసుకో లోఁగి జడిసితివి
ఆయా లంటి చింతించితి అంతసేసితి నే నని
కాయ మంటి నన్ను నెట్టు గారవించేవయ్యా ॥ మన ॥

ావు నన్నుఁ గూడఁగాను నివ్వెరగుతోఁ జొక్కితి
నీవె తప్పు లెంచుకొని నేర నంటివి
శ్రీవెంకటేశ యిందుకే సిబ్బితి యింతయుఁ బాసె
చేవగా నా చన వెట్టు చెల్లించేవయ్యా. ॥ మన ॥ 181

సామంతం

ఎగ్గో తప్పో యెఱఁగ నిది
నిగ్గులు దేరఁగ నినుఁ బైకొందు ॥ పల్లవి ॥

పలుమరు నీతోఁ బంతము లాడను
అలసి సొలసి మాటాడుదును
కులికి కులికి నినుఁ గోపించి చూదను
నలుగడఁ గూరిమిఁనాఁటఁగ జూతు ॥ ఎగ్గో ॥

కమ్మర నీపై కాఁకలు చల్లను
సమ్మతి వలపులు చల్లుదును
దిమ్మరేఁచి తరితీఁపులఁ బెట్టను
కొమ్మని మేకులు కొనఁ బెట్టుదును ॥ ఎగ్గో ॥

పాసివుంటి వని బదలిక సేయను
ఆసల రతులనె అలయింతు
సేసలఁ గూడితి శ్రీవెంకటేశ్వర
వేసరించ నిను విడువ నెప్పుడుఁను. ॥ ఎగ్గో ॥ 182

సాళంగనాట

ఎంతటివాఁడవు నిన్ను నేమందును
కాంతలకు మాకుఁ దొల్లి కారణము గలద ॥ పల్లవి ॥

ఆపె నీకె మొక్కనీ ఆపెకు నీవైనా మొక్కు
కేపున మాకేఁటికి మొక్కించేవయ్యా
యేపున నే నేమంటి యీయింతి నన్నేమనె
చేపట్టి నీకొర కింత సేసేవు గాక ॥ ఎంత ॥

ఆవిడెము నీ వందుకో నీవిడె మప్టె పెట్టు
యీవల నెవ్వరి విడే లేమి సేసేము
యేవూరి యక్కను నేను యేవూరి చెల్లె లాపె
వావులు నీవల్ల నింతవచ్చె నింతె కాకా ॥ ఎంత ॥

చేయివట్టి తియ్యనీ చేసన్న నీవు నేయి
బాయిట మమ్మెపుడూనుఁ బట్టవద్దు
పాయ వలమేల్మంగను పైకొంటి శ్రీవెంకటేశ
కాయకపువారి నీవే కట్టుకొందు గాకా. ॥ ఎంత ॥ 183

బైరవి

ఏల సిగ్గు వడే వానతియ్యరాదా
మేలిమిచెలుల మిదె మీవారమె ॥ పల్లవి ॥

తురుము నీవియు జార తొయ్యలి యెదురుకొనె
యిరవగు పతివి నీ వింటికి రాఁగా
పరగఁ జూచితి మాపె పట్టరాని సంతోసము
సరవి నీ మనసు యే చందమో యిపుడు ॥ ఏల ॥

కన్నులా నోరా వినెను కాంత నీవు మాటాడఁగా
సన్నపుఁ జిరునవ్వులు జాలు వారఁగా
మున్నె యెరిఁగితి మాపె మోహ మింత గలదని
పన్నిన నీగుట్టు యేరుపడ దింతే కాని ॥ ఏల ॥

చేతులాఁ జన్నుల నిండాఁ జెలి యప్పళించుకొనె
ఘాతల శ్రీవెంకటేశ కాఁగిలియ్యఁగా
యీతలఁ దెలుసుకొంటి మీ యలమేల్మంగయాస
యేతుల నీయా(యే?)కతము లెట్టు(ం)డెనో. ॥ ఏల ॥ 184

శ్రీరాగం

ఎవ్వరిపై మోహ మెట్టు దెలుసు మరి
యివ్వల నాతో నెనసితివి ॥ పల్లవి ॥

మందపు నడపుల మగువ రాకలకు(ను?)
పొందుగ రమణుఁడ పొగడేవు
కందువ వేరొక కాంత చూడఁగా
చిందెటి చెమటలఁ జెలఁగేవు ॥ ఎవ్వ ॥

చతురత నొకసతి సరసము లాడఁగ
మితిమీరఁగ నిటు మెచ్చేవు
తతిగొని వేరొక తరుణి నవ్వఁగా
యితవులాడి చన విచ్చేవు ॥ ఎవ్వ ॥

పంతుకు నొకచెలి వలపులు చల్లఁగ
చెంతల సన్నలు సేసేవు
యింతలో శ్రీవెంకటేశ నేఁ గూడఁగ
సంతమై నాకె సత మయితివి. ॥ ఎవ్వ ॥ 185

దేసాళం

ఎవ్వరి నేమనఁ జాల విది యేఁటిదో
అవ్వలి యివ్వలి భావ మది యేఁటిదో ॥ పల్లవి ॥

కందువ నీ కాపె చూపి కాఁకలు నీ మీఁదఁ జల్లి
అందపు ముసుఁగు వెట్టె నది యేఁటిదో
యింద మని విడె మిచ్చి యియ్యకోలు మాట లాడి
యిందె నియ్యకున్నది యిది యేఁటిదో ॥ ఎవ్వ ॥

సెలవు నీ కాపె సేసి చేతులు నీ మీఁదఁ జాఁపి
అలసి పండున్న దాపె అది యేఁటిదో
మలఁగు నీకు వేసి మరి తానూ నం దొరగి
మెలమి నూరకేవున్న దిది యేఁటిదో ॥ ఎవ్వ ॥

చక్కని భూకాంత యాపె చనవు నీ మీఁదఁ జూఁపి
అక్కర స్త్రీ వీఁపెక్కె నది యేఁటిదో
గక్కన శ్రీవెంకటేశ కైకొని నీ వురమెక్కె
యిక్కువ నలమేల్మంగ యిది యేఁటిదో. ॥ ఎవ్వ ॥ 186

282-వ రేకు సాళంగం

ఇదివో వలపు చింది యినుమ డాయను
యెదుట నీభాగ్య మాయ నిఁక నేఁటిదయ్యా ॥ పల్లవి ॥

చెలియ నీ వింటికి విచ్చేసిన పరాకున
మలసి పయ్యద వెట్ట మరచె నదే
వెలయ నీ వింతలో నవ్విన నవ్వులకు నిట్టె
చలివాసి తన కొప్పు జారుటా నెరఁగదు ॥ ఇది ॥

పడఁతి నీ చూపులు పైఁ బారిన సంభ్రమమున
బడినె పాయపు సిగ్గుపడ మరచె
జడియక నీ వంతలో సరసము లాడితేను
వొడలఁ జెమట నిండి వొలుకుట చూడదు ॥ ఇది ॥

వేవేగ నీవు గూడిన వేడుక నలమేల్మంగ
శ్రీవెంకటేశుఁడు తనచేఁత మఱచె
భావించి నీవంతలోనె పైపై నెచ్చరించఁగాను
ఆవటించి తన మేని అలయికఁ గానదు. ॥ ఇది ॥ 187

శ్రీరాగం

తరుణి యిందుకే తలవంచె
సరసము లెటువలె జరపితివో ॥ పల్లవి ॥

సంతము లాడుచుఁ బరతెంచిన చెలి
చెంతల నినుఁ గని సిగ్గువడె
మంతు కెక్కె కనుమరఁగులలోనె
యెంత నేసితివో యే మంటివో ॥ తరు ॥

జంకెల బొమ్మల జరసే నని సతి
అంకెల నినుఁ గని అరమఱచె
సంకెలేని నీ చాయలలోనె.
వుంకువ నీ వెట్లుండితివో ॥ తరు ॥

అటు నినుఁ గలయుచు నలమేలుమంగ
నటనల నినుఁ గని నవ్వే నదే
చిటిపొటి రతులను శ్రీవెంకటేశ్వర
యెటువలె నొకటయి యెనసితివో. ॥తరు॥ 188

శంకరాభరణం

తనివారఁ దిరువనందలము సేవ నేఁడు
అనువుగా సేవించరో అమరులు ఋషులు ॥ పల్లవి ॥

యెదురుగాఁ గూచుండి యిద్దరు నందల మెక్కి
కదిసి మీఁదఁ బన్నాగము గట్టించి
ముదమున నొండొరులు మోములు చూచుకొంటా
యిదివో దేవులు దేవుఁ డేఁగేరు వీధులా ॥ తని ॥

చదురులమాఁటలు సతు లాడఁగా వింటా
వుదుటునఁ దమ యంగా లొరయఁగను
అద నెరిఁగి మోవుల నంతలో నవ్వులు నవ్వి
యెదు రెదుర దంపతు లేఁగేరు వీధులా ॥ తని ॥

పొదిగి యలమేల్మంగ పూఁచి కాఁగిలించఁగాను
కదలక కూడీ శ్రీవెంకటేశ్వరుఁడు
అదివో యాతఁడు మెచ్చె నాతని నాపె మెచ్చె
యెదిగి నగరిలోనె యేఁగేరు వీధులా. ॥ తని ॥ 189

నాట

పై పై నిన్నుఁ గొసరితే పసురే కాదా
వైపులు సేసుక నే నే వద్దనుండేఁ గాక ॥ పల్లవి ॥

యిచ్చకము లాడఁగానె యిటు రమ్మనేవు గాక
చెచ్చెర నిజ మాడితే చేర నిచ్చేవా
పచ్చిగాఁగ నీగుణము పచరించ నేమున్నది
కొచ్చి నా నేరుపుననె గుట్టుసేసేఁ గాకా ॥ పైపై ॥

చాయచేసు కుండఁగానె చవులై వుందానఁగాక
నాయము నడపు మంటే నన్ను మెచ్చేవా
సోయగాన నిన్నంత సోదించ నేమున్నది
తీయని మాటాడి నిన్ను తిద్దుకొనేఁ గాక ॥ పైపై ॥

కదిసి నేఁ గూడఁగానె కరఁగి చొక్కేవు గాక
వదరి నే నూరకున్న వస మయ్యేవా
అదె శ్రీవెంకటేశుఁడ అలమేలుమంగ నేను
పొదిగి నే నుండఁగానె భోగించేవు గాకా. ॥ పైపై ॥ 190

లలిత

నాటి సుద్దులె వింటిమి నేటి సుద్దులు గంటిమి
పాటింప నావేడుకలు ప్రత్యక్షమైవున్నవి ॥ పల్లవి ॥

ఆ(అఁ)పనఁ గోనేటిదండ హరి గూచుండి చూడఁగ
యెమటనె జలకేలి నింతు లుండఁగా
కదిసి యమునలోన కందువైన గోపికలు
పొదిగి వలపుచల్లే పోలికయై వున్నది ॥ నాటి ॥

అంతలోనె వలువలు అందరుఁ గట్టుక వచ్చి
చెంత నితని కొలువు నేయఁగాను
చింతదీరఁ దొల్లి అందె చీర లిన్ని నిప్పించుక
సంతసాన నిట్లుండే సరవినే వున్నది ॥ నాటి ॥

అప్పై శ్రీవెంకటేశుఁ డలమేల్మంగనుఁ గూడి
నెట్టన పైఁడిమేడలో నింపు కుండఁగా
బట్టుగా వీ రిందరు నాఁడిసేసి నవ్వఁగాను
తెట్టలై నాటి పొందులు తెలిపినట్లున్నది. ॥ నాటి ॥ 191

శుద్ధవసంతం

ఎంతమాట కెంత సేసే వేమీ నీవు
పంతాలు నెరపఁ బోతే పసచూప నున్నదా ॥ పల్లవి ॥

చేసుకొన్న చెలిగాన చేకొని కొసరితే
యీసులు రేఁచుకొనే వేమీ నీవు
ఆసగలవాఁడ వైతె నన్నిటి కోరుతు గాక
పేసరుకొనేవు నీకు విన్నవించ నున్నదా ॥ ఎంత ॥

వొరసి సతి నీతోఁ నూరకే ఆటుండితేను
యెరవులు సేసుకొనే వేమీ నీవు
కరఁగ నేరిచితేను కైవసమై వుందు గాక
పొరలఁ జూచేవు యిఁక పొందు సేయ నున్నదా ॥ ఎంత ॥

తగవులకాంత నీతో తచ్చనలు నెరపితే
నెగసక్కె లంటా నవ్వే వేమీ నీవు
నిగిడి శ్రీవెంకటేశ నేఁడు నన్నుఁ గూడితివి
మొగము చూచేవు నీతో మూసి దాఁచ నున్నదా. ॥ ఎంత ॥ 192

283-వ రేకు భూపాలం

రమణుని చిత్త మింతే రాఁపులు మాతో నేల
సమముగాఁ జూకు మని చండిసేయవచ్చునా ॥ పల్లవి ॥

పంతపు నీమాటలకు పనిలేదు మాతోను
చెంతలఁ బతికె బుద్ధి చెప్పరాదా
యెంతలేదు నీసణఁగు యేల వాదుకు వచ్చేవు
బంతిఁబెట్టి వలపులు పంచిపెట్ట వచ్చునా ॥ రమ ॥

బంకెన బొమ్మల మమ్ము సాదించఁ బనిలేదు
వంకల నీనేరుపుల వంచుకోరాదా
మంకుల నీగుణములు మాకుఁ గొత్తలా నేఁడు
అంకెలుగా నీమనసు అంటించవచ్చునా ॥ రమ ॥

యీడుకుఁగా మాతోను యింతసేయఁ బనిలేదు
అడుకోలు గలిగితే ననరాదా
యీడనె శ్రీవెంకటేశుఁ డిరవై నన్నుఁ గూడె
వేడుకకూటములకు వెలవెట్టనచ్చునా. ॥ రమ ॥ 193

పాడి

ఎప్పటివాఁడవె కావా యెరఁగఁ గాకా
చిప్పిల నేనే మరచితిఁ గాని ॥ పల్లవి ॥
యింగితము చూచి నీ వేటువంటివాఁడ వని
అంగనలు నాతోఁ జెప్పి రల్లనాఁడె
సంగడి నేనే నిన్ను సాదించనేరక
వుంగిటి మొగమోటాన నుండితిఁ గాని ॥ ఎప్ప ॥
చట్టమై నీ వింతేసి తలఁచే తలఁపులకు
అట్టె సగినాలు చెప్పి రల్లనాఁడె
వట్టి ఆసలను నేనే వాదువెట్టనేరక
గుట్టు సేసుకొని యింత కొంకితిఁ గాని ॥ ఎప్ప ॥
గుమితాన సింతసేసి కూడుదువు నన్ను నని
అమరఁ గలలు గని రల్లనాఁడె
తమితో శ్రీవెంకటేశ తగ నట్టె కూడితివి
సమరతి నేనే నిన్ను జట్టిగొంటిఁ గాని. ॥ ఎప్ప ॥ 194

ముఖారి

మేలు నీతోడిపొందులు మేకు లాయను
వేళ వేళ నీ పలికి వింత లాయను ॥ పల్లవి ॥
చిల్లరగా చెలి నీతో సెలవుల నవ్వఁబోతే
వెల్లవిరులై పెద్ద వెన్నె లాయను
చల్లని నీ సరసాలు జాలువారి జాలువారి
యిల్లిదివో వలపుల యేరు లాయను ॥ మేలు ॥

మంతనాన నీతోను మాటలాడఁ బోలేను
　　చింతదీర నీపె కవె సిగ్గు లాయను
　　చెంత నీతో సంగాతాలు చిమ్మిరేఁగి చిమ్మిరేఁగి
　　కాంతుల మరుబాణాల గను లాయను　　॥ మేలు ॥

సమ్మతించి యింతి నిన్నుఁ జక్కఁ జూడఁ బోలేను
　　కుమ్మరింపుఁ దమకపు గురు లాయను
　　కొమ్మకు శ్రీవెంకటేశ కూడిన నీ కూటములు
　　దొమ్ము లాసల రతుల దొంతు లాయను.　　॥ మేలు ॥ 195

మధ్యమావతి

అన్నిటా భాగ్యవంతుఁడ వాయమెరిఁగి కూడితి
　　యెన్నికలు మీరిలేను యెట్టుండునో సుద్దులు　　॥ పల్లవి ॥

చింతలనె కొంతపొద్దు చెక్కిటిచేఁ గొంతపొద్దు
　　కాంతలతోఁ గొంతపొద్దు గడపెఁ జెలి
　　యింతలో నీవు విచ్చేసి తిన్నియును లెస్సలాయ
　　యెంతలేసి పను లౌనో యించు కూరకుండినా　　॥ అన్ని ॥

యెదురుచూచేయాస నిల్లుసింగారించే యాస
　　వెదకేటియాసఁ గొంత వెలసెఁ జెలి
　　అద నెరిఁగి దగ్గరి అంతలో నీవు నవ్వితి
　　యెదుగా సరసమైతే నెన్నేసివిభులో　　॥ అన్ని ॥

చూపులనె కొంతరతి సుద్దులనె కొంతరతి
　　యేపులనె కొంతరతి నెనసెఁ జెలి
　　పైపై శ్రీవెంకటేశ భామ నిట్టె కూడితివి
　　యీపొద్దు లివిదక్కె నింకా నెంతదక్కునో.　　॥ అన్ని ॥ 196

ఆహిరి

ఇంతకంటె వలపు నేనేమి చెప్పేను
　　కాంతుఁడవు నీవె యింకాఁ గనుకోవోయీ　　॥ పల్లవి ॥

అంతరంగములోనను ఆయము నీచింత నాకు
బంతి నీమాటలె చెవులపండుగ నాకు
సంతమైన సరసాలె జగమెల్లా నేలుట
వింత వింత చనవులె వేవేలు విధులు ॥ ఇంత ॥

కన్నులకు నీరూపు కామనిధానము నాకు
పన్నిన నీ చనవులె పంటలు నాకు
మన్ననల నగవులె మంచి కప్పురవిడేలు
మున్నిటి పొందుల సిగ్గు ముత్యాలసేస ॥ ఇంత ॥

మేనికి నీకాఁగిలి మెత్తని పరపు నాకు
తానకపు నీరతులె తగుభోగాలు
మానక శ్రీవెంకటేశ మరిగి నన్నుఁ గూడితి
నానెటి చెమట లివె నవరసాలు. ॥ ఇంత ॥ 197

సౌరాష్ట్రం

ఇద్దరిఁ గూర్చినవారు యిప్పుడు మీరెకారా
పొద్దిక్క(క్కి?) నప్పటి నేల పొరపులాదేరే ॥ పల్లవి ॥

కచ్చుపెట్టి నే నతనిఁ గన్నులఁ బిలిచితేను
యిచ్చటఁ జెలులు మీరు యేల నవ్వేరే
ముచ్చటమాటలఁ గడు మోహముపైఁ జల్లితేను
పచ్చారుచుఁ జెలు లేల పచ్చిసేసేరే ॥ ఇద్ద ॥

పాయక నే నాతనిపయిఁ జెయివేసితేను
చాయల మీలో నేల సన్న లాదేరే
ఆయము లెరిఁగి నే నాకు మడిచియ్యఁగాను
వేయేసిలాగుల నేల వెంగేలాదేరే ॥ ఇద్ద ॥

భావించి శ్రీవెంకటేశుపాదాలు నే నొత్తితేను
వేవేగ సిగ్గున నేల వెలి నుందేరే
ఆవటించి కూడితిమి అప్పుడే మీరు లోనికి
యీవేళ వచ్చితి రింక నిచ్చైవుందరే. ॥ ఇద్ద ॥ 198

281-వ రేకు రామక్రియ

తొలుతె మీతమకము దోసిటిపాలు
అలరి యింకాఁ బెండ్లి ఆడవయ్య యిపుడు ॥ పల్లవి ॥
సతికి నీకుఁ జూపుల సరిపొంతనాలుగూడె
చతురత మాట లనె సందివిడేలు
మతకరినవ్వు లనె మంచి పాశాల విందులు
అతిశయమగుఁ బెండ్లిఆడవయ్య యిపుడు ॥ తొలు. ॥
యింతికి నీకు వయసు లిరువంకఁ గంకణాలు
సంతపుఁ దమకములె దాసికములు
కొంతఁ గొంత లేఁతసిగ్గు కొంగులువేసినముడి
అంతలో వేడుకపెండ్లి ఆడవయ్య యిపుడు ॥ తొలు ॥
నంటుతోడి సరసాలు నాగపల్లి సోబనాలు
పెంటలైన సమరతి పెట్టిన పేఁ(పీ?)ట
యింటిలో శ్రీవెంకటేశ యీయలమేల్మంగను
అంటి ముట్టి మంచిపెండ్లి ఆడవయ్య యిపుడు. ॥ తొలు ॥ 99

బౌళి

నివ్వెరగై వున్నాఁడవు నే నెంత పిలిచినా
మువ్వంకవలపులు ముంచకుండీనా ॥ పల్లవి ॥
సొలసి సొలసి నిన్నుఁ జూచిన యీ చెలిచూపు
నలిరేఁగి నీ మతిలో నాటకుండీనా
మలసి మలసి యిట్టె మాటలాడిన మాట
కలసి నీ మర్మాలు కలఁచకుండీనా ॥ నివ్వె ॥
చిమ్ముచుఁ జిమ్ముచు నింతి చెనకిన చెనకులు
కిమ్ములు నిన్నిట్టె గిలిగించకుండీనా
కమ్మరఁ గమ్మర నీతో కందువ నవ్విన నవ్వు
దిమ్మరేఁచి నీగుణము తేలించకుండీనా ॥ నివ్వె ॥

కరఁగి కరఁగి కాంత కాఁగిలించిన కాఁగిలి
అరమరపించి ఆయా లంటకుండీనా
యిరవై శ్రీవెంకటేశ యిద్దరి మమ్ముఁ గూడితి
గరిమ నీకిచ్చె తాఁ కాణగాకుండీనా. ॥ నివ్వె ॥ 200

పాడి

ఇట్టినీకు వలచిన యింతిదె జన్మముగాదా
పట్టి మోహించినవారి భాగ్యమవె కావా ॥ పల్లవి ॥
నీవు మన్నించేటి యట్టి సెలఁతల కెల్లాను
తావుల లీలారవిందమవె కావా
భావింప నీచూపులు వారినవారికెల్లా
ఆవటించి మెదకంఠహారమవె కావా (?) ॥ ఇట్టి ॥
కప్పురపుఁ బళ్లందిన కాంతలకెల్లాను (?)
కప్పిన శిరోమాణికమవె కావా
చొప్పుగా నీపాదాలు సోఁకినవారికెల్లా
కప్పమైన ముంజేతికంకణమవె కావా ॥ ఇట్టి ॥
కోరి నీవు కాఁగిటిలోఁ గూడుండె సతుల కెల్లా
నారుకొన్నయట్టి నిధానమవె కావా
యీరీతి శ్రీ వెంకటేశ యెనసి నన్నేలితివి
తేరకొన నాపాలి దేవుఁడవె కావా. ॥ ఇట్టి ॥ 201

శ్రీరాగం

ఇటువంటి నీ భాగ్య మేమని చెప్పుదుమమ్మ
తటుకనను నీపతితపము లీదేరె ॥ పల్లవి ॥
చెక్కుల మకరాంకము జిగిఁగన్నుల మచ్చములును
మిక్కిలి శంఖము మెడను మీఁగాళ్లఁ గచ్ఛపములు
చిక్కని నీరూపఁపు సింగారజలనిధికిని
నెక్కొని తామొనరి నవనిధులాయఁ గదవే ॥ ఇటు ॥

పదనమునఁ బచ్చంటు పరము కుచగిరులకును
అదె దంతములఁ గుందము లలరెము లనిలములు
అవె నెరిఁగి నిలిచె నీయప్పనపు జలనిధికి
పొదిగి నవనిఘలఁగెచుఁ బొడమె నదె కనవే ॥ ఇటు ॥

కాఁగిటను శ్రీవెంకటగిరి ముకుందుంటు
మూఁగిన వరము లెల్ల ముంగిపంను
వేఁగమీరిన రతులచెమట లను జలనిధికి
ఆఁగి యిటు నపనిధులు నాయఁ గదవే. ॥ ఇటు ॥ 202

సామంతం

నేనే మెచ్చఁగుదును నిన్నూ నెచ్చఁగుదువు
పూనిన య(రి?)త్తమాటలు భూమి నెన్నిచేపురా ॥ పల్లవి ॥

తలఁచినట్టె నీవు దగ్గరి వచ్చేసితివి
పలపు లంటె నిటువలె నుండురా
నాలసి నేఁ జూడఁగానె చూచితివి నీవు నట్టె
చెలిమి లోలోని యాస కిది దృష్టాంతమురా ॥ నేనే ॥

నలచి నానవ్వులు నీనవ్వులు నొక్కటాయ
మొనసిన యింపులకు నీగురుతేరా
పొనర నిద్దరికిని పొక్కమాటే పులకించె
తనువు లొక్కటౌటకు తారుకాణ లివిరా ॥ నేనే ॥

రాజించి నేఁ గోరినట్టే రతి నీవు నేసితివి
ప్రాణము లెరవుగాని భావ మిదిరా
జాణవు శ్రీవెంకటేశ జంటవాయ మిద్దరము
నాజెపు వేడుకలెల్ల నాకు నీకె తగురా. ॥ నేనే ॥ 203

బౌళి

ఎవ్వరితోనైనాఁ జేయుమీ మాయలు
రవ్వలఁ బెట్టఁగ నేము రాఁపువారమా ॥ పల్లవి ॥

తక్కక నీవు మాపై తలఁపు గలితేఁ జాలు
అక్కడ యిక్కడె కాదా అందు కేమి
చొక్కులఁ బెట్టుచు మాతో చుట్టరికము నెరప
వెక్కసాన నేఁడు నీకు వింతవారమా ॥ ఎవ్వ ॥

పొద్దు పొద్దు మా ముంగిటఁ బొలసి వుండితేఁ జాలు
యిద్దర మొక్కటె కాదా యిందు కేమి
కొద్దిమీర నీవు మమ్ముఁ గొంగువట్టి తీసేవు
గద్దించి నీతోఁ బెనఁగ కడవారమా ॥ ఎవ్వ ॥

సమరతిఁ గూడితివి సారెకుఁ బొగడవద్దు
తమక మొక్కటె కాదా దాని కేమీ
అమరె శ్రీవెంకటేశ అన్నియుఁ గడపలోన
జమళిబాస లియ్య మెచ్చనివారమా. ॥ ఎవ్వ ॥ 204

285-వ రేకు సామంతం

నిందలేని పతి విదె నీవు నాసొమ్ము
కందువ సొమ్ములమీఁదఁ గలిగెను సొమ్ము ॥ పల్లవి ॥

మూటిగా నీవు చూచేటిచూపు నాసొమ్ము
పాటించి నీవు పలికేపలుకు నాసొమ్ము
కూటమిరతుల కొనగోరు నాసొమ్ము
యీటున నీమేనిసొమ్ము లిచ్చేవు నాకు ॥ నింద ॥

చవిగా నాడే నీసరసము నాసొమ్ము
జవకట్టక యిచ్చే నీచనవు నాసొమ్ము
నవకమయిన నీనవ్వు. నాసొమ్ము
యివల నింకా సొమ్ము లిచ్చేవు నాకు ॥ నింద ॥

కింకలేని దిదే నీకాఁగిలి నాసొమ్ము
లంకెలైన నీమతివలపు నాసొమ్ము
అంకెల శ్రీవెంకటేశ అట్టె నన్నుఁ గూడితివి
యింకా సొమ్ము లిచ్చేవు యెన్నిమైనా నీవు. ॥ నింద ॥ 205

ముఖారి

ఏమిటికి వేడుకొనే వింతలోఁ దమకించేవు
కామించి నీ వాడినట్టు కాదంటినా ॥ పల్లవి ॥

మచ్చరములెల్లఁ దీరె మంతనాన నీవు నాతో
యిచ్చకము లాడితేనె యియ్యకొంటిని
కుచ్చి కాఁగిలించి నాచెక్కు లొక్కే వేమిటికి
నిచ్చలు నీచెప్పినట్టు నేఁ జేయనంటినా ॥ ఏమి ॥

ఆనలెల్ల విడిచితి నంటఁబట్టి నీవు నాకు
తేనెమోవి యిచ్చితేనె తిరమైతిని
పూనిక నాకొంగువట్టి పొంచి యాలపెనఁగేవు
పూని నీతో పొందులు నే నొల్లనంటినా ॥ ఏమి ॥

మంకు లన్నియుఁ దొలఁగె మనసుమర్మములంటి
సంకెలు దీరిచితేనె సమ్మతించితి
కొంకక శ్రీవెంకటేశ కూడి యింకాఁ బొదిగేవు
పొంకమైన మీఁదాఁ దప్పులు వచ్చెనా. ॥ ఏమి ॥ 206

సాళంగనాట

పిలువవచ్చిన నేను పెం(పీఁ?)ట పెట్టుకొన్నవాన
తలఁపు నీ కెట్టున్నదో దంటఁగాను నేను ॥ పల్లవి ॥

కామినులతోడి మాట కలది కలట్టేకాని
కోమలపు కల్లలైతే కోపగింతురు
జామాయ నీవద్దనుండి సరినాపెతో నేమందు
నీమతకము లేఁటివో నే మెరఁగ మిఁకను ॥ పిలు ॥

వలచినవారిపొందు వచ్చినట్టె వచ్చుఁగాని
కొలఁదికి రాకున్న కొసరుదురు
నెలకొంటి నిక్కడ నేనె నాపె నెట్టు నమ్మింతు
యెలమి మీ కిద్దరికి నెదురాడ నోపను ॥ పిలు ॥

యిల్లాండ్ల కన్నియుసు యియ్యకోలై వుండుఁగాని
జల్లించి సంగుగలితే సాధించరు
యిల్లిదె నన్నుఁ గూడి యింట నాపెఁ గూడితివి
వొల్లనె శ్రీవెంకటేశ పూరకుండే నిపుడు. ॥ పిలు ॥ 2117

శ్రీరాగం

ముట్టితేనె ముయిముచ్చటలూ
ఒట్టుసేయ నాఁడిదాసనా ॥ పల్లవి ॥
గక్కన సీతనిఁ గన్నులఁ జూచిన
పిక్కటిల్లె నిదె పెంజెమట
చెక్కడవితేను చేటఁడు వలపులు
వొక్కమాటె నే నోపుదునా ॥ ముట్టి ॥
నవ్వి యితనితో నసుపులు సేసిన
పువ్వకపూచెను పులక లివి
రవ్వగాఁ చెనఁగితే రానెఁడు తమకము
జవ్వనము మోవఁ జాలుదునా ॥ ముట్టి ॥
హాఁగిట నితనిఁ గలసిలి నిందుకు
చేఁగలు దేరెను చిత్త మిది
వీఁగఁ డితఁడు శ్రీవెంకటేశ్వరుఁడు
నీఁగని చలములు నేరుతునా. ॥ ముట్టి ॥ 2118

ఆహిరి

ఇద్దరుఁ గూడినమీఁద నిఁక నేఁటి సుద్దులే
పొద్దు వొద్దు కాతఁడు బుజ్జగించఁగాను ॥ పల్లవి ॥
తమకించే వేఁటికె తా నిన్న రానియందుకు
అమర నాతఁడు నీతో నానతీఁగాను
చెమరించే వేఁటికె చెక్కు నొక్కి యాతఁడు
జమళి పేఁడుకొని యిచ్చకము సేయఁగాను ॥ ఇద్ద ॥

పచ్చిసేయ నేఁటికె పరాకై తా రున్నందుకు
చెచ్చెర నాతఁడు నిన్నె చెనకఁగాను
మెచ్చ వింకానేఁటికె మేకుల నిన్నుఁ బొగడి
వొచ్చముదీర నాతఁడు వుపచరించఁగను ॥ ఇద్ద ॥
ఆరీతి యింకేఁటికే అన్ని చేఁతలకు నిన్నుఁ
గోరి శ్రీవెంకటేశుఁడు కూడఁగాను
బీరములు మానవె పెనఁగి నిన్నుఁ గలసి
ఆరసి యీతఁడె నీకు నందాలు చెప్పఁగనూ. ॥ ఇద్ద ॥ 209

మాళవిగౌళ

ఈతఁడు వద్దనుండఁగ యేల యెమ్మెలు చెప్పేరే
గాతల మగలవద్ద గర్వములు గలవా ॥ పల్లవి ॥
చెంగట మామొగమున చేరఁదేసి కన్నులంటా
అంగన లందరు నన్ను నాడుకొనేరే
పంగించి మామెరుఁగివి బారెఁదేసి ఆయనంటా
వుంగిటిగా సారె నేల వుప్పతించేరే ॥ ఈత ॥
పంతాన నాకుచములు బంగారుకుండలంటా
బంతినుండి చెలులేల పచ్చారే(దే?)రే
యింతలో నాపిరుఁదులు యిసుక దిబ్బెములంటా
రంతులుగాఁ గడు నేల రాఁపు సేసేరే ॥ ఈత ॥
పొంచి నా రూపమిది పుత్తడిఁ బోలునంటా
యెంచి యెంచి మమ్ము నేల యింత సేసేరే
అంచల శ్రీవేంకటేశుఁ డన్నిటా నన్నుఁ గలసె
మించుగాఁగ మమ్ము నేల మెరయించేరే. ॥ ఈత ॥ 210

280-వ రేకు శ్రీరాగం

వలపులా గఱువంటిదివో
పిలిచేటి ప్రియమున బీరము మఱచె ॥ పల్లవి ॥

వెలఁది నిన్నుఁ గని వేకుకతోడను
అలుక లన్నియును నటు మఱచె
నలుగడ నీతో నవ్వేటి సందడి
చలములు లోలో సాదించ మఱచె ॥ వల ॥

యింతి విదె మిదె యిచ్చె పరాకున
పంతపు బొట్లపని మఱచె
చెంతల నినుఁ గడు చెనకే సొబగున
కొంతయినఁ దొల్లిటి కోపము మఱచె ॥ వల ॥

కొమ్మ కాఁగిటను కూడే తమకమున
సమ్మతి జంకించఁగ మఱచె
యిమ్ముల శ్రీవెంకటేశ కలసితివి
చిమ్ముల యెరవులు సేయఁగ మఱచె. ॥ వల ॥ 211

రామక్రియ

ఎటువంటి చుట్టరిక మెటువంటి పొందులు
నటవటలకు నేల సాదించేవే ॥ పల్లవి ॥

అప్పటనుండియు నీ అంద నిట్టె వుండఁగాను
రెప్పలెత్తి చూచి చూచి రేసు లాడేవు
చెప్పినవారిమాటకు చెవియొగ్గి విని విని
తప్పుఁదారుల నేల తమకించేవే ॥ ఎటు ॥

మనసిచ్చి నే నీతో మాట లిట్టె ఆడఁగాను
వెనకనుద్దుల కేల వెంగె మాడేవే
తనిసి వొకటొకటె తలఁచుక తలఁచుక
పెనఁగి నేఁ బిలువఁగ బిగిసే వేలే ॥ ఎటు ॥

కందువ లంటి నేను కాఁగిలించి కూడఁగాను
చందపు బొమ్మల నేల జంకించేవే
చెందితి విదివో నిన్ను శ్రీవెంకటేశుఁడ నేను
అందిన రతుల నేల అలయించేవే. ॥ ఎటు ॥ 212

దేసాక్షి

తా నదివో నే నిదివో తారుకాణ లైతిమి
మోనముతోఁ దనవ్వరే మోవులనవ్వు ॥ పల్లవి ॥

ఆద నీద నుండి వచ్చి అలసి సొలసి మెచ్చి
వేడుకకాని కియ్యవే విడె మిదిగో
నీదనుండె అలసీని నిలుచుండె కలసీని
పాదిలోదనె మొక్కరే పందుగమొక్కు ॥ తాన ॥

చేయఁగలవెల్లాఁ జేసీ చేరి నాపైఁ జెయి వేసీ
పాయపువాని కియ్యరే బలు కట్నాలు
చాయలకె మాటలాడీ సన్నలకె పాట పాడీ
దాయముగాఁ జూచరే సంతసపుఁ జూపు ॥ తాన ॥

కాంతలలోన వెలసీ కాఁగిట నన్నుఁ గలసీ
పంతగానిపైఁ జల్లరే బలు సేసలు
యింతలో శ్రీవెంకటేశుఁ డితఁ డిదె నన్నుఁ గూడె
వింతగా విందు చెప్పరే వియ్యపు విందు. ॥ తాన ॥ 213

లలిత

ఎవ్వరి బుద్ధులు యెక్కడి కెక్కను
నవ్వులె జాణల సను పయ్యేదివి ॥ పల్లవి ॥

పంతము లాదరు బలుములు చూపరు
వంతు లెంచ రటు వలపులకు
సంతసంబులనుఁ జవు లగు సరసము
లెంతైన లోలో నెర వయ్యేదివి ॥ ఎవ్వ ॥

వేసట చూపరు వింతలు సేయరు
వాసులు నెరపరు వలపులకు
ఆసల తమకము అంగపుఁ గరఁగులు
తాసులవలెనే తగు లయ్యేదివి ॥ ఎవ్వ ॥

గుట్టున జడియరు కొంకుచు మొరయరు
వట్టువోరు తమ వలపులకు
యిట్టె శ్రీవెంకటేశ మీకూటమి
నెట్టన రతులివె నిలిచినవి. ॥ ఎవ్వ ॥ 214

ముఖారి

ఎఱఁగని యాఁటదయితే యిది నిజమంటా నమ్మ
నెఱయ మాతో నిజమే నెరపవలయురా ॥ పల్లవి ॥

యెదుటనె వలపు యింటికాడ బులుపు
వదల కేడ నేరిచి వచ్చితివిరా
పెదవులపై మాట బిగువులలో తేట
సదరమై నీకెపుడు సాజమే కదరా ॥ ఎఱ ॥

చెనకితే సిగ్గులు చేఁతలనే యెగ్గులు
ననుపున రెండూ నెట్టు నడపేవురా
మునుపనె మొక్కులు మోచి వచ్చితె తెక్కులు
పొనిగి నీవు పుట్టఁగఁ బుట్టినవే కదరా ॥ ఎఱ ॥

మెచ్చితేనె మేకులు మీఁటితేనె కూకులు
యిచ్చకొలఁది నడతు వేమందురా
ముచ్చట శ్రీవెంకటేశ ముంచి నన్నుఁ గూడితివి
చెచ్చెరఁ బరులకైతె సేతువు మాయలురా. ॥ ఎఱ ॥ 215

మంగళకౌశిక

సవతుల కెల్ల నీవు చాటి చెప్పింతువు గాక
నవకాన మూలనుంచె నమ్మేరా దేవులని ॥ పల్లవి ॥

ఆతనివద్ద నుంచె నీ వాల వని యందుఁ గాక
యీతల నీ వెట్టుండినా నెవ్వ రందుము
యేతులకు నీవు మాతో నెరుకలు సేసుకొని
బూతులఁ బెట్టితేనె నీ పొందు గానవచ్చునా ॥ సవ ॥

ముచ్చట మీ రాడుకొంటే మోహాలు గందుము గాక
పచ్చి గుట్టున నుండె నీ భావ మెంతంతు
మచ్చిక నీ చనవులు మా మంచర మెరయించి
కొచ్చి యాతనిఁ జూచితే గుట్టు గానవచ్చునా ॥ సవ ॥
కాఁగిట శ్రీవెంకటేశుఁ గాఁగిలించుకొంటెఁ గాక
ఆఁగి నీవూర కుండితే నందములౌనా
చేఁగదేర నన్నుఁ గూడె చేరి యాతఁడని నీవె
రాఁగి నీలోనె నవ్వితే రచ్చలకు నెక్కునా. ॥ సవ ॥ 216

287-వ రేకు నాదరామక్రియ

ఎటువంటి మోహమో యీపెకు నాతని మీఁద
ఘటియించె నిద్దరికి కందువ వేడుకలు ॥ పల్లవి ॥
సంగడిఁ గూచున్నది చనవు చేకొన్నది
అంగవుఁ జెమట నోల లాడినది
ముంగిలిపొత్తున విడె మిచ్చినది మెచ్చినది
పంగించీ నిందిరాదేవి ప్రహ్లాదవరదుని ॥ ఎటు ॥
మొక్కుచు నవ్వినది ముచ్చట లాడినది
యిక్కువ లంటుచు లోలో నెన సున్నది
చెక్కుఁ జెక్కుఁ గదియించి జిగిఁ బులకించినది
చిక్కించీఁ గమలాదేవి శ్రీనరసింహునిని ॥ ఎటు ॥
కనుసన్న చేసినది కాఁగిట నించినది
తనివార రతులను దక్కఁ గొన్నది
చెనకి యహోబలాన శ్రీవెంకటాద్రి మీఁద
ననిచె శ్రీ మహాలక్ష్మి నరమృగదేవుని. ॥ ఎటు ॥ 217

దేసాళం

అప్పటి నమ్మఁడు తన్ను నటు పెంగి(రే?) [illegible]
యిప్పుడూ నానవెట్టెను యింకనేలె నవ్వులు ॥ పల్లవి ॥

దాగాలు వెట్టరె పైకొని విభునికి
వాగమై-యింతుల కెల్లా వలవు మని
యీగతి మూసి మంతనా లిన్నాళ్లుఁ దనకు
వేగమె యప్పణిచ్చితి వెరపేలె యిఁకను ॥ అప్ప ॥

వుపమ లెత్తియ్యరె వొకటొకటె పతికి
నెపాన సతులఁ బొంద నేరువు మని
కపటాన దాఁ గొంత కనియుఁ గానము లేల
యెపుడూఁ దనకు లోనె యిఁక నేలె కొంకను ॥ అప్ప ॥

చేయెత్తి మీరు మొక్కరె శ్రీవెంకటేశ్వరునికి
పాయపువారి మనసు పట్టుమని
యీయెడఁ దా నన్నుఁ గూడె యిచ్చకము సేసుకొని
నాయము నేనె చెప్పేను నమపాయ నిఁకను. ॥ అప్ప ॥ 218

రామక్రియ

ఏల నీవు దిన్నఁబొయ్యే వేఁటి కానలు వెట్టేవు
జాలిఁ బెట్టి బొమ్మలను జంకించేనా ॥ పల్లవి ॥

అలిగి నీతో మాటలాడ కెంతవుండినాను
చలములు గడు నేము సాదించేమా
నిలిచి నేఁ గడు నిన్ను నేరము లెన్నించినాను
బలుములు చూపి యిట్టెభ్రమయించేమా ॥ ఏల ॥

మొనయక కోపాన నే యింటిలోనె వుండినాను
వెనక నీ చేఁతలు నేవెళ్ల వేసేనా
మనసునఁ గాఁతాళించి మంకులు నే నెరపిన
పెనఁగి పిలిచి నీతో బీరము లాడేనా ॥ ఏల ॥

పదరి నీతో నెంత పంతము నే నాడినాను
అదన నిన్నుఁ గూడక అలయించేనా
యెదుట శ్రీ వెంకటేశ యిటు నన్నుఁ గలసితి
వుడుటున నే నీతో నోప ననేనా. ॥ ఏల ॥ 219

భైరవి

ఆటదానికి పతితో నంతచెల్లునా
ఏటికి మాటికి యంతసేసేవె నీవు ॥ పల్లవి ॥

పట్టినదె చల మని పంతములె నెరపేవు
అట్టె యాతని ప్రియము లంగవించవు
చిట్టకాలు వద్దనిన చెలులమాటలు చెవిఁ
బెట్టవు నీకుఁ దగిన బీరములె కాని ॥ ఆఁట ॥

ఆడినదె మాటసేసి యట్టె నిలువఁ బెట్టేవు
జోడుగా నాతని మాట చొరనియ్యవు
తోడనె నే మిద్దరి చేతులుఁ బట్టి కూరిచిన
కూడియుఁ గూడవు నీ గుణములె కాని ॥ ఆఁట ॥

మొదలివొట్టుకు నీ మొనలు చూపేవు గాని
అదనైన మీఁద నింక నటు మెచ్చవు
యిదివో శ్రీ వెంకటేశుఁ డిదె నిన్నుఁ గూడినాఁడు
చదుప లింకా నీవు సాదించేవు గాని. ॥ ఆఁట ॥ 220

మంగళకౌశిక

దయఁదలఁచుక నేనె తగిలి కూడితి నిన్ను
క్రియ చూపక నే నుంచె గెంటించఁ గలవా ॥ పల్లవి ॥

నంటున నీతో నేను నగఁగానె సందుకొని
అంటు ముట్టి సరసము లాడేవు గాక
జంటమాటలాడక చలపట్టి నే నుండితే
వొంటినే సాదించి నన్ను వొరయఁగఁ గలవా ॥ దయ ॥

పొత్తుకుఁ బిలిచి నేనె పొదుగఁగానె నీవు
హత్తుక నీ వింతేసి పొందైతివి గాక
గుత్తపు నాగుణముతో గుట్టుసేసుక వుండితె
చిత్తగించి నీ చలము చెల్లించుకోఁ గలవా ॥ దయ ॥

చేయి చాఁచి నే నిన్ను చెనకి కాఁగిలించఁగా
యీయెడ నన్ను నేఁడె యేలితి గాక
చాయల శ్రీవెంకటేశ సరికి బేసికి నీతో
మాయలు నేఁ జేసితేను మారు కొనఁగలవా. ॥ దయ ॥ 221

పాడి

ఇంతిమాటలకు నేల యెగ్గు పట్టేవు
చెంతల నాపె చనవు చెల్లించరాదా ॥ పల్లవి ॥

అగపడి లోనైతే అన్ని నవ్వులె కాక
మొగసక్కెఁ గాదే నంటే యెంతలేదు
చిగిరించినట్టి వేళ చిగిఁ బండినట్టి వేళ
పొగరుఁ దీపునుఁ దోఁచు నొక్కటందే కాదా ॥ ఇంతి ॥

సరిఁ జుట్టరికానకు సరసాలె అన్నియును
మెరవులు సేసుకొంటే నెంతలేదు
పొరలఁ గాఁచినప్పుడు తోడంటు వెట్టినప్పుడు
పెరుగుఁ బాలును నొక్కపేరువునే కాదా ॥ ఇంతి ॥

నెయ్యపు శ్రీవెంకటేశ కూడుకొంటి వాపె నిట్టె
యియ్యకోలు సేసుకొంటే నెంతలేదు
చయ్యన దంచినచోట చవిగా వండినచోట
బియ్యము వంటకమై బెరసేదే కాదా. ॥ ఇంతి ॥ 222

288-వ రేకు సామంతం

అప్పటినన్ను కొసరీ నదివో ఆపె
చెప్పిన సన్నిపనులు నీకె తెలుసును ॥ పల్లవి ॥

తెగరానిచోట వాదుదీసి యెంతమాటాడిన
పగలేదు చనవుల బలిమె కాని
మగవాఁడ వందుమీఁద మట్టుపడనోపుదువు
బిగువులు మమ్మేల యిత్తరి నడిగేవు ॥ అప్ప ॥

వలచినవాడ పైపై వాసులెంత నెరపిన
చలములుగావు రతిచపలె కాని
బలువుఁడ వంటు మీఁద పనిగొన నోపుదువు
చలివాసి మమ్మేల సాకిరివెట్టేవు ॥ అప్ప ॥
అరితేరిన దంపతు లాయము లెం తంటినాను
నేరుపులేకాని అందు నెగులులేదు
గారవి శ్రీవెంకటేశ కూడితి వందుమీఁదను
నాడకొన మాతో నేల నవ్వులు నవ్వేవు. ॥ అప్ప ॥ 223

లలిత

ఎక్కడి స్దుద్దు లేరె యిది గొంతా
చిక్కితి సీపాలను విచ్చేయవయ్య లోనికి ॥ పల్లవి ॥
వింతలేక నీకు నీవె సేసిన సేఁతలకును
యెంత నేము దూరినా నీకేఁటి వెరవు
చింతించ నీ కేఁటికి చెక్కుచేయి యేఁటికి
వింతవార లిదిగండే వేసా లనరా ॥ ఎక్క ॥
దెప్పరాన నీవు లోలోఁ దిరిగే తిమ్మటలకు
యిప్పటి మా యలుకలు యేద కెక్కును
రెప్ప లెత్తి చూచేవు రేసువచి యున్నాఁడవు
యిప్పటి నీజాడలెల్లా యెగసక్కే లనరా ॥ ఎక్క ॥
కదిసి నీ మేనను కల్ల లెన్ని దోఁచినాను
యెదుట నున్నాఁడవు నిన్నే మనేము
అదన శ్రీవెంకటేశ అట్టె నన్నుఁ గూడితివి
చదురుఁడ విన్నిటి(టాః)ను జాణవు నీ వనరా. ॥ ఎక్క ॥ 224

హిందోళం

అందాఁకా వేగిరమా అటుదికాఁడ
చిందేవు మాటలఁదేనె చెల్లు నీకు నయ్యా ॥ పల్లవి ॥

నవ్వుతా నే నుండఁగానె నంటున గిలిగించేవు
అవ్వల నీ కింకా నెంత ఆసోద మోయి
పువ్వువంటి నావయసు పూఁచి నీపైఁ జల్లఁగానె
తవ్వేవు జాణతనాలు తమకి వౌదువు ॥ అందా ॥

చగ్గరి నే నుండఁగానె దండకు నొత్తుకొనేవు
వెగ్గళించి నీ కెంత వేసరమోయి
సిగ్గుదేరి నీ మీఁద చేతులు నేఁ జాఁచఁగానె
వొగ్గి కాఁగిట బిగించేవు వుబ్బుకాఁడ వౌదువు ॥ అందా ॥

కలసి నే నుండఁగానె కమ్మి రతికిఁ దీసేవు
లలి శ్రీవెంకటేశుఁడ లావరి వోయి
చెలమి నన్నేలితివి యియ్యకొంటి నే నట్టె
పలుకుఁ బంతము చెల్లె పనివాఁడ వౌదువు. ॥ అందా ॥ 225

ధన్నాసి

కోరి చేకొనఁగరాదు కోపగించు కొనరాదు
యీరీతి విచ్చేసితివి యేదనుందో యీ తడు ॥ పల్లవి ॥

పొదిగేవు వొకవేళ పొరలేవు వొకవేళ
అదిబిముకు వలపు లవియాల
వెదకితి మాపునంత వేగించితి వేగునంత
యిదిగో విచ్చేసితివి యేదనుందో యీతడు ॥ కోరి ॥

మనసువ చొక్కమాట మనసుదా కొక మాట
అనుమానపు చెనకు లవియాల
చనవు చల్లితి గొంత సరస మాడితి గొంత
మెనయ విచ్చేసితివి యేదనుందో యీతడు ॥ కోరి ॥

చేయిచాఁచే వప్పటిని సిగ్గుపడేవు కమ్మటి
ఆయ మెరఁగని రతు లవియాల
పాయక శ్రీవెంకటేశ పైకొని కూడితి విట్టె
యీయెడ మేలుకొంటివి యేదనుందో యీతడు. ॥ కోరి ॥ 226

ముఖారి

కూరిమిఁ గొసర నేల కొంక నేల
ధీరముతో నుండఁగాక పెనఁగంగ నోపమే ॥ పల్లవి ॥

సంగడిఁ గూచుండనేల జగడ మాడఁగనేల
వుంగిటి నివ్వలిమోమై వుండేమె నేము
ముంగిటఁ దా రమణుఁడు ముసి ముసి నవ్వులతో
రంగుమీరి వుండుఁగాక రవ్వసేయ నోపమే ॥ కూరి ॥

యింటికిని రానేల యెగసక్కె మాడనేల
వొంటినైనాఁ దానువుపై నుండేమె నేము
జంటలై తా నందరితో సరసము లాడుకొంట్లా
వెంట వెంట రా నీవె వేసరించ నోపము ॥ కూరి ॥

తప్పక చూడఁగనేల తమకించ నింతయేల
వొప్పగు నివ్వేరగుతో నుండేమె నేము
అప్పటి శ్రీవెంకటేశుఁ డాతఁ డిట్టె నన్నుఁ గూడె
వుప్పటించి పూరడించి వొద్దఁ దాయ నోపము. ॥ కూరి ॥ 227

పాడి

ఎవ్వరి బలువెక్కుడో యిద్దరిలోన
రవ్వగా నానతీవయ్య రామచంద్ర మాకు ॥ పల్లవి ॥

చెక్కుటఁ బెట్టిన చేయి సేతువుగట్టినకట్ట
చక్కని సీతాచింతాజలధికిని
పెక్కుకొండలచే నీవు పెనచి కట్టించితివి
వొక్కమాటె ఆపె అయితె నుండుమంటె నుండెను ॥ ఎవ్వ ॥

ముంచి చెలి పులకింపు మోహవనవాసము
మించిన విరహముల మితిమేరకు
సంచరించి నీవైతె జగమెల్ల నిండితివి
యించుకంతలోన నాపె యీడనుండె నిండెను ॥ ఎవ్వ ॥

వొట్టిన నీ కాఁగి లయోధ్యలోనిపట్టము
పెట్టిన శ్రీవెంకటేశ నీ దేవికి
యిట్టుగా నీ వింతలో నాఁడి రాజ్య మేలితివి
యిట్టె మరురాజ్యమేటె యీ యింతి రతులను. ॥ ఎప్ప ॥ 228

289-వ రేకు ముఖారి

ఎంతలేదు మాటలు యేడ కేడ సుద్దులు
యింతవాఁడ వౌత నిన్ను నెరఁగనా నేను ॥ పల్లవి ॥

యెక్కడనుండోవచ్చి యిచ్చకముసేసి నా
చెక్కులు నొక్కినదె చెలవా నాకు
వొక్కమాటె నవ్వు నవ్వి వొడివట్టి తీసి నన్ను
తక్కులఁ బెట్టినదె తనివాయెనా ॥ ఎంత ॥

నిద్దుర గంటికిరాఁగా నీ చేతలు దాఁచుకొంటా
వద్దఁ గూచుండినదె వరుసా నాకు
సుద్దులెల్లఁ జెప్పి చెప్పి చొక్కులఁ బెట్టుచు నాతో
పొద్దున మంచ మెక్కెటె పొందికాయనా ॥ ఎంత ॥

వేడుకలు దైవార వేసాలకుఁ బొగదుతా
యీడ నన్నుఁ జెనకేదె యీడె నాకు
కూడితి శ్రీ వెంకటేశ గుణ మెరిఁగి నన్నిట్టె
జోడువాయ కుండితేనె సోద్యమాయనా. ॥ ఎంత ॥ 229

నాదరామక్రియ

విన్నప మేఁటికి వేమారు
పన్నిన కరఁగులఁ బదరీఁ జెలియా ॥ పల్లవి ॥

ముసి ముసి నవ్వుల ముంగారు ముంపులు
పసివాడుఁ జెమట వానలు
ముసుఁగుల సిగ్గుల మూడామంచులు
కుసుమై వలపులె కురిసీఁ జెలియా ॥ విన్న ॥

కన్నుల తేటల కప్పుర మాకుల
సన్నపు నిట్టూర్పు సంపెంగల
చిన్ని నెరిఁ గుచల చీఁకటి మాకుల
వన్నె మదరసము వడిసీఁ జెలియా ॥ విన్న ॥

సరి మోవులనె వసంతపు చిగురుల
పరగుఁ గుచము లను ఫలములను
యిరవై శ్రీ వెంకటేశ నినుఁ గలసి
పొరిఁ బొరి విందుల పూచీఁ జెలియా. ॥ విన్న ॥ 230

సాళంగనాట

చేతికి లో నైనప్పుడు చెప్పేఁగాని
యేతుల సెలవి నవ్వు లీద నేలా ॥ పల్లవి ॥

ముంగిట నే నుండఁగాను మోహించి చెనకేవు
అంగడిచుట్టరికాలు అవియాల
రంగుగా నీవున్నచోట్లు రాతిరే వింటిమి నేము
యెంగిలి పొత్తుల మాట లీద నేలా ॥ చేతి ॥

వొంటి నే నుండఁగాను వొడివట్టి పెనఁగేవు
కంటిఁ గంటి గురుమ కత లేల
వుంటిమి నీవన్నిటాను వొరపరి వొదువు
పెంటపట్టుసరసాలఁ బెనఁగ నేలా ॥ చేతి ॥

కదిసి నే నుండఁగానె కాఁగిటఁ గూడితివి
పొదుగుదువలపుల పొదు లేల
అదివో శ్రీవెంకటేశ అన్నిటాఁ జొక్కితి నేను
అదనైనప్పుడె జోహా రన నేలా. ॥ చేతి ॥ 231

వరాళి

మీరు మీరు నొక్కటే మీఁద నన్నీ మంచివే
ఆరితేరె మీ వంక నలయించకువమ్మా ॥ పల్లవి ॥

వెంతల నాతఁడు నీ చెక్కు నొక్కి వేఁడుకొని
పంతము దప్పదు నేఁడు పలుకవమ్మా
యింతచే దీ యలుకలు యెవ్వరికి సతమాయ
వింతదానఁ గాను సిగ్గు విడువవమ్మా ॥ మీరు ॥

పక్కన నీరమణుఁడు పచ్చడము గప్పె నదే
వెక్కసపు చలములు విడువవమ్మా
కక్కసపు సాదనలఁ గట్టుకొనే దేమున్నది
యిక్కడ ననుమానించే వెవ్వ రున్నారమ్మా ॥ మీరు ॥

శ్రీ వెంకటేశ్వరుఁడు చేరి నిన్నుఁ గూడె నిదె
చేవదేరఁ గెమ్మోవి చెలఁగవమ్మా
వేవేలు చెప్పినాను వేడుకకు వెలలేదు
మోవులనె నవ్వేవు మెరఁగ నే లమ్మా. ॥ మీరు ॥ 232

గౌళ

ఏఁటికయ్య మాఁటలు యింకా తాటతూఁటలు
యిట్టువెట్టుకొని నిన్ను నే మనేము నేము ॥ పల్లవి ॥

వెంగట నీవు సేసిన చేఁతలు లే వనఁగాను
అంగమెల్లఁ జెమరించె నందుకుఁగానె
సింగారపు నీ మేని చిందువందు లెల్లఁ జూచి
యింగితానఁ బులకించె నిందుకుఁగానె ॥ ఏఁటి ॥

నెట్టనఁ గొత్తలుగొన్ని నేరుచుక వుండఁగానె
అట్టె వుసురంటి నే నందుకుఁగానె
హొట్టువెట్టుక నిన్ను వొడివట్టి తియ్యఁగాను
యెట్టకేల చెయ్యకొంటి నిందుకుఁగానె ॥ ఏఁటి ॥

గక్కనఁ గాఁగిట నన్నుఁ గాఁగిలించి కూడఁగానె
అక్కరతో నియ్యకొంటి నందుకుఁగానె
మక్కువ శ్రీ వెంకటేశ మంచితనాలు సేయఁగ
యిక్కువలంటి మొక్కితి నిందుకుఁగానె. ॥ ఏఁటి ॥ 233

దేసాళం

నిన్నటి మొన్నటికాఁక నే నేఁటికే
మన్నికెతో రమణుఁడ యియ్యకోలైతివి ॥ పల్లవి ॥
మక్కువ నాపైఁ జల్లి మన్ననలు నించితివి
యెక్కుడి సుద్దులు నీకు నేమి చెప్పేము
చెక్కులూనుఁ బులకించె చేతు లిడ్డె చెమరించె
వెక్కసానకె నిన్ను వెంగెమాడ నేఁటికే ॥ నిన్న ॥
మెచ్చి నన్నుఁ బొగడుచు మీఁదఁ జేయి వేసితివి
మచ్చరాలుఁ గపటాలు మానితి మిఁక
పచ్చడము గప్పఁగాను భావ మెల్లఁ గరఁగితి
కొచ్చి కొచ్చి యిఁక నిన్నుఁ గొసర నేమిటికే ॥ నిన్న ॥
కన్నుఁగొనలనె నవ్వి కాఁగిట నన్నుఁ గూడితి
వెన్నె(న్న?)ని సంతోసాలు యిఁక నెంచేము
వున్నతి శ్రీవెంకటేశ పొద్దికైతి మిద్దరము
పన్నకొని వాసిరేఁచే పంతము లేమిటికే. ॥ నిన్న ॥ 231

290-వ రేకు మెంచబౌళి

బొదువుజాణవు నీవు అన్నీ నెరుంగుదుము
నీ దొరతనము చెల్ల నెలఁతపయినా ॥ పల్లవి ॥
చెనకి ఆపె నీకుఁ జేసిన మేలుకును
ననిచి నీ కన్నులను నాటఁ జూచేదా
చనవిచ్చి కమ్మటిని చన్నుల నొత్తినందుకు
పనిలేని బీరాలతో పంతమాడేదా ॥ బొదు ॥
లలన నిన్నుఁ దిట్టి లాలించిన లాలనకు
పలపట్టి బొమ్మలను జంకించేదా
నెలపుగ నీ మేను నిమిరినందుకు నీవు
కొలఁదిలేని తిట్లఁ గోపగించేదా ॥ బొదు ॥

కందువ నీ దేవి నిన్నుఁ గాఁగిట నించినందుకు
చందముసేసుక నీవు సారె వచ్చేదా
యిందునె శ్రీవెంకటేశ యిద్దరూ నొక్కటైతిరి
యిందరిలోపల నీవు యెమ్మెలాడేదా. ॥ ఔదు ॥ 235

భైరవి

వాకిట నే లున్నాఁడవు వనితమాటలె యివి
లోకులు మెత్తురు నిన్ను లోనికిరావయ్యా ॥ పల్లవి ॥

అంగనపాదంబుల అందెలు మెట్టెలునె
సంగతి నిన్నుఁ బిలిచీఁ జాలదా యిది
యెంగిలినోటఁ బిలిచే దెగ్గనివుంటే నీవు
అంగవించి లోనికిరా వదియేమయ్యా ॥ వాకిట ॥

కంకణనూడిగములె కడు నీతో మాఁటలాడీ
యింక నవుమ్మానము నీ కేఁటికి నేఁడు
పొంకపు మొనదంతాలు పూఁచి ప్రియము చెప్పదు
అంకెలఁ బానుపుమీఁద నట్టె కూచుండవయ్యా ॥ వాకిట ॥

మొలనూలిగంటలనె ముచ్చట నీతో నాడీ
యెలమి శ్రీవెంకటేశ యియ్యకోరాదా
మెలఁగి పెదవితేనె మీఁదు నీ కెత్తుకున్నది
కలసితి నాపె నిట్టె కంటివిగదయ్యా. ॥ వాకిట ॥ 236

ముఖారి

కదిసితి రిద్దరూను కడమ లేలా
పొదిగి చెలులుచెప్పే బుద్ధులెల్లా వినవే ॥ పల్లవి ॥

వద్దెలెకోపము వలవని తాపము
సుద్దులు విన్నందుకె సూడువట్టేవా.
చద్దులాయను వొట్లు చలము సాధించనేల
గద్దించినందు కతనిఁ గాఁగిలించుకొనవే ॥ కది ॥

యేమిటికే బిగువు యింకానా తగవు
మోము చూచి నవ్వితేనె మోపుగట్టేవా
నాములెక్కెఁ బంతములు నాలిసేయ నీకనేల
తై మీరినందు కతనిఁ గాఁగిలించుకొనవే ॥ కది ॥

అలయకువే నీవు అప్పటి సొలయకువే
తలఁపులో రతులు పాఁతరఁ బెట్టేవా
మెలమి శ్రీవెంకటేశుఁ డింపునేసి నిన్నుఁ గూడె
కలఁక లన్నియుఁ బాసె కాఁగిలించుకొనవే. ॥ కది ॥ 237

రామక్రియ

ఎంతటి వేగిరకాఁడు యేమే తాను
చెంతల నిచ్చుచుండేనె చెరఁగువట్టీనా ॥ పల్లవి ॥

కోపగించ వద్దు గాక కొసరవద్దంటినా
తీపులువెట్టుక యాలో తిట్టీఁ గాకా
యీపనికి నే నవ్వి యిందరివలెనె కొంత
చూపులు పైమోపితేనె సుంకముగొనీనా ॥ ఎంత ॥

బీర మాడవద్దు గాక పెనఁగవద్దంటినా
కేరడాన నేఁటికో జంకించీఁ గాక
గోరగిరీని చెమటకుమ్మరించఁ జోటులేక
జోరునఁ బైఁజిమ్మితేనె సూళ్లవట్టీనా ॥ ఎంత ॥

కాఁక రేఁచవద్దు గాక కలయవద్దంటినా
వేఁకపుఁ దావులు యాలో వేసీఁ గాక
యేఁకటతో శ్రీవెంకటేశుఁడె తా నన్నుఁ గూడె
సోఁకె చన్నుమొనలకు జోడుదొడిగీనా. ॥ ఎంత ॥ 238

సామంతం

నీ వెఱఁగవా నిందుఁ దగవు లివి
కావరంపుఁబని కాంతకుఁ దగునా ॥ పల్లవి ॥

నిగ్గుల పతి వట నెలఁతను నే నట
సిగ్గువడక నినుఁ జెనకుదునా
యెగ్గులు వట్టితి వెదురురాననుచు
బగ్గన నాఁటది బలిమిసేయునా ॥ నీవె ॥

చదురుల దొర వట జవ్వని నే నట
అదనెఱఁగక నిను నలముదునా
కదిమి కొసరితివి గర్విౖనెతి నని
సుదిగొని కామిని గొరబుసేతునా ॥ నీవె ॥

శ్రీవెంకటేశ్వర శ్రీసతి నే నట
సోవగా నవ్వక సొలయుదునా
యీవలఁ గూడితి వియ్యకొంటి నని
కైవసమగు సతి కాదనునా. ॥ నీవె ॥ 239

శంకరాభరణం

దొడ్డవాఁడ వవుదువు దొరవూను నవుదువు
జిడ్డులేక వుండేది నీ చిత్త మింతేకాని ॥ పల్లవి ॥

తప్పక చూడఁగవచ్చు తలవంచుకొనవచ్చు
అప్పుడు గాతి కోరి చే దఁపుదుగాని
తిప్పుచుండవచ్చు మోము తేరకొన నవ్వవచ్చు
యిప్పటివలె నడపే దెక్కు డింతేకాని ॥ దొడ్డ ॥

వొగ్గి చేయి చాఁచవచ్చు సుద్దండాలు సేయవచ్చు
కగ్గులేక వలచేది ఘనముగాని
నిగ్గుబాస గొనవచ్చు నెలఁతలఁ బొందవచ్చు
యెగ్గులేక మెలఁగేదె యెన్నికింతేకాని ॥ దొడ్డ ॥

మాటలు బోదించవచ్చు మట్టుమీరి దాఁటవచ్చు
పాటించి రతి కెక్కేది భాగ్యముగాని
నీటున శ్రీవెంకటేశ నేఁడు నన్ను నేలితివి
వాటమై యిట్టె వుండేదె వన్నెమించుఁగాని. ॥ దొడ్డ ॥ 240

291-వ రేకు శంకరాభరణం

బాపు బాపు మేలు మేలు పంతగత్తె వౌదువే
నీ పంతములెల్లదక్కె నేర మేమిగంటివే ॥ పల్లవి ॥

చలము మానినఁ గాక సమ్మతింపించవచ్చునా
పెలుచుఁదనపు నీతోఁ బెనఁగెఁ గాక
నిలుచున్నాఁ డాతఁ డదె నే నిన్ను వేఁడుకొనేను
పలుకవు నీవై తే ఫల మేమిగంటివే ॥ బాపు ॥

మాటలాడేనంటేఁ గాక మంకు దెలుపవచ్చునా
సాటికి బేటికి నిన్ను సాదించెఁగాక
గీటీ గోర నతఁడు కేలుచాఁచి తీసే నేను
నీటువెట్టుకుందానవు నీ వేమిగంటివే ॥ బాపు ॥

నయముగలితేఁ గాక నాయము చెప్పవచ్చునా
దయవుట్టి నేనె నిన్నుఁ దగిలెఁగాక
క్రియఁగూడె శ్రీవెంకటగిరిపతి నే మెచ్చితి
ప్రియపడే విదె నీవు భేద మేమిగంటివే. ॥ బాపు ॥ 241

గౌ:

ఆతఁడు నీవు నొక్కటె అందరు నెఱుఁగుదురు
మాతోనె యింతేసి మతకమేలె నీవు ॥ పల్లవి ॥

తప్పక వొట్లువెట్టి దగ్గరి రమ్మనె వేమె
చెప్పరాదా ని మాట సేసేఁ గాని
నెప్పున నాతఁడున్నాఁడు నే నెరఁగనా నీవొద్ద
చెప్పక నాతో మాయలు సేయనేలె నీవు ॥ ఆతఁడు ॥

వట్టి యాకతాలు చెప్పి వద్దికి దగ్గరే విదె
అట్టె వుండరాదా అన్నినయ్యీఁ గాని
తట్టి ఆతని ముదుల తచ్చనగాఁబోలు నిది
నట్టనడుమనె యేఁటి నాటకమె నీవు ॥ ఆతఁడు ॥

యిచ్చకము సేసి నన్ను యెలయించే విన్నిటాను
పచ్చిదేరెఁ జనులెల్ల పదవె యింక
చెచ్చెర నన్ను నలమి శ్రీవెంకటేశుఁడు గూడె
వచ్చె నీ పంతములు నవ్వఁగదె నీవు. ॥ అతఁడు ॥ 242

శ్రీరాగం

మాటలు యింకానా మానరు మీరు
నాటికి నేటికి మేలు నయమాయనే ॥ పల్లవి ॥

తెల్లనాయఁ గన్నులు తేనెగారెఁ గెమ్మోవి
వల్లెవాటుతోనున్నాఁడు వాఁడె చూడరే
పొల్లవద్దనుంటిరి పూనుక వచ్చితిరి
కల్లలు నిజము నందె కానవచ్చెనే ॥ మాట ॥

వింతవాసనలు నించె వెల్లులాయఁ జెమటలు
పంతముతోనున్నవాఁ డప్పటిఁ జూడరే
యింతులెల్లఁ గూడితిరి యియ్యకోలు సేసితిరి
యింతలోనె పాదిఁబంతా లెన్నికాయనే ॥ మాట ॥

చెక్కులెల్లఁ బులకించె చెలికిఁ జెయిలోనాయ
వెక్కసాన దగ్గరీని వీఁడె చూడరే
యిక్కడ శ్రీవెంకటేశుఁ డింతలోనె నన్నుఁ గూడె
యెక్కువ తక్కువ లెల్లా నెంచనేఁటికే. ॥ మాట ॥ 243

కొండమలహరి

అన్నిటా నేఁ దనిసితి అందరును మెచ్చిరి
మన్ననలు తుదకెక్కె మాట లింకేలయ్యా ॥ పల్లవి ॥

యెప్పుడు వత్తువో యని యెదురు చూచినందుకు
చొప్పుతో నీ వున్నందుకు జోకలాయను
రెప్పలెత్తి చూచితేనె రేసువదె నామనసు
కప్పిన వేడుకలకు కడమలేదయ్యా ॥ అన్ని ॥

బత్తిగలవని నేను భామలతో నన్నందుకు
  తత్తరపు నీ చేఁతకు తగవాయను
  మెత్తనైతి నీయడకు మేలములు నమరెను
  యెత్తి నీతో నున్నసుద్దు లేలచెప్పేనయ్యా ॥ అన్ని ॥
పొదిగి నే నీతోను పొందులు సేసినందుకు
  యిదె నీవు గూడినందు కితవాయను
  యెదిగి శ్రీవెంకటేశ యిరవైతిఁ దరవైతి
  కదిసి నీరతులకుఁ గడమయేదయ్యా. ॥ అన్ని ॥ 244

సామంతం

నన్నుఁ జూచి నీవేల నవ్వే విఁక -
  యిన్ని సుద్దులకు నెల్లా యియ్యకొందువు గాక ॥ పల్లవి ॥
కన్నుల మొక్కినది కందువ చూపినది
  మెన్నెసి చేఁతలు చేసీ నీపిన్నది
  సన్నలు చేసినది చనవు మెరసినది
  పన్నుగడలాఁ బొల్లె పనిగొందువు గాకా ॥ నన్ను ॥
ఆయాలు మోపినది ఆసలు రేఁచినది
  యేమెడఁ జూచిన నీతో నీపిన్నది
  చాయకుఁ దెచ్చినది సరస మాడినది
  కాయముల కళలెక్కఁ గైకొందువు గాకా ॥ నన్ను ॥
చేతులు చాఁచినది సేసలు వెట్టినది
  యేతుల శ్రీవెంకటేశ యీపిన్నది
  నాతోఁ గూడించినది నలి నిన్నుఁ గడపలో
  రాతిరిఁ బగలు నిట్టె రమింతువు గాకా. ॥ నన్ను ॥ 245

శుద్ధవసంతం

ఇచ్చగించుకొంట గాక యింపులే కలిగితేను
  అచ్చలానఁ బెనఁగితే నది జాణతనమా ॥ పల్లవి ॥

తగులనాడినప్పుడు తమకించి నప్పుడును
జగడాలకుఁ బెనఁగ జాణతనమా
నగఁ దలఁచి నప్పుడు నాఁటఁ జూచినప్పుడును
అగడుసేయఁ బూనితే నది జాణతనమా ॥ ఇచ్చ ॥

కూరిమి చల్లినప్పుడు కొంగు వట్టినప్పుడును
సారె నూరకె వుందేది జాణతనమా
మేర మీరినప్పుడును మిక్కిలి లోనైనప్పుడు
ఆరీతి మాటలాడే దది జాణతనమా ॥ ఇచ్చ ॥

కందువ లంటినప్పుడు కాఁగిలించి నప్పుడును
చందము సేసుకోకున్న జాణతనమా
యిందులోనె శ్రీవెంకటేశుఁడు నిన్నిదెకూడె
అందుకేలె వెరగందే వది జాణతనమా. ॥ ఇచ్చ ॥ 246

292-వ రేకు మంగళకౌశిక

ఏల రట్టు సేసే వేమి నేఁడు
చాలుఁ జాలు మాయెడను సటసేయవలదు ॥ పల్లవి ॥

పెదవుల మమ్మింతేసి పేరఁ బిలువకు మని
మొదల నింపుకుఁగానె మొక్కనా నీకు
అదనఁ గోపమున నీ యంకెకు రాకుండుదుము
యెదుట నప్పుడు నీవు యెగ్గు లెంచవలదు ॥ ఏల ॥

కన్నుల నవ్వకు మని కాఁకలు సేయకు మని
నున్నని చెక్కులు చేతనొక్కనా నేను
పన్నిన పంతములను పరాకున నుండుదుము
వన్నెల నీ వంతేసి వాసు లెంచవలదు ॥ ఏల ॥

పచ్చిసేసి నీవు మమ్ము బలిమిఁ బట్టకు మని
చెచ్చెర నీకుఁ బ్రియము చెప్పనా తొల్లె
యిచ్చల శ్రీవెంకటేశ యిటు నిన్నుఁ గూడితిమి
తచ్చనలుగావు యిఁకఁ దమకించవలదు. ॥ ఏల ॥ 247

పాడి

ఎఱిఁగివుందువుగాని యిందరివలెఁ జూడక
  మఱవరానియట్టి మానాపతిసుమ్మీ ॥ పల్లవి ॥
చెలిచేత మాటాడించి సిగ్గువడి నీతోను
  తలుపుమాఁటుననుండె తరుణి యదె
  బలిమి నీ వంతలోనె పైకొనఁగా లోనాయ
  యిలువెళ్లరానియట్టి యిల్లాలుసుమ్మీ ॥ ఎఱిఁగి ॥
పొదికాన విడెమిచ్చి వున్నతిఁ జేతులుచాఁచి
  కదపలోననెవుండి కాంత యదె
  చిడుముడి నీ వంతలో చేపట్టఁగా లోనాయ
  కదుముద్దరాలైన ఘనురాలుసుమ్మీ ॥ ఎఱిఁగి ॥
చేవదేర నిన్ను నదె చిలుకచేఁ బిలిపించి
  వోవరిలోఁ బానుపుపైనుండి మగువ
  నీ వంతలో లోనికేఁగి నెమ్మిఁ గూడఁగా లోనాయ
  శ్రీవెంకటేశుఁడ యీపె చిన్నికన్నెసుమ్మీ. ॥ ఎఱిఁగి ॥ 248

గౌళ

పచ్చిదేరెఁ బసులు పమ్మఁజూపు మొనలు
  హెచ్చె నిదె నామాట లియ్యకొనరాదా ॥ పల్లవి ॥
చెక్కుల నీ మెరుఁగు చిత్తజుని కరఁగు
  యెక్కువ సిగ్గులఁ దల యేలవంచేవే
  తక్కులేదె యింకను తగులాయ బొంకను
  చక్కని నీ కెమ్మోవి చవిచూపరాదా ॥ పచ్చి ॥
మొలక నీ నగవు మోహముల తగవు
  చెలఁగి నీ వది యేల చేతఁ గప్పేవే
  పిలువవే యింటికి ప్రియమాయఁ గంటికి
  తలఁచుక నీమాటకు దయఁజూడరాదా ॥ పచ్చి ॥

జంటల నీ చన్నులు జవ్వనపు బెన్నులు
అంటఁగాఁ బయ్యద నేల అట్టె మూసేవే
వెంటనే కూదితిని శ్రీవెంకటేశుఁడను నేను
పెంటుఁగ నిట్లానె పెనఁగఁగరాదా. ॥ పచ్చి ॥ 249

శ్రీరాగం

విన్నవించ నేఁటికి విచారము లేఁటికి
నిన్నటనుండియు నాస నీకంటె గనము ॥ పల్లవి ॥

సిగ్గువడ్డ చెలిగాన చెనక కున్నదిగాని
అగ్గలము నీమీఁద నదియాస
దగ్గరె మొగమోటానఁ దలవంచుకుందిగాని
తగ్గని మోహము నీ చిత్తముకంటె గనము ॥ విన్న ॥

కొత్తగాఁ బెండ్లాడెఁగాన గుట్టున నున్నదిగాని
తత్తరించీ లోలోని తమకమైతె
హత్తి నీవు నవ్వేవని అంపకవున్నదిగాని
చిత్తిణి కోరికల నీజిగికంటెగనము ॥ విన్న ॥

రతికిదగ్గరెఁగాన రవ్వసేయకుందిఁగాని
చతురతలను నిన్ను జట్టిగొనును
యిత వెరిఁగి శ్రీవెంకటేశ యిట్టె కూదితివి
మితిమీరె యంటుల నీమేలుకంటె గనము. ॥ విన్న ॥ 250

ముఖారి

కోపగించుకోఁగ నన్ను కొంగు వట్టే వింతెకాక
నాపొందు వలసితేను నవ్వక నేనుందునా ॥ పల్లవి ॥

పంతములే యాదేవు బలిమిఁ జెయివట్టేవు
చెంతల నీచెప్పినట్టు సేయనాతొల్లి
యింత వేగిరకాఁడవు మొందువోతివి నిన్న నేఁ
జింతించేయప్పుడు రాఁగఁ జేకొననైతినా ॥ కోప ॥

సరసానకు వచ్చేవు సాదించఁ జూచేవు
గరిమ నీ వేమనినఁ గాదనేనా
నిరతి నే బాఁతైతే నీటుతో నేలవుంటివి
తరితీపై చెనకితే తనుపకమానేనా ॥ కోప ॥

యిచ్చకము లాడేవు యిట్టె కాఁగిలించేవు
గచ్చుల నలమేల్మంగఁగానా నేను
అచ్చపు శ్రీవెంకటేశ ఆయ మెరిఁగికూడితి
వెచ్చరికెతో నుండఁగ యిట్టె మెచ్చనైతినా. ॥ కోప ॥ 251

కాంబోది

కైవసపుదానఁగాని కపటిఁగాను
చేవదేర వలచితిఁ జిత్తగించవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

కాయపు కాఁకలచేతఁ గసరుదు నొకవేళ
పాయపు మదము చేతఁ బదరుదును
చాయల సన్నల నిన్ను సాదింతు నొకవేళ
చేయెత్తి మొక్కేనిందుకే చిత్తగించవయ్యా ॥ కైవ ॥

ఇచ్చిన చనవునను యీసడింతు నొకవేళ
గచ్చుల నీ వద్ద నుండి గర్వింతును
ముచ్చటలాడుచు గోరుమోపుదు నే నొకవేళ
చెచ్చెరఁ బంతమిచ్చేను చిత్తగించవయ్యా ॥ కైవ ॥

పాదములొత్తుచు నిన్ను భ్రమయింతు నొకవేళ
సోదించి శ్రీవెంకటేశ సొలయుదును
ఆదిగొని కూడితి నిన్నలమేల్మంగ నవుదును
సేదదేర మన్నించి చిత్తగించవయ్యా. ॥ కైవ ॥ 252

293-వ రేకు శంకరాభరణం

ఏల వేగిరించేవు యిట్టె నిన్నుఁ బంగించి
మేలిమి చేఁతలుచూపి మెప్పించెఁ జుమ్మీ ॥ పల్లవి ॥

నఁగుగారి మాటలాడి నవ్వేలు మాతో నవ్వేది
నియతము నీకుఁ దొల్లె నేఁడు గొత్తలా
ప్రియము నిన్నుఁ జేయించి బిగుసుకుందేవారు
కయివసముగ నీపైఁ గలిగేరు సుమ్మీ ॥ ఏల ॥

చాయల వలపుచల్లి సరస మాడేది నాతో
నీయందు గలిగినవే నేఁడు గొత్తలా
మాయలు నీతో నడపి మరులు గొలిపేవారు
కాయపుఁజుట్టాలే నీకుఁ గలిగేరు సుమ్మీ ॥ ఏల ॥

అదరి శ్రీవెంకటేశ అన్నిటా గెలుతువు యీ
నిడుదమొక్కులు దొల్లె నేఁడు గొత్తలా
యెదయక నన్నుఁ గూడి తిది చూచి సిగ్గువడి
కదకుఁ దొలఁగేవారు గలిగేరు సుమ్మీ ॥ ఏల ॥ 253

ముఖారి

నలుగడ నిందరు నవ్వేరు
వెలుచై తానేల బెదరీనే ॥ పల్లవి ॥

నెయ్యపు మాటలు నీతోఁ జెప్పఁగ
హొయ్యనె తానేల వొరసీనే
అయ్యెడ నిజమరి అట్టెవుండక
కయ్యానఁ దానేల కలఁగీనే ॥ నలు ॥

తగవుకు నే నినుఁ దప్పక చూచిన
అగడుగఁ దానేల అడిగీనే
మొగమోటకాఁడు మోనాన నుండక
బెగడి ఆనేఁటికిఁ బెట్టెనే ॥ నలు ॥

లోఁగుచు నే నిను లోనికిఁ బిలువఁగ
కాఁగిట తానేల కదిమీనే
పేఁగక కూడె శ్రీవెంకటేశ్వరుఁడు
పాఁగి తానేఁటికి భ్రమసీనే. ॥ నలు ॥ 254

మంగళకౌశిక

ఇందాఁకా మాపని యిఁక నీపని
కందువాయ వలపులు కపట మే మున్నది ॥ పల్లవి ॥

చేతులనె మొక్కి మొక్కి నెలవుల నవ్వు నవ్వి
ఆతలనె నిలుచున్న దదివో చెలి
కాతరాన యిఁకమీఁదఁ గలిగిన పనులు నీ
చేతి వింతె యిఁక నీతో చెప్ప నేమివున్నది ॥ ఇందా ॥

కన్నులనె నిన్నుఁ జూచి కానుక నీ కంది యిచ్చి
అన్నిటా గుట్టున నున్న దదివో చెలి
సన్నలూను మీలోని సరసాలు నిటమీఁద
పన్నుకో నీవె నేస్తువు పలుక నే మున్నది ॥ ఇందా ॥

మచ్చిక నీకుఁ జేసి మనసు నీపైఁ బెట్టి
యిచ్చటఁ గాఁగిలించె నిదివో చెలి
అచ్చపు శ్రీవెంకటేశ అట్టె నీవు గూడితివి
యిచ్చకము లిటమీఁద నిన్ని నెఱుఁగుదువు. ॥ ఇందా ॥ 255

రామక్రియ

మించిన నాపంతములు మీ రెరఁగరా
నించిన కూరిములతో నెరవేరెఁ బనులు ॥ పల్లవి ॥

మనసిచ్చి తా నాతోను మాటలాడితేఁ జాలు
యెనయక వలవక యెందువోయీనే
పెనఁగక మీ రాతనిఁ బిలుచుకరారే యిందు
తనుఁదానె అన్ని నయ్యీఁ దరవాతిపనులు ॥ మించి ॥

దంటతనమున కటు తగులఁ జూచితేఁ జాలు
యింటికిరాక డాయక యెందువోయీనే
గొంటుపరచక వద్దఁ గూచుండఁ బెట్టితేఁ జాలు
నంటుతోన మంచి వయ్యీ నడుమనే పనులు ॥ మించి ॥

పట్టి శ్రీవెంకటేశుఁడు బలువుఁడు నన్నుఁ గూడె
యిట్టెవుండక యిఁక నెందువొయ్యీనే
గట్టిసేసితిరి మీరు గలిగివుండితేఁ జాలు
నెట్టన రతికెనెక్కె నేరుపైన పసులు. ॥ మించి ॥ 256

సామంతం

కోడెకాఁడు వీఁడె వీఁడె గోవిందుఁడు
కూడె నిద్దరుసతుల గోవిందుఁడు ॥ పల్లవి ॥

గొల్లెతల వలపించె గోవిందుఁడు
కొల్లలాడె వెన్నలు గోవిందుఁడు
గుల్ల సంకుఁజక్రముల గోవిందుఁడు
గొల్లవారింటఁ బెరిగె గోవిందుఁడు ॥ కోడె ॥

కోలచేఁ బసులగాచె గోవిందుఁడు
కూలఁగుమ్మెఁ గంసుని గోవిందుఁడు
గోలమై వేలఁ గొండెత్తె గోవిందుఁడు
గూళెపుసతులఁ దెచ్చె గోవిందుఁడు ॥ కోడె ॥

కుందనపు చేలతోడి గోవిందుఁడు
గొందులు సందులు దూరె గోవిందుఁడు
కుందని శ్రీవెంకటాద్రి గోవిందుఁడు
గొందిఁ దోసె నసురల గోవిందుఁడు ॥ కోడె ॥ 257

శంకరాభరణం

వద్దెలె బలిమి వసముగాఁ దిఁక
బుద్దెరిఁగి తానె పొదిగీఁ గాకా ॥ పల్లవి ॥

వలవనివారిని వలపించఁబోతే
వెలికి లోనికె వేసటలే
ములిగేటివారి మోపుమోపుమంచే
కొలఁదిమీరిన కోపమురాదా ॥ వద్దె ॥

మాటాడనివారి మాటాడించఁబోతే
 తాటించి యెగ్గులుఁ దప్పవు నే
పోటిదొరలతోఁ పొందులు సేసితే
 సాటికిఁ బేటికి జంపులెకావా ॥ వద్దే ॥

వూరకున్నవారి నొడివట్టితేను
 బీరాలతో వట్టిపెనఁగితే
యీరీతి శ్రీవెంకటేశుఁడు గూడెను
 నేరుపులకెల్ల నేరిరిగాదా. ॥ వద్దే ॥ 258

94-వ రేకు కన్నడగౌళ

ప్రియములెల్లా నీవి బిగువు నావి
 దయలేనిదాన యేలో తగిలేవో కాని ॥ పల్లవి ॥

చెక్కులు నీవు నొక్కఁగ సిగ్గువడ్డదాన నేను
 యెక్కడికెక్కిన మాట లేమాడేవు
మొక్కులు నీవు మొక్కఁగ మోనానవుండదాన నేను
 చొక్కుల నీ కేనాటి చుట్టమనో నేను ॥ ప్రియ ॥

సరసము నీవాడఁగ జంకించినదాన నేను
 యెరవులపొందు నాతో నేల సేసేవు
సిరసు నీవు ముట్టఁగ చెనకకుండదాన నేను
 సరిగా నీ కెటువలెఁ జవులైతి నేను ॥ ప్రియ ॥

నీవు గాఁగిలించుకోఁగ నివ్వెరగందితి నేను
 చేవదేరెఁ బను లెంత సేసేవు నీవు
శ్రీవెంకటేశ్వర నన్నుఁ జేకొని కూడితి విట్టె
 సేవగా నిచ్చక మెంత సేసితినో నేను. ॥ ప్రియ ॥ 259

భైరవి

మామాటవినవెకొంత మన్నించి నీవు
 నీమనసు కోరికల నేరుపులలోనా ॥ పల్లవి ॥

మొక్కకువె నిన్నతఁడు మొగము చూచినదాఁక
గుక్కచు నింతుల పెద్దకొలువులోన
పెక్కుమాట లాడకువె పేరఁ బిలిచినదాఁక
అక్కరైన సరసపుటాసలలోన ॥ మామా ॥

కేరి నవ్వకువె తాసె కేలు పయిచాఁచినదాఁక
సారమైన వలపుల సందడిలోన
ఆరసి చూడకువె నిన్నాయము లంటినదాఁక
బీరపు తమకముల పెనఁగులలోన ॥ మామా ॥

కొసరకువె యాతఁడు గొబ్బునఁ గూడినదాఁక
ముసగసల యాకతముల మీలోన
యెసగి శ్రీవెంకటేశుఁ డిదివో నిన్నుఁ గలసె
అసురుసురుగాకు నెయ్యములలోన. ॥ మామా ॥ 261

బౌళి

తొల్లిటివంటిదానవా తొయ్యలినీవు నీ
వెల్లవారికంటె జాణ వెన్నికాయఁ జేఁతలు ॥ పల్లవి ॥

దగ్గరఁ బిలిచి నిన్ను తన్నుఁదానె మాటదీసి
సిగ్గు విడిపించెఁగదె చెలువుఁడు
వెగ్గళించి ఆతనిపై వేసితివి చేయి నీ
అగ్గలిక లెల్లఁ జెల్లె నాయఁగదె పనులు ॥ తొల్లి ॥

సరసపు మాటలాడి సన్నల నవ్వులు నవ్వి
వెరవు చూపెఁ గదె విభుఁడు నీకు
దొరతనము నెరపి తొక్కితివి పాదము నీ
యిరవు చేకొంటివి యిఁక నేలె సుద్దులు ॥ తొల్లి ॥

అందాన నిన్నుఁ బొగడె నలమేలుమంగ వని
విందుగా నిన్నుఁ గూడె శ్రీవెంకటేశుఁడు
మందెమేళమున నీవు మర్మము లంటితి విట్టె
యిందరిలోపలఁ దుదకెక్కెఁ గదె కతలు. ॥ తొల్లి ॥ 261

శంకరాభరణం

నేనేల తనునాడె నేఁడుగొత్తలా నాకు
తేనెగారే తనమోవి దిష్టమున్న దనవే ॥ పల్లవి ॥

తెల్లని తనకన్నులు దిమ్మరి జాగరముల
నెల్లవారుఁ జూడఁజూడ నెఱ్ఱనాయను
యెల్లిదము లాదేనంటా నెవ్వరిఁ గోపగించీనె
చల్లని తనచేఁతే విచారించుకొమ్మనవే ॥ నేనే ॥

పాలుగారే తనమోము భామలతో సాములను
వాలాయముగా నిదివో వసివాడెను
గేలితో నేఁజూచేనంటా కేరడ మే లాడీనె
తేలింపుఁ దనగుణమే తెలుసుకొమ్మనవే ॥ నేనే ॥

జిగిగొన్న తనమేను చెప్పరాని చేఁతలను
వెగటుఁ జెమట లుబ్బి వింతలాయను
నగి శ్రీవెంకటేశుఁడు నన్నుఁ గూడె నింతలోనె
మగటిమి నింక నిట్టె మన్నించుమనవే. ॥ నేనే ॥ 262

మధ్యమావతి

అన్నిటా జాణవుగావా అంతేసి నీవెఱుఁగవా
యెన్నికగా మన్నించక యేలమానేవు ॥ పల్లవి ॥

వచ్చుదాఁకా వేగిరమై వడిఁ బిలువనంపుదు
యిచ్చల నీ విందురాక యేలమానేవు
పచ్చియైన నామనసు పట్టలే నింతెకాక
యిచ్చిన నీబాసలు నీ వేలతప్పేవు ॥ అన్ని ॥

నవ్వుదాఁకా వేగిరమై నలిఁ బదరుదుఁగాక
యివ్వల నన్నుఁ జెనక కేలమానేవు
రవ్వసేతు నింతెకాక రతి నాసవతులలో
నెవ్వరి మెచ్చక పొంద కేలవిడిచేవు ॥ అన్ని ॥

వెస(గా(గిలించుదా(కా వేగిరించి కొసరుదు.
యెనగి నన్ను(గలయ కేలమానేవు
కొసరి శ్రీవెంకటేశ కూడితివి నన్ను నీవె
యిసుకమీ(దైన చే(త లేలమరచేవు. ॥ అన్ని ॥ 263

కాంబోది

ఎఱ(గవుగాక నీవు యిందరివలెనా నేను
గుఱుతైన చే(తచెప్ప(గూళలున్నారా ॥ పల్లవి ॥

పచ్చిగా నిన్ను(గూడించి పంత మాడేదానవా
తచ్చి గుట్టుసేసి దా(చేదాన(గాకా
యిచ్చల సిగ్గువడి నాకేల వెరచేవు నీవు
ముచ్చట బాయిటవేసే మూఢులున్నారా ॥ ఎఱ ॥

మాటలు వెలుచుక ఆ మర్మా లెత్తేదానవా
తాటించి కప్పుకవచ్చేదాన(గాకా
గా(టాన నన్ను(జూ చేల కడు(దలవంచేవు
కూటమి ఱట్టుసేయను గొల్లదానవా ॥ ఎఱ ॥

వెలి నిన్ను మరిగించి వెంట(దిప్పేదానవా
తల(గక యెనసుండేదాన(గాకా
యెలమి శ్రీవెంకటేశ యిట్టె బొం దేల లో(గేవు
యెలయించి నిన్ను నవ్వేయెడ్డలున్నారా. ॥ ఎఱ ॥ 264

295-వ రేకు దేసాక్షి

ఏమినవ్వేవు మాతోను యెందా(కా నీపంతము
మోముచూచి ఆపెచేత మొక్కించుకోవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

చన్నులలోనె మొలచె సతికి నీపై వలపు
కన్నుల చూపుల నంటె(గడు నీరూపు
వున్నది నీరాకగోరి వోవరిలోపల నిట్టె
విన్నప మిదె యింటికి విచ్చేయవయ్యా ॥ ఏమి ॥

కురులయన్నె కలవు కొమ్మకు నీపై చింతలు
తొరలెఁ జుట్టరికము దొమ్మిమేలాల
పరపుపై నదె నీపై పాటలువింటాఁ జొక్కి
యిరవిదె మన్ననకు యెఱఁగుకోవయ్యా ॥ ఏమి ॥

మాటలవెంటాఁ దగిలె మనసు యీకాంతకు
కూటము లన్నియునాయ కొనయాసల
యీటుతో శ్రీవెంకటేశ యెనసె నీవు రాఁగాను
తేటతెల్లమాయ మేలు తెలుసుకోవయ్యా. ॥ ఏమి ॥ 265

వరాళి

చూచితి నప్పుడే వాని సోరణగండ్ల నేను
యేచివేరె సింగారించి యిటుదోడితేరే ॥ పల్లవి ॥

గందవొడి చల్లరె కడుఁ జెమరించె మేను
ముంచు ముంచు విడెమీరె మోవివాడెను
చెంది నే నవిచూచితే సిగ్గువడీ నాతఁడు
మందలించి యలపార్చి మరితోడితేరే ॥ చూచి ॥

నిండఁ బన్నీరు చల్లరె నిట్టూర్పు నించీని
దండనె విసరరె దప్పిఁ బొందీని
వొం డుపచారాలు నే నొకటిసేసినా లోఁగీ
యెండలెల్లఁ బాపి తగ నిటుదోడితేరే ॥ చూచి ॥

విరులు పైఁజల్లరె వెట్టఁ బొరలున్నవాఁడు
తొరలఁ గప్పురమీరె తొట్టీఁ దగ
యిరవై శ్రీవెంకటేశుఁ డిట్టె నన్ను ముందుగూడె
సరినాపెఁ గూడివచ్చె వాఁడుఁ దోడితేరే. ॥ చూచి ॥ 266

శుద్ధవసంతం

వట్టిపెద్దరికా లేద వడినేల చెప్పేవు
తిట్టినవెనక నాపె దీవించఁబోలు ॥పల్లవి ॥

వొకతెపైఁ బెట్టి మాట లొకలొకటెయాడి
 యెకసక్కెలకుఁ గల్ల లేలయాడేవు
 ప్రకటించి రమ్మనుచు పాదాలువట్టునా ఆపె
 తకపికలుగను ముందల పట్టఁబోలు ॥ వట్టి ॥

వలచివచ్చె ననుచు వట్టిసాకిరులు వెట్టి
 చలివాసి నీవేల దాసలు సేసేవు
 పిలిచి నీయింటి కాపె ప్రియము చెప్పవచ్చెనా
 వలవంత ని ల్లురికి వాదుకురాఁబోలు ॥ వట్టి ॥

యీవేళ విడెము లంచమిచ్చి యాకెగూడె నని
 శ్రీవెంకటేశ్వర నీవె సిగ్గువడేవు
 కావించి నన్నుఁగూడితి కప్పముపెట్టునా ఆపె
 మోవని నోరినిండాఁ దమ్ములమిడఁబోలు. ॥ వట్టి ॥ 267

ఆహిరి

నీతోడివారమా నిను దూరేమా నీ
 చేతిలోనివారము నీచిత్తము నాభాగ్యము ॥ పల్లవి ॥

పేరమాడి బెళకేవు పెనఁగి తలవంచేవు
 ఔరా నీపొందు లెంచుకైనావచ్చును
 మారుమలసే వప్పటి మరి రండూ నడపేవు
 నేరుతు వన్నిపనులు నేనెఱఁగఁగాని ॥ నీతో ॥

అడిగి పెచ్చువెరిగే వానించి పంత మాడేవు
 యెదరు నీసుద్దు లేమ నెంచవచ్చును
 బడి బడి నిలిచేవు పట్టేవు కోకకొంగులు
 గడుస వన్నిటా నీవు కడుముద్దరాలను ॥ నీతో ॥

బోదించి చిగిరించేవు పూఁచి కదలుదొక్కేవు
 ఆదిగొని నిన్నెట్టు గాదనవచ్చును
 యీదెస శ్రీవెంకటేశ యిట్టె నన్నుఁ గూడితివి
 పాదగు జాణవు నే నీ పలుకులోదానను. ॥ నీతో ॥ 268

దేసాళం

ఇంటిదాన నేనుండఁగా యెరవు సతమా నీకు
పెంటవెట్టుక నావద్దఁ బ్రియాలు చల్లేవు ॥ పల్లవి ॥
చొక్కుచు దయదలఁచి చూచేవు ఆపె నీకు
మొక్కిన మొక్కులె కడు మోపాయనా
చిక్కి నీకుఁ జేయఁగల సేవలెల్లా నేఁజేయఁగా
చెక్కులనొక్కులు మాకు సెలవు సేసేవు ॥ ఇంటి ॥
చెచ్చెర విన్నపాలకె చెవులొగ్గే వాపె నీకు
ముచ్చటాడిన మాఁటలే ముకుపాయనా
నిచ్చపెండ్లికూఁతురవై(నై?) నేనె నీపై యుండఁగ
నచ్చుల నీమోవితమ్మె నావంతు సేసేవు ॥ ఇంటి ॥
గునిసి మ మ్మిద్దరినిఁ గూరిచితి వాపె నీపై
మొనగోరు మోపినదె మొదలాయనా
మెససితిమి శ్రీవెంకటేశ నే నిన్ను మెచ్చితి
చనవి మనవి నాకె సతము సేసేవు. ॥ ఇంటి ॥ 269

నాదరామక్రియ

మగువలకొనపులు మగఁడె చేకొనవలె
సిగిచి బుద్దులు నాకు నేరుపవయ్యా ॥ పల్లవి ॥
చేముట్టి నీవు నాతోచేరి సరసమాడఁగ
యేమంటినో నిన్ను యెరఁగ నేను
కామించిన నామొహమే కానుకవట్టితి నీకు
దీమసపు నాతప్పు దిద్దుకోవయ్యా ॥ మగు ॥
పంతమున నీవు నన్ను పచ్చిసేసి పెనఁగఁగ
యెంతసేసితినో నిన్ను యెరఁగ నేను
సంతతము నాపయను జన్నెవట్టితి నీకు
యెంతైనా నావిన్నప మిదేరించవయ్యా ॥ మగు ॥

గట్టిగా నీరతులలోఁ గలసి భోగించఁగాను
యెట్టుండెనో నీచిత్త మెరఁగ నేను
యిట్టె శ్రీవెంకటేశ యేలితివి నన్ను నీవు
మట్టులేని నాకోరిక మన్నించవయ్యా. ॥మగు॥ 270

296-వ రేకు కొండమలహరి

ఏమిసేతు నీసుద్దుల కేమందును
దోమటిఁ గొంగువట్టఁగ తొలఁగి పోరాదు ॥పల్లవి॥

అత్తల నిత్తల నీకు ఆపె నేను నుండఁగాను
పొత్తుల నవ్వునవ్వేవు పో పో నీవు
చిత్తజమదమెరాని సిగ్గువడే దెరఁగవు
కొత్తలుగా నీతో నేము కోపగించరాదు ॥ఏమి॥

తప్పక యిద్దరము పాదాలు నీకు నొత్తఁగాను
చెప్పరాని మాటాడేవు చీ చీ నీవు
కుప్పళించెజవ్వనాన కొంకుగొన నెరఁగవు
యిప్పుడు నీతో మాకు నెదురాడరాదు ॥ఏమి॥

యిరుదెస నీతో నేము యేకతమాడఁగాను
తొరలఁ . . . . .ంచేవు తో తో నీవు
కెరలి శ్రీవెంకటేశ కిందుమీఁదు నెరఁగవు
పరగ నీరతుల నే పచ్చిసేయరాదు. ॥ఏమి॥ 271

సాళంగనాట

మెచ్చితిరా నిన్ను నేను మేఁటి వాడవు
యిచ్చకురాల నైతిని యింకనేఁటిమాటలు ॥పల్లవి॥

మచ్చరముమాని నీతో మాటాడినది వోలక
కొచ్చి యంతలోనె నన్నుఁ గొంగువట్టేవు
యెచ్చి యెక్కినట్టివాని కేనుగ గుజ్జన్నమాఁట
యిచ్చట నీవల్లఁగంటి మింకనేఁటిమాటలు ॥మెచ్చి॥

చేయిచాఁచి నీమీఁద నేసవెట్టుట చాలక
కాయ మంటి బలిమిని కాఁగిలించేవు
చాయసంద్రైతె చావడి చంకఁబెట్టుకొన్నమాట
యీయెడ నీయందె వున్న దిఁకనేఁటిమాటలు ॥ మెచ్చి ॥
కాఁకదీర నిన్ను నేను కదియుట చాలక
సోఁకనాఁడి నన్నుఁ గూడి సొక్కఁ జేసేవు
ఆఁక శ్రీవెంకటేశ పా లంచె గుటుకన్నమాట
యేఁకట నీజాదలాయ నిఁకనేఁటిమాటలు. ॥ మెచ్చి ॥ 272

పాడి

ఎందుకైనా వత్తువు నిన్నేమిసేతురా
యిందరిలోపల నిన్ను నేమిసేతురా ॥ పల్లవి ॥
చెక్కులూ నొక్కితి నీకు చేతువెత్తి మొక్కితిని
యెక్కడా నీవోజ మాన వేమిసేతురా
తక్కరివాఁడవుతొల్లె దగ్గరి నేనంటితేను
యిక్కువలూఁ గరఁగేవు యేమిసేతురా ॥ ఎందు ॥
కొచ్చి వెంగేలు నాడితి కొంగుపట్టి తీసితిని
హెచ్చిన పరాకుమాన వేమి సేతురా
మెచ్చనివాఁడవు మున్నె మీరి నేఁ జెనకితేను
యిచ్చకములాడవచ్చే వేమిసేతురా ॥ ఎందు ॥
కన్నులాను జంకించితి కాఁగిటాఁ గూడితి నిన్ను
యెన్నేసి బాసలు సేసే వేమిసేతురా
మన్నించి కూడితి నాఁడె మక్కువ శ్రీవెంకటేశ
యిన్నిటా రతులఁజొక్కే వేమిసేతురా. ॥ ఎందు ॥ 273

సౌరాష్ట్రం

ఇంటిలోనున్నదానను యెప్పుడూఁ దనసొమ్మె
వెంటవచ్చినవారితో వేగఁ గూడుమనవే ॥ పల్లవి ॥

పలుకనివారి నేలపలికించినె తాను
చలములు మాతోనె సాదించీనా
వలచివచ్చినవారు వాకిటఁ గాచుకున్నాడు
అలరి ముచ్చట లందె యాడుమనవే ॥ ఇంటి ॥

దగ్గరనివారి నేల దండకుఁ దీసీనె తాను
విగ్గుల మాతోనె బువి నేర్చుకొనీనా
సిగ్గుపడనివా రదె చేసూటినెవున్నవారు
కగ్గులేక నొబ్బుననుఁ గాఁగిలించుమనవే ॥ ఇంటి ॥

నగనివారి నదేల నగుమనీనె తాను
పగటులు మాతోనె పచరించీనా
జిగి నన్నుఁ గలసెను శ్రీవెంకటేశుఁడు తాను
మొగముచూచేవారిని మొరఁగుకొమ్మనవే. ॥ ఇంటి ॥ 274

శ్రీరాగం

తనకె విన్నవించరె తరవాతి పనులెల్లా
చనవు లిచ్చినవాఁడు చక్కఁ బెట్టనేరఁడా ॥ పల్లవి ॥

పొసఁగని సవతులపోరు మాకు నేఁటికె
కొసరుల కెల్లాఁ దానె గురిగాకా
మెసఁగ రమణులను యేలేవాఁడు రమణుఁడే
దొసఁగువారికి బుద్ధులు చెప్పనేరఁడా ॥ తన ॥

వాదవనితలతోడి వంతులు మాకేఁటికె
యీడు వెట్టుకొని దూరే దితనిఁ గాకా
జాడతో నడపేవాఁడు సతులకు నాయకుఁడే
పాడిపంతము యేరుపరచఁ దా నేరఁడా ॥ తన ॥

కన్నవారితోడ మాకు కాఁతాళించ నేఁటికె
యిన్నిటను శ్రీవెంకటేశుఁడేకాకా
మన్నించి నన్నుఁ గలసె మరి వారికి నాతఁడె
కన్నెల నందరిని వొక్కటి సేయనేరఁడా. ॥ తన ॥ 275

కేదారగౌళ

తలఁచిన తలఁపులు దలకూడె
వెలుపలె లోపల వెర గిఁకనేలే ॥ పల్లవి ॥

వలచిన వలపులు వద్దికిఁ బారీ
తలుపు దెరవవే తరుణి యిఁక
పిలువక వచ్చెను ప్రియుఁడు వాకిటికి
నిలువుల బిగువులు నీ కిఁకనేలే ॥ తల ॥

ముసి ముసి నగవులు మోవులనుండఁగ
ముసుగిడనేలే ముదిత యిఁక
రసములు గురిసీ రమణుఁడు నీతో
బాసఁగుల సుద్దులు తుద నిఁకనేలే ॥ తల ॥

కరఁగినచెమటలు కాఁగిటనున్నవి
నిరతి మరఁగేలే నెలఁత యిఁక
యిరవుగ శ్రీవెంకటేశుఁడు గూడెను
ధర లోఁగొంటివి తడఁబాటేలే. ॥ తల ॥ 296

297-వ రేకు గౌళ

ఎట్టుండెనో నీభాగ్య మేనోము నోచెనో ఆకె
గుట్టుతోనె నీవలపు కొల్లగొనెఁ గదరా ॥ పల్లవి ॥

నీటున వయ్యాళివోయి నీవురాగా నదె చెలి
కోటకొమ్మ నొరగుండి గొబ్బునఁ జూచి
గాఁటపుఁ జన్నులు గొంత గానరాఁగాఁ జూపి మోపి
మాటలాడి యాపె నీమనసు గరఁచెఁగా ॥ ఎట్టు ॥

యేనుగపై నిలుచుండి యింతికిఁ జెయిచాఁచఁగా ని
న్నానించి యెక్కించి తనఅండకుఁ దీసి
మేను మేను గాఁగిలించి మెచ్చి మెచ్చి తనయింటి
లోనికిఁ బిలిచి నిన్ను లోలునిఁగాఁ జేసెఁగా ॥ ఎట్టు ॥

వాకిటికి నీవురాఁగా వనిత సన్నలుసేసి
చేకొని న న్నిటు గని శ్రీవెంకటేశ
యీకొలఁదులను మన మిద్దరముఁ గూడితిమి
నీకు నాకుఁ దాఁ జుట్టమై నేరుపున నవ్వేఁగా. ॥ ఎట్టు ॥ 277

బౌళి

విన్నమాట యిదెసుమ్మీ వెల్లవిరిగా నేము
నిన్నటి మొన్నటి సుద్దినె మరియెరఁగము ॥ పల్లవి ॥
శిరసునెరులు నీవు చిక్కుదియ్యఁగా విభుఁడు
కరఁగి నీమోము చూచి క గ్గిరుపఁగా
తెరవేసిరి చెలులు దిష్టముగా నంతలోనె
సరసపు మీసుద్దు లచ్చట మే మెరఁగము ॥ విన్న ॥
మేనిగంధమటు నీవు మెల్లనె నలఁచఁగాను
మోనాన నాతఁడు నీకు మోవియియ్యఁగా
పూని వూడిగేలవారు పొంచి వాకిటనుండిరి
మేనులుసోఁకినరతి మీఁద నే మెరఁగము ॥ విన్న ॥
పమ్మినచెమట నీవు పయ్యెదఁ దుడువఁగాను
కమ్మి శ్రీవెంకటేశుఁడు కాఁగిలించఁగా
చిమ్ములఁ గొలువువారు సిగ్గున లోనికేఁగిరి
దొమ్మిగా నేఁ గూడితి మీతుద నే మెరఁగము. ॥ విన్న ॥ 278

లలిత

రంతుశా(నేఁ?)య కిఁకరావయ్య
కొంత గొంత యిటుగూచుండవయ్యా ॥ పల్లవి ॥
ముచ్చటదీరక మోము చూచితే
అచ్చట లోఁగే వదేమయ్యా
చెచ్చెర నీమీఁదఁ జేయని కోపము
కొ చ్చె(చ్చి?)టు గడించుకోనేలయ్యా ॥ రంతు ॥

చనవున నేఁ జేయి చాఁచిన యపుడే
అనయముఁ బెనఁగే వదేమయ్యా
తనియుచు నాలోఁ దలఁచని తలఁపులు
నినుపున నూహించ నీ కేలయ్యా ॥ రంతు ॥
తమకంబున నే దగ్గరి కొసరఁగ
భ్రమసిన మాఁటల పనేలయ్యా
అమరఁగ శ్రీవెంకటాధిప కూడితి
చెమరించితివిఁక చింతేలయ్యా. ॥ రంతు ॥ 279

ముఖారి

ఏదలేని మొగమోట యిపుడుగలిగె నీకు
తోఁద నిందాఁకా మమ్ము దూరు మని యంటివి ॥ పల్లవి ॥
తలఁచఁగానె వచ్చె తరుణి నీ రమణుఁడు
అలసి సొలసి నీవెలాదవె మాట
అలుక దేరిచే నంటా అందనే కూచున్నవాఁడు
చెలరేఁగి యేమైనఁ జేయవే చేఁత ॥ ఏద ॥
అడిగే నే ననఁగానె అరగొరలెల్లఁ దేర్చె
కదమలుమాని నవ్వఁ గదవె యిఁక
పొదలు నొదలు సోఁక నొద్దికై యాతఁ డున్నాఁడు
యెదయ కాతని భ్రమయించవే నేఁడు ॥ ఏద ॥
కరగించే ననఁగానె కాఁగిటఁ గూడి చొక్కె
మెరవులేక చన వియ్యవే నీవు
యిరవై శ్రీవెంకటేశుఁ డిన్నిటా నీ సొమ్మాయ
నురముపై నొరపుగనుండవే కాఁపురము. ॥ ఏద ॥ 280

కాంబోది

ఇదియానె నీమాట యియ్యకొంటి నిఁకను
సుదతిరో మీ రిట్టె చుట్టములై వుండరే ॥ పల్లవి ॥

కమలాక్షుఁ డాతఁడు కలువకంటిని నేను
తమిఁ గూట మిద్దరికిఁ దగులు వెట్టె
జమళి నందుకొరకె చంద్రసూర్యులకన్నుల
నమరివున్నాఁడు గదె అదివో రమణుఁడు ॥ ఇది ॥

బింబాధరుఁ డాతఁడు పికవాణిని నేను
యిం బదర నిద్దరికి నేఁటిపొందులే
వంబులేక అందుకెపో వైపుగ మాధవుఁడనే
పంబిన పేరుధరించెఁ బక్కన నీవిభుఁడు ॥ ఇది ॥

తాను కౌస్తుభవక్షుఁడు తగు నే లతాంగిని
యీనెలవులఁ గూడితి మెటువంటిదే
పూని శ్రీవెంకటేశుఁడు పొసఁగె నీమేరలకె
కానవచ్చె నిన్నిటాను ఘనుఁడె నీమగఁడు. ॥ ఇది ॥ 281

సామంతం

ఏఁటికె యిందరూ నన్ని యెరిఁగిన పనులకు
నాటకములు నాతోను నడపఁగవలెనా ॥ పల్లవి ॥

దవ్వులనున్న కోపము దగ్గరినప్పుడులేము
యివ్వలనుండి విభుని నేల తిట్టేవె
చివ్వన నాతఁడువచ్చి చేయివట్టి తీసితేను
నవ్వకుండఁ గలవా నే నవ్వుదుఁ బో అపుడు ॥ ఏఁటి ॥

ముంగిటఁ బెట్టిన వొట్టు మూలకుఁ బోతేలేదు
యింగితానఁ బతినేల యెత్తిపెట్టేవె
వుంగిటినాతఁడు నీతో నొడివట్టి పెనఁగితే
నంగవించవా నే ని న్నాడుదుఁ బో అపుడు ॥ ఏఁటి ॥

కనుబొమ్మ యీజంకెలు కాఁగిటిలోనికిలేవు
యెనసె శ్రీవెంకటేశు నేల దూరేవె
ఘనుఁ డాతఁడిదె నిన్నుఁ గరఁగించి కొసరితే
చనవీకుందువా ని న్నెచ్చరింతుఁ బో అపుడు. ॥ ఏఁటి ॥ 282

298-వ రేకు శ్రీరాగం

నీ కేమిటఁగదమ నీచేతిలో వాఁ డతఁడు
మైకొని నీయడఁ జేసే మన్నన యెరఁగవా ॥ పల్లవి ॥

ఆరీతి మాటాడఁగా నిన్నోఁ గాదనరాదుగాక
కూరిమి నీపతి యిచ్చకుఁడెకాఁడా
మేరలు మీరినచోట మెప్పించరాదుగాక
యీరాని చనవు లాతఁ డిచ్చుట యెరఁగవా ॥ నీకే ॥

కాఁతాళించివున్నవేళ కైకొలుపరాదుగాక
చేఁతల నీచెప్పినట్టు సేయఁడా తొల్లి
మోఁతతోఁ దలవంచఁగా మొగి నవ్వరాదుగాక
జాఁతిపడి యతఁడు చేపట్టుట యెరఁగవా ॥ నీకే ॥

తప్పకచూడఁగా నిన్ను తలపించరాదుగాక
యెప్పుడూ శ్రీవెంకటేశుఁ డిరవెకాఁడా
నెప్పునఁ దలవంచఁగా నేర మెంచరాదుగాక
కుప్పలుఁ దెప్పలుగాఁగ కూడుట యెరఁగవా. ॥ నీకే ॥ 283

రామక్రియ

ఏల మమ్ము రేఁచేవు యింతటట్టు మా కేఁటికి
మేలు మీఁదనుండరాదా మెప్పించేఁగాని ॥ పల్లవి ॥

మాయదారిమాటలేల మరఁగుననున్న యాపె
చాయల నీ మోహపు సతిగాదా
తీయరాదా నీచేతనె తెరమరఁ గించుకంతా
చేయిచాఁచి నీ కన్నియుఁ జెప్పి చూపేఁగాని ॥ ఏల ॥

యీడుగాని యానలేల యింటిలోననున్న యాపె
జోడుగ నీ ప్రాణమైన సుదతిగాదా
యేదసుద్ది గడియ దీయించరాదా నేఁ జూచి
యీడనె పేరుఁ బెంపు నీ కెత్తియిచ్చేఁగాని ॥ ఏల ॥

సారెకు నవ్వులేల పచ్చడములోనున్న యాపె
కూరిమి నీ కొత్తపెండ్లికూఁతురుగాదా
చేర నా కెదురువచ్చి శ్రీవెంకటేశ కూగితి
పూరకుండరాదా నీకు వొప్పగించేఁగాని. ॥ ఏల ॥ 284

పాడి

ఇంకనేలరావయ్యా యిద్దరము నిద్దరమే
సంకెదేరెఁ బనులెల్ల సరికి బేసాయను ॥ పల్లవి ॥
కన్నుల నే నవ్వితిని కాఁకలు పైఁ జల్లితిని
చన్నుల నొత్తితి నిన్ను సారె సారెకు
పన్ని నన్నుఁ దిట్టితివి పక్కన జంకించితివి
సన్నలఁ గొసరితివి సరికి బేసాయను ॥ ఇంక ॥
మారుమాట లాడితిని మనసెల్ల సోదించితి
మేరమీరఁ జెనకితి మీఁద మీఁదను
తేరకొనఁ జూచితివి తెక్కులఁ జేకొంటివి
సారెఁ గొంగుదీసితివి సరికి బేసాయను ॥ ఇంక ॥
లాగులెల్లఁ జూపితిని లంకెలతోఁ బెనఁగితి
చేగదేరఁ గూడితిని శ్రీవెంకటేశ
బాగుగా మన్నించితివి పంతమెల్లా నిచ్చితివి
సాగిన సబలలోన సరికి బేసాయను. ॥ ఇంక ॥ 285

హిందోళవసంతం

ఆతఁడు నేనేచేఁత కవిసరిదాఁకితేను
యీతల నే నిందరిలో నిది వెంగెమాడుటా ॥ పల్లవి ॥
దగ్గరి యాతనెదుట తలచిక్కు దీసుకొంటే
వెగ్గళించి నేఁ బతిని వెంగెమాడుటా
సిగ్గుతోడ సురటిని చెమట విసరుకొంటే
అగ్గలముగా నప్పటి నది వెంగెమాడుటా ॥ ఆత ॥

తలి నితనియెదుట తమ్ముల ముమిసితేను
వెలవక నే నిప్పుడు వెంగెమాడుటా
నెలవుగ నామేని నీడలు చూచుకొంటే
అలిమురిఁ దనుఁ జూచి అది వెంగెమాడుటా ॥ అత ॥
చిలుకనుఁ బేరుకొవి శ్రీరామ రామ యంటే
వెలయఁగ నే నింతలో వెంగెమాడుటా
యెలమి శ్రీవెంకటేశుఁ డిందులకె నన్నుఁ గూడె
అలమి మోముచూచితే నది వెంగెమాడుటా. ॥ అత ॥ 286

ఆహిరి

కూళతనమున నిన్నుఁ గొసరే మింతెకాక
జాలి మావలపు నీకుఁ జవులయ్యీనా ॥ పల్లవి ॥
తేలింపుఁగన్నుల యాపె తీపులమాటల యాపె
లోలునిఁగాఁ జేసె నిన్ను లోక మెరఁగ
మాలుగొని వున్నాఁడవు మదమెత్తివున్నాఁడవు
ఆలరి మా విన్నపము లాలకించేవా ॥ కూళ ॥
వెలవినవ్వుల యాపె చేఁతలకలికి యాపె
బలిమి నీ మనసెల్లా భ్రమఁ బెట్టెను
చెలరేఁగి వున్నాఁడవు సిగ్గువిడిచున్నాఁడవు
అలరి మావంక యించుకంతైనాఁ జూచేవా ॥ కూళ ॥
కన్నుల మొక్కులయాపె గయ్యాళితనము లాపె
సన్నలుసేసి నిన్ను జట్టిగొనెను
నన్నుఁ గూడి శ్రీవెంకటనాయక మించినాఁడవు
పన్నిన నీవయసు ఆఁపఁగఁగలవా. ॥ కూళ ॥ 287

భైరవి

కదసతి రిద్దరును కన్నులపండుగగాను .
పెదవుల తేనెలనే పిక్కటిల్లీఁ బ్రేమము ॥ పల్లవి ॥

పలుకుల కొసరులతో పయ్యద వదలుతోడ
చెలి నీపై వలపులు చిందఁ జొచ్చెను
అలుగకు నీవంత ఆయములు రేఁగిని
చలపట్టి వొరసితే చక్కనయ్యీఁ బనులు ॥ కది ॥

కొప్పు జారు విరులతో కులుకుఁ జూపులతోడ
చిప్పిలు నాసలు నీపైఁ జిందఁ జొచ్చెను
వుప్పటించ కంత నీవు వొడలెల్లఁ బులకించి
తొప్పఁదోఁగి నవ్వితేనె తుదకెక్కీ రతులు ॥ కది ॥

కూరిమి మొక్కులతోడ కొనగోరి తాకులతో
సారెకు సిగ్గులు నీపైఁ జల్ల జొచ్చెను
పేరడిఁ బెట్టకు మంత ప్రేమపు శ్రీవెంకటేశ
యీరీతిఁ గూడితి వింకనిరవయ్యీ మెచ్చులు. ॥ కది ॥ 288

299-వ రేకు ముఖారి

చదురాల నేను జాణఁడవు నీవు
తుది మొద లెంచితేను దొమ్మిగాదా ॥ పల్లవి ॥

మనసు నెరుఁగుదు మర్మము నెరుఁగుదును
ననుఁ జూచి నీవింత నవ్వవలెనా
పనులెల్లాఁ దక్కెను పంతము తుద కెక్కెనుం
పెనఁగఁబోతే నింక పిప్పిగాదా ॥ చదు ॥

పలుకఁగ నేరుతును భ్రమయించ నేరుతును
యెలమి నాతో నింత యెమ్మెవలెనా
తలఁపు లీడేరెను తమకము దైవారెను
చలపట్టితే నింక చప్పఁగాదా ॥ చదు ॥

పట్టెమంచ మెక్కితిని బలువావి చేకొంటిని
మెట్టుక నాతో నింత మెచ్చవలెనా
అట్టె శ్రీవెంకటేశుఁ డలమేలుమంగ నేను
గుట్టుతో నుండితే నింక కొసరుగాదా. ॥ చదు ॥ 289

దేసాళం

ఎవ్వరింక సరినీకు నేమిటికిని
యివ్వలను నవ్వలను నిద్దరికెతగును ॥ పల్లవి ॥

చూపులనె భ్రమయించె సుదతి తనకెమ్మోవి
తీపులనె తేలించె దిష్టముగను
రూపునసె మరిగించి రుచులుగొనె నీవలపు
యీపనులు నేఁడు మీకిద్దరికెతగును ॥ ఎవ్వ ॥

ఆసలనెతమిరేఁచె నతివ దనచిరునవ్వు
మోసులనె మొలపించె మోహమెల్ల
బాసలనె నీచేతి పంతంబు దక్కఁగొనె
యీసుద్దులెల్ల మీయిద్దరికెతగును ॥ ఎవ్వ ॥

అంకెలరతుల గెలిచె నలమేలుమంగ దన
లంకెలనుఁగూడి నిను లాలించెను
వుంకువలు శ్రీవెంకటోత్తముఁడ నీకొసఁగె
యింకా నిట్ల మీకు నిద్దరికెతగును: ॥ ఎవ్వ ॥ 2!!0

రామక్రియ

దూరుదురు మమ్మును బుద్దులు చెప్పరంటాను
యీరీతి నింతలోనె యిటువలెఁ జూతురా ॥ పల్లవి ॥

చిత్తములో చింతలేలె సిగ్గులు వడఁగనేలె
కొత్తపెండ్లికూఁతురవాకొమ్మ నీవు
చిత్తిణిగుణమాతఁడు సెలవుల నవ్వుతోడ
పొత్తుకుఁ బిలువఁగాను బొమ్మల జంకింతురా ॥ దూరు ॥

కన్నుల మొరఁగులేలె కదు నివ్వెరగులేలె
కన్నెపడుచవాయేమె కలికి నీవు
వెన్నవంటివాఁ డతఁడు వేడుకఁ గొంగువట్టఁగా
సన్నలతిట్లతోడ చలము సాధింతురా ॥ దూరు ॥

వుసురన నింకనేలె వొగిం దలవంచనేలె
పసిబాలవాయేమె పదంతి నేండు
అసు(స?)దు శ్రీవెంకటేశుం దలమేల్మంగ నీవు
పొసంగ నాతండుగూడి పూంచి కొసరుదురా. ॥ దూరు ॥ 291

ఆహిరి

వట్టిచనవులంబోతే వాసిగలదా
నెట్టన నీరు మొక్కితే నీవె మెచ్చేవూ ॥ పల్లవి ॥
మన్ననగలకాంతలు మాటలాడం జెల్లుంగాక
వున్నవారు మాటాడితే నొద్దికలౌనా
విన్నా విననియట్టు కన్నాం గననియట్టు
సన్నల మెలంగితేనె జాణతనముగాకా ॥ వట్టి ॥
ననుపుగలుగువారు నవ్వినా నమరుంగాక
వనితలెల్లా నవ్వితే వాదికలౌనా
పెనంగినాం బెనంగక బిగిసినా బిగియక
మనసులో మెలంగుటే మంచిదిగాకా ॥ వట్టి ॥
అలమేలుమంగను నే నంటిముట్టం జెల్లుంగాక
వెలుపలివా రంటితే వేడుకలౌనా
నెలవై శ్రీవెంకటేశ నీవు నన్నుం గూడితివి
బలిమి మెరయుటే పంతముగాకా. ॥ వట్టి ॥ 292

హిందోళవసంతం

అమ్మవారు నయ్యవారు నందనె కూచున్నవారు
యిమ్ములను నిద్దరూ జాణ లేమందమే ॥ పల్లవి ॥
కొల్లున నవ్వీ నతండు గుట్టున నున్నది యాకె
తెల్లవారుదాంకా మాంటదిద్దనెపట్టె
పల్లద మాతనివంక పంతము లీచెలివంక
యిల్లిదె యిద్దరూసరె యేమందమే ॥ అమ్మ ॥

తొక్కఁ బాదము లతఁడు తొరలి పెనఁగు నీకె
చెక్కులు నొక్కి బుద్ధులు చెప్పనెపట్టె
మొక్కల మాతనిపాలు మురిపె మీసతిపాలు
యెక్కెఁజల మిద్దరికి నేమందమే ॥ అమ్మ ॥

చేతులు చాఁచు నతఁడు సిగ్గునునుండు నీకె
యీతల విదే లిద్దరి కియ్యనెపట్టె
అతఁడు శ్రీవెంకటేశుఁ డలమేలుమంగయింతి
యేతుల నిద్దరూఁ గూడి రేమందమే. ॥ అమ్మ ॥ 293

పాడి

వేసరివున్నారు తొల్లె వెలఁదులిందరు నీతో
వీసమంతపనికైనా వీఁగింతురుసుమ్మీ ॥ పల్లవి ॥

నీవు మోహించినసతి నిన్నేమనినాఁ జెల్లు
ఆవటించి నీ వాపె నేమనినాఁ జెల్లు
పూవుఁగాక పిందెఁగాక పోదిఁ బెట్టుకున్నవారి
దీవెనమాటలాడినాఁ దిట్టుదురుసుమ్మీ ॥ వేస ॥

చనవుగలుగుయింతి జంకించ నిన్నుఁదగు
చెనకి నీవాపె నేమిసేసినాఁ దగు
ననిచియు ననచక నవ్వకె లోనైనవారిఁ
దనువులు నిమిరినాఁ దట్టింతురుసుమ్మీ ॥ వేస ॥

పట్టపుఅలమేల్మంగ పైకొంటివి నీమెచ్చు
గుట్టు శ్రీవెంకటేశ నీకూటమి మెచ్చు
ఱట్టుగా నాపెచేత నాఁబడిఁబడ్డయట్టివారిఁ
బట్టి బలిమిఁ గూడితి పంగింతురుసుమ్మీ. ॥ వేస ॥ 294

300-వ రేకు మంగళకౌశిక

ఇద్దరూ నవ్వుతా నున్నా రింతటిలోనె
యెద్దుబండికంటిసంది యేమాయనయ్య ॥ పల్లవి ॥

చెంగలువబంతి వేసె సేయరాని చేఁత సేసె
ఘుంగురులు పట్టితీసె మొదలఁ జెలి
అంగనయింటిలో కేఁగి తటమీఁది సుద్దెరఁగ
యింగితపు మీవాదు లేమాయనయ్యా ॥ ఇద్ద ॥

పన్నులఁ దప్పక తిట్టె గక్కన నీచేయి వట్టె
చన్నులు రొమ్మునఁ బెట్టె సాధించె నిన్ను
యెన్నికఁ దెరవేసితి వేమిసేసితో యెరఁగ
యిన్నేసి మీపంతములు యేమాయనయ్యా ॥ ఇద్ద ॥

కప్పురము నోటికిచ్చె కాఁగిలించి నిన్నుమెచ్చె
అప్పుడె శ్రీవెంకటేశ అలమేల్‌మంగ
దప్పిదేరితి వాపెతో తగ నన్ను మన్నించితి
యిప్పుడు మీ యెన్నికలు యేమాయనయ్యా. ॥ ఇద్ద ॥ 295

శ్రీరాగం

మనసుమెత్తనిదాన మరిగినదాన నీకు
చనవు చేకొన్నదాన సమ్మతించవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

మొక్కలానఁ గోపగించి మోము చూదకుందుఁగాని
తక్కక నీరూపు నాతలఁపులోనెవుందు
చిక్కక ఆవేళ నీచిత్త మెట్టుందునో యని
మొక్కెద నిదివో నీకు మొగిఁజేకోవయ్యా ॥ మన ॥

చెప్పుడువారిమాఁటకు చింతతోదనుందుఁగానీ
యెప్పుడూ నీరాకకు నెదురుగాచుకుందుదు
కుప్పించి నాఘాత కెంతకొంకుచునుందువో నీవు
చెప్పియందుకె సేవసేసేఁ జూడవయ్యా. ॥ మన ॥

వచ్చిన వూఁకున నిన్ను వడిఁ దమకింతుఁగాని
యిచ్చకురాలనే నీకు నిటు నేను
అచ్చపు శ్రీవెంకటేశ అలమేలుమంగను
మచ్చికఁగూడితి నేఁక మన్నించవయ్యా. ॥ మన ॥ 296

దేసాళం

అంగమెల్లఁ జెమరించె నమ్మఁగారికి
అంగజరసములుబ్బీ నయ్యఁగారికి ॥ పల్లవి ॥

చెక్కునఁబెట్టిన చేయి సెలవి నవ్విన నవ్వు
అక్కజమై తోఁచీ నదె అమ్మఁగారికి
చిక్కని మోముకళలు చెయివట్టి పెనఁగేటి
అక్కరవేడుకనిండె నయ్యఁగారికి ॥ అంగ ॥

సరుస కంబముమాఁటు సమరతితోడు చూపు
అరుదుగఁ జిమ్మిరేఁగె నమ్మఁగారికి
తొరలసాడినమాట తొడమీఁదనింతిఁబెట్టి
అరసురపులునిండె నయ్యఁగారికి ॥ అంగ ॥

మంచముపై సరసాలు మర్మముపై మంతనాలు
అంచుమోచె నెదుటనె అమ్మఁగారికి
కొంచక అలమేల్మంగఁ గూడినట్టి సురతిదె
అంచ శ్రీవెంకటగిరి అయ్యఁగారికి. ॥ అంగ ॥ 297

సామంతం

మాయింటికి విచ్చేసిన మన్నన యిది చాలదా
యేయెడనుండివచ్చిన నెరవుసేసేమా ॥ పల్లవి ॥

కప్పురపుఁ జూపులు ఆకాంత నీపైఁ జల్లఁగాను
వుప్పతిల్ల వెన్నెల నవ్వులు చల్లేవు
ఉప్పుదుసేయక యింకఁ జల్లఁగా బమకరయ్య
యెప్పుడు నీవారమె నే మెరవుసేసేమా ॥ మాయింటి ॥

వేడుకమాటల నాపె విందునీకుఁ బెట్టఁగాను
యీడనె వలపుసొమ్ము లియ్యఁ జూచేవు
యీడుజోడుగూడుక మీరిద్దరు బదుకరయ్య
యేదసుద్ది మిమ్ము నేము యెరవుసేసేమా ॥ మాయింటి ॥

అలమేలుమంగ నీకు నాసలుగానుకియ్యఁగ
కలిమి శ్రీవెంకటేశ కప్ప మిచ్చేవు
మెలఁగి వొకరొకరు మీ రిట్టె బదుకరయ్య
యెలమి నన్నుఁ గూడితి వెరవు సేసేమా. ॥ మాయింటి ॥ 298

గౌళ

అంగనకు నీవె అఖిలసామ్రాజ్యము
శ్రింగారరాయఁడ నీకు శ్రీసతినిధానము ॥ పల్లవి ॥
కమలాలపానుపు కాంతకు నీవురము
ప్రమదపు నీమనసు పాలజలధి
అమరు నీభుజాంతర మట్టె తీగెపొదరిల్లు
రమణీయ(ప్ర)హారాలు రత్నాలమేడలు ॥ అంగ ॥
సతికి నీమెద రతిసాము సేసేకంబము
ప్రతిలేని వయ్యాళి బయలు నీవు
మతించిన కౌస్తుభమణి నిలువుటద్దము
మితిలేని శ్రీవత్సము మించుబండారుముద్ర ॥ అంగ ॥
నెమ్మి నలమేల్మంగ నీ కాఁగిలి పెండ్లిపీఁట
చిమ్ముల చందనచర్చ సేసపాలు
వుమ్మడి మెదనూళ్ళు వుయ్యాలసరపణులు
పమ్మి శ్రీవెంకటేశ నీభావమే భోగము. ॥ అంగ ॥ 299

సాళంగనాట

అలుగకువమ్మ నీ వాతనితో నెన్నఁడును
పలువేదుకలతోనె పాయకుందరమ్మా ॥ పల్లవి ॥
జలధిఁ దపము సేసె సాధించెఁ బాతాళము
నెలఁత నీరమణుఁడు నీకుఁగానె
యిలవెల్లా హరించె నెనసెఁ గొండగుహల
యెలమి నిన్నిటాను నీకితవుగానె ॥ అలు ॥

బాలబొమ్మచారై యుండెపగలెల్లా సాధించె
    నీలీలలు దలఁచి నీకుఁగానె
తాలిమి వ్రతమువట్టి ధర్మముతోఁ గూడుండె
    పాలించి నీవుచెప్పిన పనికిఁగానె ॥ అలు ॥

యెగ్గు సిగ్గుఁ జూడఁడాయె యెక్కెనుశిలాతలము
    నిగ్గుల నన్నిటా మించె నీకుఁగానె
అగ్గలపు శ్రీవెంకటాద్రీశుఁడై నిలిచె
    వొగ్గి నిన్నురాన మోచివుంచుటకుఁగానె. ॥ అలు ॥ 300

సూచిక ౧

సంకీర్తన రాగముల అకారాది సూచిక

రాగము పేరు.		సంకీర్తన సంఖ్యలు.
బౌళి	....	9, 82, 100, 132, 174, 200, 204, 261, 278.
బౌళిరామక్రియ	....	48, 114.
భూపాలం	....	18, 55, 193.
భైరవి	....	3, 11, 68, 86, 93, 166, 181, 220, 236, 260, 288.
మంగళకౌశిక	....	19, 21, 27, 95, 110, 156, 216, 221, 247, 255, 295.
మధ్యమావతి	....	36, 150, 157, 196, 263.
మాళవిగౌళ	....	210.
ముఖారి	....	14, 17, 20, 31, 35, 15, 49, 51, 61, 63, 67, 74, 76, 84, 109, 117, 135, 136, 144, 147, 149, 151, 195, 206, 215, 227, 229, 237, 251, 254, 280, 289.
మేచబౌళి	....	235.
రామక్రియ	....	7, 40, 56, 64, 66, 73, 79, 81, 105, 118, 121, 199, 212, 219, 238, 256, 284, 291.
రీతిగౌళ	....	75.
లలిత	....	4, 16, 22, 24, 46, 50, 77, 127, 191, 214, 224, 279.
వరాళి	....	28, 30, 39, 53, 85, 91, 124, 141, 148, 168, 232, 266.

రాగము పేరు.		సంకీర్తన సంఖ్యలు.
శంకరాభరణం	....	23, 25, 47, 78, 83, 98, 137, 152, 162, 189, 240, 241, 253, 258, 262.
శుద్ధవసంతం	....	44, 72, 94, 128, 133, 192, 246, 267.
శ్రీరాగం	....	5, 59, 70, 112, 119, 164, 185, 188, 202, 208, 211, 243, 250, 275, 283, 296.
సామంతం	....	13, 26, 41, 42, 43, 69, 71, 80, 97, 101, 108, 116, 120, 126, 130, 134, 139, 161, 165, 170, 182, 203, 205, 223, 239, 245, 257, 282, 298.
సాళంగం	....	32, 34, 102, 125, 142, 187.
సాళంగనాట	....	88, 103, 155, 183, 207, 231, 272, 300.
సౌరాష్ట్రం	....	6, 198, 274.
హిందోళం	....	52, 225.
హిందోళవసంతం	....	178, 286, 293.
హిజ్జిజి	....	10, 29, 37, 106, 175.

సూచిక ౨

సంకీర్తన ~~రాగమూర~~ అకారాది సూచిక

T.T.D. Religious Series No - 541 Price Rs. 15-00

Printed & Published by Shri M.K.R. Vinayak, I.A.S., Executive Officer, Tirumala Tirupathi Devasthanams and Printed at Triveni Offset Printers, Machilipatnam. Ph: 23888